

ŽELEZAR

Jesenice, 19. maja 1988

Številka 20 • XXXVII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom za slug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradašja, lektorica Irena Bernetič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija Mira Keserovič in Đinka Catak. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, tehnični urednik 26-19, novinarji 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Obsežen dnevni red na sejah zborov Skupščine občine Jesenice

Predsednik zbora združenega dela Zdenko Cund, predsednik zbora krajevnih skupnosti, Janez Jelinčič in predsednica družbenopolitičnega zbora, Angelca Vidic, sklicujejo v torek, 24. maja, ob 16. uri ločene seje zborov Skupščine občine Jesenice. V razpravo in opredeljevanje delegatom, poleg potrjevanja zapisnikov zadnjih sej, volitev in imenovanj ter delegatskih vprašanj in pobud predlagajo:

Poročilo o poteku javne razprave o osnutku dopolnil k ustavi SFRJ v občini Jesenice, ki ga bo občinska konferenca SZDL podala na sejah, ker so v času tiskanja gradiva za seje še potekale javne razprave.

Poročilo o uresničevanju srednjeročnega načrta občine Jesenice za obdobje 1986-1990 v letu 1987, ki ugotavlja zaskrbljujoč padec industrijske proizvodnje v občini, kakor tudi slabšanje vseh kvalitativnih kazalcev gospodarjenja. Več lahko preberete v posebnem sestavku, ki zajema tudi poročilo o uresničevanju izvajanja družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SR Sloveniji v občini Jesenice v letu 1987, analizo zaposlovanja in kadrovskega razvoja v letu 1987 v občini, analizo novozaposlenih delavcev iz drugih republik in pokrajin na Gorenjskem v letu 1987 in poročilo o značilnostih

načrtov zaposlovanja za leto 1988 v občini Jesenice.

Poročilo o delu Postaje milice Jesenice v letu 1987

Postaja milice Jesenice z odlokom milice v Kranjski gori ocenjuje, da so bile v letu 1987 varnostne razmere zadovoljive. V primerjavi z letom 1986 je število prekrškov javnega reda in miru še vedno v upadanju. Od skupno 696 kršitev javnega reda in miru jih je bilo kar 257 storjenih pod vplivom alkohola. Kot vzrok navajajo prekomerno točenje alkoholnih pijač v gostinskih lokalih in zato so delavci milice tudi povečali permanentno kontrolo nekaterih lokalov in z ustreznim ukrepanjem tudi zmanjšali tovrstne kršitve. K zmanjšanju tovrstnih kršitev pa je prispevala tudi nižja kupna moč občanov oziroma visoke cene gostinskih storitev, poleg selektivnega pristopa z represivnim ukrepanjem delavcev milice.

Tudi na področju kriminalitete se je število kaznivih dejanj, v primerjavi z letom nazaj, zmanjšalo za 28,7 % ali za 192 kaznivih dejanj. Med vzroki za takšen upad navajajo znižanje oziroma zvišanje limita pri posameznih kaznivih dejanjih, odsotnost velikega števila povratnikov, ki so na prestopanju zapornih kazni ali v preiskovalnih zaporih in raziskanost kaznivih dejanj. Raziskavnost le-teh se je iz 73,5 % v letu 1986 izboljšala na 79,2 % v letu 1987, kar je nad republiškim povprečjem. V porastu so kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja in nepravilne uporabe družbenih sredstev. Med letom so odkrili in prijeli več osumlencev kaznivih dejanj, ki so izvršili serije kaznivih dejanj, med katerimi so bili v treh primerih otroci, v 28 primerih pa starejši in mlajši mladoletniki. V občini so v letu 1987 evidentirali 479 kaznivih dejanj ali 192 manj kot leto poprej. Osumljenci so s temi dejanji povzročili za 279.168.660 dinarjev materialne škode, od tega 90.271.701

din na škodo družbenega premoženja in za 188.896.939 din na škodo zasebnega premoženja.

Poleg kaznivih dejanj so na postaji milice obravnavali še trinajst samomorov, osemnajst sumljivih in nenadnih smrti in štiri poskuse samomora. Po ogledu in zbranih obvestilih so ugotovili, da je bila tuja krivda izključena. Obravnavali so tudi 23 delovnih nezd, v katerih je ena oseba izgubila življenje, enajst oseb je bilo lažje telesno poškodovanih, deset pa s hudimi telesnimi poškodbami. V devetnajstih primerih so sodelovali in pomagali v gorskih reševalnih akcijah. V teh nesrečah je ena oseba izgubila življenje, deset pa jih je bilo lažje ali težje telesno poškodovanih.

Na področju požarne varnosti, pravi poročilo, se stanje od prejšnjih let ni bistveno spremenilo. Delavci milice so opravili ogled oziroma obravnavali skupno 22 požarov ali dva več kot leto poprej, v katerih je nastalo okoli 46.810.000 dinarjev škode na družbenem in zasebnem premoženju.

V letu 1987 je bilo na območju občine 94 prometnih nezd, s hujšimi posledicami ali z večjo premoženjsko škodo oziroma štirinajst več kot leto poprej. V prometnih nezdah je umrlo deset ljudi, in sicer en pešec, trije sopotniki in šest voznikov motornih vozil, za posledicami poškodb v prometni nezgodi pa sta kasneje umrla še en pešec in en voznik motornega vozila. Leto poprej je v prometnih nezdah izgubilo življenje pet oseb. Hudo telesno poškodovanih jih je bilo 48 ali sedem več kot leta 1986, lažje poškodovanih pa 68 ali dvajset več kot leto poprej. Poleg tega so delavci milice v lanskem letu obravnavali še 502 prometnih nezd, z manjšo premoženjsko škodo, kar je 124 več kot v letu 1986.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je v letu 1987 v glavnem deloval preko komisij za prometno varnost, za prometno

(Nadaljevanje na 8. strani)

(foto: Irena Kučina)

Mesec mladosti — strah, upanje in odločnost

Jasno vemo, kdo smo in kaj hočemo. Rodili smo se v tej družbi in rasli z njo. Zavedamo se vedno večjega razkoraka med možnostmi in željami, da je zastoj družbenega in gospodarskega razvoja tisti, ki konča mirnost mladine in njeno pripravljenost sprejemanja vsega. Mnogokrat pa lahko samo nemočno gledamo na sistemske zablode, na katere nimamo možnosti vplivati ali jih spreminjati.

Ko pride mesec maj, so oči uprte v mlade in mladinsko organizacijo, ki naj bi v tem mesecu postala »aktivnejša«, mladi bodo bolj povzdignili svoj glas in povedali, kaj jih teži. Ni nam treba tega delati, kajti to, kar teži mlado generacijo, teži družbo. Danes so specifični problemi obrobna stvar, podati se v reševanje družbenih problemov, pa je mnogo težje. Včasih celo nevarno, saj nekateri tako stanje odgovarja. Spremljajo nas ironično melanholični pogledi, ki se spreminjajo v našo nemoč.

Beseda »prenova« je v zadnjem času pri nas postala zelo popularna. Oprijeti se je bomo morali tudi v ZSMS, kajti v globoki krizi smo se končno zavedli tudi njenih političnih razsežnosti, saj najprej in najbolj prizadene najnižje in socialno nestabilne družbene sloje.

Se vedno tudi nismo razčistili z nekaterimi dogmatsko idejnimi trditvami preteklosti, ki so se že zdavnaj izkazale, da našemu razvoju samo škodijo. Posledice pa plačujemo vsi.

Nič manj »krasna« ni situacija v jeseniški občini, kjer zmanjšujemo zaposlovanje, izganjamo strokovnjake in grešimo še na mnogih področjih. V občini nismo pripeljali novega programa ali pa ustanovili novega podjetja že mnogo let. Krpamo in krpamo stare luknje in celimo rane. Vendar pa se bojim, da bo tudi blaga in obliža za rane enkrat zmanjkalo. Znotraj tega nastaja vse več družbenih in političnih konfliktov. Združeno delo se vedno molči, znotraj danih zakonskih okvirov pa se niti ne more osamosvojiti. Zdaj, ko se gremo igre spreminjanja ustave, imamo priložnost, da nekatere popravimo. Tu mladi ne smemo popustiti. Zatorej, veljalo bi reči: mladi in vsi tisti, ki vam ni vseeno, kaj se bo dogajalo z našo družbo, združimo svoje moči. Sprizajziti se moramo z različnostjo ter priznati legitimnost tistim interesom, ki težijo k spreminjanju slabega v boljše.

V takšnem prepričanju lahko rečemo, naj mesec maj ostane mesec veselja in zabave, temeljna vprašanja našega življenja pa odpirajmo vsak dan.

Matjaž Peskar
OK ZSMS Jesenice

Hladna valjarna Bela dobro dela

Temeljna organizacija Ploščati program je v prvem trimesečju sicer poslovala z izgubo, vendar je ta bolj posledica visokih materialnih stroškov kot pa slabega dela. Družbeni načrt so v tej temeljni organizaciji izpolnili 108,2-odstotno, načrt blagovne proizvodnje 104,3-odstotno, načrt odpreme pa 108,1-odstotno. K tako dobrim rezultatom je veliko prispevala tudi Hladna valjarna Bela, saj so njeni delavci v tem tromesečju res dobro delali.

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so izpolnili 106-odstotno, blagovno proizvodnjo pa so izpolnili 105,3-odstotno. Načrt odpreme so izpolnili 110,7-odstotno, izboljšali pa so tudi asortiment. Izpolni so bili pri proizvodnji nizkoogljiknih jekel višji od načrtovanih, pri dinamo, nerjavnih in ostalih jeklih pa so bili nekoliko nižji. Dobra je bila tudi produktivnost (indeks 95,9).

Vodja Hladne valjarne Bela, Bogdan Ravnik, nas je opozoril, da fizični kazalci niso dovolj, če želimo videti realen položaj HVB. »Če izhajamo iz fizičnih kazalcev, ki jih delimo na količinske in asortimentske v povezavi z družbenimi in operativnimi načrti, lahko delo Hladne valjarne Bela ocenimo kot uspešno, saj so indeksi več kot ugodni. Če pa izhajamo iz poslovnega rezultata temeljne organizacije Ploščati program, ki ima izgubo v višini 2.272 milijonov, in kateri pripada tudi HVB, slika o dobrem delu zbledi. Govoriti o poslovni uspešnosti obrata je težko, ker so meje med obrati z vidika poslovne uspešnosti zabrisane in prenešene na temeljno organizacijo. Vendar pa je tudi poslovna uspešnost toda v okviru delovne organizacije sedaj, ko obratna sredstva krijemo s posojili Železarnje, odvisna predvsem od njene poslovne politike in njenih poslovnih rezultatov.

Torej lahko opredelimo dva pojma: dobro delo v proizvodno-tehnološkem smislu (tu so delavci HVB svoje naloge izpolnili nad pričakovanji) in pojem poslovne uspešnosti, ki je precej širši in zajema celotno delovno organizacijo. Kot obratovodja se moram ukvarjati s poslovno uspešnostjo Hladne valjarne Bela, ki je vpeta v proizvodno in tehnološko verigo in odvisna od vseh zunanjih vplivov, ki so navedeni v oceni poslovanja Železarnje v prvem trimesečju. Zakaj je to pomembno? Zato, ker 285 delavcev HVB svoje delo in svoj prispevek v prvem trimesečju ocenjuje kot dobro. Normalno je, da za to pričakujemo tudi ustrezno plačilo. Tega pa ne more biti, če se naši izdelki niso potrdili tudi na domačem in tujem trgu. Glede na povpraševanje so se gotovo. Konjunktura, ki se kaže v tem obdobju poslovnega leta, pa je vprašljiva; zaradi nerealnega tečaja dinarja so bili izvozni učinki slabi, čeprav so bile izvozne cene dokaj ugodne.

Naše delo smo ocenili kot dobro. Toda kaj je z našim dobrim delom, če ga primerjamo s stroški energije in visokimi obrestmi, ki so posledica reševanja likvidnostnih težav naše železarnje? Dobro delo, ki se ni potrdilo stroškovno in cenovno, ni več dobro. Ker nam je vedno bolj izhodišče lastna eksistenca in standard,

bomo dobro delali šele takrat, ko bomo tudi dobro poslovali. Tega pa se bomo morali zavedati vsi. Torej bo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Še vedno nad načrtom

Prva polovica meseca maja je kar uspešna, saj smo po podatkih statistične službe do 16. maja izdelali 49.502 toni skupne proizvodnje. Načrtovano količino smo presegli za 11,3 %.

Proizvodnjo uspešno izpolnjujejo v obratih: Jeklarna 1, Jeklarna 2, Valjarna blumingštel, HV Bela, HV Jesenice, PVT, Žičarna, Elektrode in Žebljarna.

V Jeklarni 1 presegajo načrtovano količino za 4,3 % z 8.858 tonami vlitga jekla.

V Jeklarni 2 so izdelali 120 sarž, kar je 9.732 ton jekla. Načrtovano količino presegajo za 14,3 %.

V enajstih odpremnih dneh pa smo prodali 14.701 tono končnih izdelkov in storitev. Družbeni načrt smo izpolnili 100,6 %, operativni program pa 102,7 %.

Uspešno odpremljajo obrati: Valjarna blumingštel, HV Bela, HV Jesenice in Valjarna žice.

Osební dohodek za april

Z aprilskim osebnim dohodkom smo uresničili dolgo pričakovano okrepitev osnove osebnega dohodka. Osnova je večja, možnost napak pri obračunu je manjša, gotovost pravičnega izračuna pokojninske osnove se je povečala, sistem je enostavnejši. Najpomembnejše pa je to, da ne izkazuje več čudovite učinkovitosti dela, potem ko se nam že nekaj obdobji zapored kaže zelo slaba poslovna uspešnost. Za delavce, ki se jim delovna učinkovitost neposredno meri, so razlike v osebnih dohodkih bolj očitne in vzpodbudne, čeprav so bile razlike v samih odstotkih učinka pred tem večje kot so sedaj. Za vsak odstotek razlike v produktivnosti se obračuna odstotek učinka na novo osnovo, ki je bila za april kar 2,2-krat večja kot za marec. Zaradi opustitve ostalih osnov delitve osebnega dohodka je odstotek učinka le malo manj kot odstotek celotnega osebnega dohodka, doslej pa je odstotek učinka vplival na celotni OD le v višini približno 0,4 %.

Poprečje učinka za april znaša na ravni Železarne 4 %, poprečje obratov pa se giblje med 0 in 7 %. Izračun učinka je temeljil na osnovi primerjave produktivnosti v aprilu z doseženimi poprečnimi rezultati v lanskem letu. Podatek kaže, da smo letos v aprilu bolje delali kot lani. To velja zlasti za Jeklaro 1 in Hladno valjarno Bela, ki sta dosegli najvišji odstotek učinka na osnovi visokih količin proizvodnje. Načrt proizvodnje je bil sicer še bolj presežen, vendar je mera učinka prej previsoka kot prenizka, saj so v HV Bela izdelali kar za 13 % slabšo strukturo proizvodnje kot v poprečju lanskega leta.

Tisti, ki niso proizvedli načrtovane količine proizvodnje, imajo učinek nižji (Zičarna, Valjarna žice). Manj uspešni sta bili tudi Valjarna debele pločevine in Livarna, ki sta za načrtovano količino močno zaostali. Valjarna debele pločevine je obračunala poprečni učinek 3,22 tudi za čas, ko zaradi pomanjkanja vložka ni obratovala, Livarna pa ne dosega načrtovanih obveznosti zaradi spremenske strukture naročil.

Glede na dosežen rezultat je obračunan učinek 5,6 % slej ko prej tudi v tem obratu previsok. Najbolj realen prikaz učinkovitosti izgleda za Jeklovlek, ki je izdelal visoko količino proizvodnje (nadaljuje rezultate zadnjih let), ob tem pa je za 2 % izboljšal strukturo proizvodnje glede na marec in za 3 % glede na leto 1987. Poprečni učinek je znašal 2,5 %. Vsaj toliko pa velja tudi realno izboljšanje rezultatov v tem obratu.

Za direktorje TOZD, vodje delovne skupnosti in poslovodni odbor je merilo učinkovitosti mera uspešnosti, ki jo ugotavljamo po družbenem dogovoru o delitvi osebnega dohodka v Sloveniji. Ker na uspešnost poslovanja močno vplivajo spremembe pogoji poslovanja, so delavski sveti določili, da se za najvišje vodstvo z enako težo upošteva odstopanje mere uspešnosti (19 % učinka) in poprečni učinek za vse proizvodne TOZD (4 %). Poleg prenosa večjega dela

učinka v osnovo je to drugo četrtletje na poti k realnejšemu prikazovanju učinkovitosti. Proizvodni princip moramo nujno zamenjati z ekonomsko-tržnim. Če doseganje veljavnih norm, standardov, pravil in dogovorov ne zadošča za rentabilnost poslovanja, moramo iskati poti racionalizacije, oblikovati višje standarde in dosledno učinke tudi vrednostiti v osebnem dohodku (ne samo preseganja, ampak tudi slabše rezultate od pričakovanih). Mera uspešnosti (ali pa uspešnost izvajanja likvidnostnega načrta) pa se mora iz vodstva Železarne in TOZD razširiti še vsaj na obratovodstva, da bi bil dosežen čim širši interes po vzpostavitvi pogojev za pozitivno poslovanje.

V zadnjem času je bilo postavljeno nekaj zahtev, da bi prikazali, kako se bo izračunal osebni dohodek.

Vzemimo za primer deseto kategorijo, delavca z desetimi leti delovne dobe in učinkovitostjo 4 %. Delo na eno izmeno. Poln delovni čas 192 ur. Delavec stanuje v jesiški občini.

Bruto osnova za deseto kategorijo = 3.310 din
Deset let delovne dobe v Železarni = 6-procenta osnova
Prispevna stopnja od bruto oseb. dohodka znaša 58,83 %
Osnovna bruto 3.310 din × 192 ur = 635.520 din
% na leta 3.310 din × 6 % × 192 ur = 38.130 din
% učinka 3.310 din × 4 % × 192 ur = 25.420 din
699.070 din
Neto OD = 699.070 × 58,83 % = 411.260 din

Za delavca na eno izmeno je s tem izračunan že ves osebni dohodek za delo.

Delavec na dve izmeni je imel še za 96 ur popold. dodatka v višini 13 % na osnovo.

K izračunanemu osebnemu dohodku je potrebno pristeti le še: 3310 din × 96 ur × 13 % × 58,83 % = 24.300 din.

Njegov skupni neto osebni dohodek bi znašal 435.560 din.

Delavec na tri izmene dela praviloma 64 ur dopoldan, 64 ur popoldan in 64 ur ponoči:

3310 × 64 ur × 13 % × 58,83 % = 16.200 din
3310 × 64 ur × 50 % × 58,83 % = 62.310 din
Skupaj: 78.510 din

Njegov skupni osebni dohodek pa bi znašal 489.770 din.

Če je delavec delavnik na štiri izmene, dela tri nedelje in v aprilu tudi na praznik. K triizmenskemu delu je potrebno dodati:

3310 din × 24 ur × 50 % × 58,83 % = 23.370 din
3310 din × 8 ur × 75 % × 58,83 % = 11.680 din

Nadomestilo za praznik 17.140 din

Njegov skupni neto OD bi bil torej 411.260 + 78.510 + 52.190 din = 541.960 din.

V starem sistemu delitve oseb. dohodka smo bili plačani poleg omejenih postavk še na osnovi:

- dnevnih premij
- stimulacije za rast produktivnosti,
- ocene delovnega prispevka,
- cilja poslovanja

V nekaterih obratih pa so imeli še svoje stimulacije (npr. za strukturo proizvodnje, dodatek za zmanjšanje neizpolnitve, deficitarnost). Ves ta osebni dohodek je prelit v osnovo. Poenostavitev je torej dosežena. Vsebinsko pa moramo dograjevati tako, da poenostavitve ne bomo zapravili.

Zaradi izgube v poslovanju v prvem četrtletju smo dolžni OD izplačevati skladno z zakonom o sanaciji. Ne glede nato, da so bile dopolnitve zakona že sprejete iz sredstev javnega obveščanja, ni jasno kakšne sankcije lahko pričakujemo na področju OD. SDK ima še vedno nalogo, da lahko dovoli dvig osebnega dohodka le do 80 % višine poprečja lanskega leta, povečane za rast življenjskih stroškov. Izračunani osebni dohodek lahko razdelimo le na osnovi odločitve, da del osebnega dohodka dvigujemo kot akontacijo za naslednji mesec. Ko bomo prejeli uradne spremembe zakona in pravilnikov, bomo delavce obvestili o njihovi vsebini in lahko se bo to odražalo na višino OD v naslednjih mesecih.

Oddelek za nagrajevanje

Počitniško delo v letu 1988

Tudi v letošnjem letu bomo v Železarni Jesenice sprejeli dijake in študente na počitniško delo. Za razliko od preteklih let bo letošnji sprejem omejen, veljali pa bodo tudi nekateri posebni pogoji, ki jih bomo seveda v praksi dosledno spoštovali. Da bi sprejemni postopek kakor tudi samo delo potekalo čim boljše, predvsem pa, da bo obojestransko interesu sledilo tudi obojestransko zadovoljstvo, se bomo vsi ravnali v skladu z naslednjimi pogoji in pravili:

1. Počitniško delo traja od 1.7. do 31.8.1988.
2. Kandidati za počitniško delo morajo biti ob pričetku dela stari najmanj sedemnajst let in morajo biti študenti Železarne.
3. Kandidati, ki niso študenti Železarne, bodo sprejeti le v primeru, če so doslej vsaj trikrat že bili na počitniškem delu v Železarni.
4. Razporeditev na dela in naloge po posameznih obratih opravi v skladu s potrebami oddelek za kadre.
5. Sprejemni postopek bo organiziran ob sobotah, in sicer: 4., 11. in 18. junija, vsakič od 6. do 9. ure, v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.
6. Na počitniško delo bodo sprejeti le tisti kandidati, ki zdravstveno ustrezajo pogojem dela v Železarni. Zato bodo morali kandidati opraviti obvezni zdravniški pregled v Dispanzerju za medicino dela, prometa in športa (Obratna ambulanta) v enem od naslednjih dni: 7., 9., 14. in 21. junija.
7. Pogoji za začetek počitniškega dela je tudi opravljen seminar iz varstva pri delu. Seminar bo organiziran v CSUI (ZIC) v soboto, 4., 11. in 18. junija, vsakič z začetkom ob 10. uri.
8. Interes za počitniško delo ter podatke, potrebne za evidenco dela in socialno zavarovanje, bomo zbirali in preverjali s posebnimi prijavnici, ki jih kandidati lahko dobijo v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja in pri socialni delavki na CSUI od 20. maja dalje.
9. Izpolnjene prijavnice in delovne knjižice morajo kandidati za počitniško delo oddati v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja do 1. junija.
10. Vsa dodatna pojasnila in informacije lahko dobite osebno v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja ali po telefonu 81441, int. 29 — 13.

Kadrovskega sektorja
Oddelek za kadre

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbeni standard, z dne 12. maja 1988

objavljamo

prosta dela in naloge

EKONOM — KLETAR, šifra 9103, D - 3, 10 ktg., 1 oseba

Pogoji:

- dokončana poklicna šola gostinske ali trgovske smeri
- tečaj za skladiščnike
- 2 leti delovnih izkušenj.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na Kadrovskega sektorja Železarne Jesenice, z oznako za TOZD Družbeni standard.

Hladna valjarna Bela dobro dela

(Nadaljevanje s 1. strani)

mo dobro delati takrat, ko bo nova ustvarjena vrednost dajala profit. Govorim o profitu, ne o delitvi čistega dohodka.

Za resnično oceno dobrega dela (in s tem slabega poslovnega rezultata) je potrebna malo bolj natančna analiza, ki naj bi pokazala, koliko je za dobro oziroma slabo delo HVB kriva Železarna in koliko obrat sam. O tem lahko samo ugibam, vendar pa je dejstvo, da procentualno delež zunanjih vzrokov za slab poslovni rezultat Železarne narašča. Menim, da še tako razčiščevanje in odpravljanje notranjih motenj in vzrokov ne bo prineslo poslovnega uspeha, če ne bomo spremenili oziroma bolj vplivali tudi na zunanje dejavnike našega poslovanja.

Bogdan Ravnik je zelo realno ocenil položaj in vlogo HVB v poslovanju temeljne organizacije Ploščati program in v poslovanju Železarne, na katerega vedno bolj vplivajo zunanji dejavniki. Čeprav je delež naših vzrokov za izgubo majhen, se ni treba predajati malodušju, češ saj tako nič ne moremo. Precej lahko naredimo na področju zmanjševanja stroškov. V HVB so bili stroški na enoto proizvoda (gledani z vidika specifičnih porab) pri vseh materialih, s katerimi upravlja HVB in na katere lahko vpliva, v tehnološko predpisanih mejah. V strukturi stroškov pa so tudi surovine, material in energija ter amortizacija, ki predstavljajo tri četrtine vseh stroškov.

Pri predelavi materiala so dosegli znižanje stroškov, kar se je sedaj zgodilo prvič po štirih letih. Asortiment proizvodnje so izboljšali za 3,2 odstotka, kar pa je še vedno pod načrtovanim. Če bi strukturo izdelkov izboljšali za 2,8 odstotka, bi porabili manj tujega vložka in tako stroške zmanjšali. Vendar pa brez tujega vložka ne morejo poslovati, ker bi bili preveč odvisni od Jeklarne 2.

Še vedno je zelo pereča kvalitetna problematika, ker pogojuje izplen in viša stroške predelave ter znižuje produktivnost. Problematica je predvsem kvaliteta toplo valjanih travkov, kjer osnovni kvalitetni problemi še vedno niso rešeni. Potrebno bo ponovno resno preučiti to problematiko in jo rešiti enkrat za vselej.

Produktivnost Hladne valjarne Bela bo zaradi zahtevnejših asortimentov v prihodnje padala, primerjave s preteklimi obdobji pa so vprašljive, ker je bil asortiment takrat bistveno drugačen.

V Hladni valjarni Bela so vedno imeli vizijo svojega razvoja, zato jih v sedanjih razmerah, ko imamo toliko omejevalnih ukrepov, njihova prihodnost zelo skrbi. Njihov razvoj predvideva spremembe v proizvodnji in tehnologiji, denarja za nove naložbe pa ni. Kljub temu zaključujejo nekatere manjše naložbe, ki bodo povečale produktivnost in olajšale delo. Predvsem pa bodo s temi vlaganji imeli možnost narediti načrtovano proizvodnjo.

V prvem tromesečju so izvedli rekonstrukcijo linije CRNO (za razogličevanje in rekristalizacijo dinamo pločevine). Zmogljivost linije se je tako s prejšnjih 35 tisoč ton povečala na 50 tisoč ton. Vendar pa rekonstrukcija sama ne bo imela učinka, če ne bo kvalitetnega vložka. Med vlaganji, ki naj bi olajšala delo, izstopa naložba v povezovalno linijo, kjer naj bi pridobili nove zmogljivosti in s transportno linijo in povezovalno napravo bistveno olajšali delo. To naložbo zaključujejo, radi pa bi izpeljali tudi projekt pakirne linije, da ne bi bilo več toliko težkega dela.

Zaradi omejevalnih ukrepov stagnira že začeto spremljanje proizvodnje z računalniki. Internih projektov ne morejo uresničiti, ker bi rabili osebne računalnike, vendar za to ni denarja. Brez osnovne opreme pa procesnega vodenja proizvodnje ne more biti.

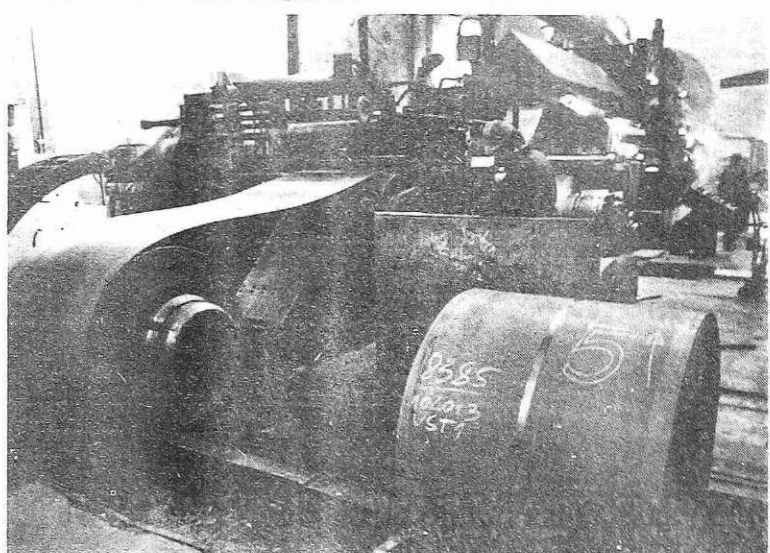
V poslovnem rezultatu Hladne valjarne Bela so imele v prejšnjih letih pomembno vlogo tudi storitve prevajanja, ki jih sedaj ni več. To je za HVB določen napredek v tem smislu, da imamo sedaj dovolj lastnega jekla in s tem lastnega vložka in storitve prevajanja niso več potrebne.

Lilijana Kos

Železarski globus

SOVIJESKA ZVEZA

V Železarni Novolipetsk bodo zgradili novo valjarno pločevine. Pri tem bodo sodelovali strokovnjaki iz Češkoslovaške. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 8 mio ton. Pločevina bo široka 2.500 mm, njena debelina pa bo od 4 do 26 mm. 70 % proizvodnje te pločevine bodo porabili za proizvodnjo cevi za različne cevovode. Začetek proizvodnje je predviden za konec leta 1991.

Sendzimir ogrodje v Hladni valjarni Bela (foto: Irena Kučina)

TABELA 1: Primerjava ur in zaslužkov za april 1988 s predhodnimi obdobji

Obdobje	OD iz sredstev DO				% učinka	Index OD na l. 1987
	ur na zapos.	na uro	na delavca	za 182 ur		
L 1980	187,5	50,—	9.351	9.062	40,0	3,6
L 1981	186,9	67,—	12.553	12.225	45,4	4,9
L 1982	185,9	83,—	15.389	15.064	47,3	6,0
L 1983	184,8	106,—	19.499	19.208	49,0	7,6
L 1984	185,2	158,—	29.244	28.738	51,3	11,4
L 1985	185,5	324,—	60.116	58.978	54,3	23,5
L 1986	185,2	697,—	129.127	126.868	58,6	50,5
L 1987	188,8	1381,—	260.825	251.342	59,9	100,0
I. 1988	185,2	2353,—	435.767	428.246	63,0	170,4
II.	180,5	2403,—	433.866	437.346	63,2	174,0
III.	188,8	2538,—	479.236	461.916	64,2	183,8
IV. 1988	192,2	2710,—	520.300	493.220	3,9	196,2
I.—VI. 1988	186,6	2500,—	467.070	455.000	—	181,0
IV. 1987	182,7	1171,—	214.028	213.122	59,1	84,7
I.—IV. 1987	183,9	1067,—	196.195	194.194	58,2	77,3

TABELA 2: Struktura OD za mesec april 1988

Vrsta izplačila	Znesek OD v		Struktura OD v %	
	din	na zaposl.	19=100	14=100
1. Osnovni OD	2.015.345.611	342.482	65,82	78,64
2. Učinek	79.916.342	13.581	2,61	3,12
3. Skupaj 1—2	2.095.261.953	356.063	68,43	81,76
4. Nočni dodatek	113.302.408	19.254	3,70	4,43
5. Popold. dod.	44.918.251	7.633	1,47	1,75
6. Nadurni dod.	26.152.614	4.444	0,85	1,02
7. Nedelj. dod.	37.523.369	6.377	1,23	1,46
8. Praznični dod.	17.779.526	3.022	0,58	0,69
9. Skupaj 4—8	239.678.168	40.730	7,83	9,35
10. Orežkočeni dod.	31.785.850	5.402	1,04	1,24
11. Dod. za del. dobo	173.366.618	29.461	5,66	6,77
12. Nagrade — honorarji	19.290.450	3.278	0,63	0,75
13. Ostala plačila	3.213.903	546	0,11	0,13
14. Skupaj 3+9 do 14	2.562.596.942	435.480	83,70	100,00
15. Plačan praznik	113.630.290	19.310	3,71	4,43
16. Plačan dopust	210.307.431	35.740	6,87	8,21
17. Sobotni dopust	19.754.387	3.360	0,65	0,77
18. Nadom. OD za bol. ods.	155.412.240	26.410	5,07	6,06
19. Skupaj OD na zaposl.	3.061.701.290	520.300	100,00	119,47

V pri
nosti in
čunsko
vala na
odstopa
ritvenje
zultat p
cija ob
prihodi
ter pos
in je zn

Poleg
rajo ter
obvezn
rabe, k
pogodb
nosti te
in izpla

Zalog
polproiz
so se v
četku le
Proiz
in TOZ
prvem
14.401
tovanih
stroški
od nač
materia
skupnej
150 mio
ka pa n

Stroš
bili tore
tega so
15.189
višji za

V stro
oziroma
za dose
padek,
vložneg
slabši a
vodnje,
stroški
stroški,
med nal
ka ter v
vložka.

V str
stroški,
(amorti
vanje) i
črtovan
bljene
teriala
nja.

Zviša
stne ce
nizacije
in Okro
imela t
čne dej

Na ra
zaradi
seglj za
vložka.
imela
vrednos
Okrogli
din, TO
zvišanje
plenov
HV Bel
je dose

Bralk
sno dol
ni štev
krat.
Na 3.
kadrov
odstotn
li.

V pri
ne verj
vek "Čv
v svetu
ne pozr
Za na

So
ce c
maje
dom
ska
jogi
stan
od 11
kos.
TO

Stroški v prvem trimesečju

V prvem trimesečju smo prodali 90.046 ton proizvodov osnovne dejavnosti in opravili 373 ton storitev prevajanja. Razlika med prodajno in obračunsko lastno ceno je bila pozitivna, tako da je ta kategorija pozitivno vplivala na rezultat poslovanja. Na rezultat poslovanja sta pozitivno vplivala še odstopanje cen v porabi R-3 in lastni porabi in upoštevanje preračuna otvoritvenega stanja zalog R-6 na nove načrtovane cene. Negativno pa so na rezultat poslovanja vplivali višji proizvodni stroški od načrtovanih, revalorizacija obračunane amortizacije, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, razlika med domačo in izvozno ceno ter posebni stroški izvoza. Vsota vseh omenjenih kategorij je bila negativna in je znašala 5.072 mio din.

Poleg omenjenih stroškov pa morajo temeljne organizacije pokriti še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki v cenah niso vkalkulirane, pogodbene in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Zaloge nedokončane proizvodnje, polproizvodov in končnih proizvodov so se v primerjavi s stanjem na začetku leta zmanjšale za 1.605 ton.

Proizvodne temeljne organizacije in TOZD Tehnične dejavnosti so v prvem trimesečju dosegle za 14.401 mio din višje stroške od načrtovanih. Pri tem so bili doseženi stroški obračunske lastne cene višji od načrtovanih za 16.680 mio din, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 150 mio din, vkalkulirani del dohodka pa nižji za 2.429 mio din.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej višji za 16.680 mio din, od tega so bili stroški vložka višji za 15.189 mio din, stroški predelave pa višji za 1.491 mio din.

V stroške vložka so vključeni višji oziroma nižji stroški od načrtovanih za dosežene izplete, dobropisi za odpadek, večjo oziroma manjšo porabo vložnega materiala, boljši oziroma slabši asortiment vložka ter proizvodnje, stroški internih reklamacij, stroški nedokončane proizvodnje ter stroški, ki nastanejo zaradi razlike med nabavno vrednostjo tujega vložka ter načrtovano ceno domačega vložka.

V stroške predelave so vključeni stroški, ki so fiksnega značaja (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje, stroški porabljene energije ter porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Zvišanje stroškov obračunske lastne cene so dosegle temeljne organizacije Talilnice, Ploščati program in Okrogli program, znižanje pa je imela temeljna organizacija Tehnične dejavnosti!

Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše doseženega izpleta dosegli za 2.251 mio din višje stroške vložka. Zvišanje teh stroškov sta imela TOZD Ploščati program in TOZD Okrogli program v vrednosti 48 mio din, TOZD Ploščati program je imel zvišanje zaradi nižje doseženih izpletov na bluminu in štetku ter v HV Bela. TOZD Okrogli program pa je dosegel zvišanje zaradi nižje dose-

587 mio din zaradi višjih cen blumov v obratu Valjarna žice in profilov.

Razlika med nabavno vrednostjo tujega vložka ter načrtovano ceno domačega vložka je stroške vložka zvišala za 3.208 mio din. TOZD Ploščati program je imel za 3.751 mio din zvišanja stroškov. V okviru temeljne organizacije so zvišanje dosegli v obratih HV Bela (62.996 mio din), HV Jesenice (927 mio din), Predelavi valjanih trakov (146 mio din), znižanje pa sta dosegla obrata Valjarna bluming štekel (293 mio din) in Valjarna debele pločevine (25 mio din). TOZD Okrogli program pa je dosegel za 543 mio din nižje stroške, zvišanje so imeli v obratih Žičarna (38 mio din), Elektrode (352 mio din) in Želblarna (153 mio din).

Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka oziroma zaradi izpada proizvodnje pri uporabi tujega vložka, so znašali 113 mio din.

Spremembe v zalogah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka zvišale za 275 mio din, in sicer v TOZD Ploščati program in TOZD Okrogli program.

Stroški predelave so bili višji od načrtovanih v vrednosti 1.491 mio din. Zvišanje teh stroškov sta imeli temeljni organizaciji Talilnice in Okrogli program zaradi večje porabe. Nižje stroške predelave od načrtovanih pa sta dosegli temeljni organizaciji Ploščati program in Tehnične dejavnosti zaradi večje proizvodnje od načrtovane in manjše porabe.

Vesna Janc

Zvišanje-znižanje načrtovanih stroškov TOZD I.—III. 1988

v 000 din

TOZD	Odstopanje od obrač. LC	Materialni stroški za ustvarjanje SP	Vkalkulirani del dohodka	Skupaj
Talilnice	+10.038.065	+37.033	-511.654	+9.563.444
Ploščati program	+7.548.518	+135.537	-538.528	+7.145.527
Okrogli program	+379.869	+99.866	-329.391	+150.344
Tehnične dejavnosti	-1.286.766	-122.190	+1.049.378	-2.458.334
Skupaj	+16.679.686	+150.246	-2.428.951	+14.400.981

Opomba: zvišanje stroškov (+)
znižanje stroškov (-)

Železarna Jesenice
n. sol. o.
Jesenice, C. železarjev 8

Objavlja javno licitacijo

za prodajo osnovnih sredstev:
osebni avto Lada — karavan in poltovorni gasilski avto IMV.

Osební avto Lada — karavan
Leto izdelave 1978, 1198 kub. cm, 60 KM, v voznem stanju, izključna cena 200.000 din.

Poltovorni gasilski avto IMV
Leto izdelave 1977, 1647 kub. cm, v nevoznem stanju, izključna cena 200.000 din.

Licitaciji bosta 26. maja 1988 ob 10. uri v skladišnih prostorih na Blejski Dobravi. Ogled vozil je mogoč 25. maja od 10. do 13. ure v istih prostorih.

Prometni davek, 30,9 %, plača kupec.

Vsak ponudnik plača varščino 10 % od izključne cene pred licitacijo pri blagajni Železarne Jesenice. Kupec bo prevzel kupljeno blago najkasneje v enem tednu po prevzemu računa. Plača se na blagajni Železarne Jesenice.

Osnovno sredstvo se prodaja po načelu videl — prevzel.

Železarna Jesenice
Oddelek za osnovna sredstva
in materialno poslovanje

Pregled odsotnosti v aprilu

TOZD/DS	število delavcev	bolovanje %	por. dop. %	red. let. dop. %	ost. ods. %	skupna odsotnost %
Talilnice	775	7,85	0,37	7,91	0,35	16,48
Ploščati program	1131	7,96	0,56	9,40	0,60	18,52
Okrogli program	887	8,45	1,41	7,41	0,57	17,84
Tehnične dejavnosti	1925	6,32	0,45	6,87	0,67	14,31
Komerčiala	155	4,86	1,93	5,32	0,78	12,89
Družbeni standard	193	7,34	6,50	5,58	0,18	19,60
DSSS	929	4,37	3,40	5,64	0,77	14,18
Železarna	5995	6,84	1,29	7,29	0,60	16,02

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 23. DO 29. MAJA

23. maja, Albina TUŠAR, DSSS, Blejska Dobrava 16 b, ☎ 84-403.
24. maja, Božidar BARTELJ, poslovodni odbor, Žirovnica, Zabreznica 44 b, ☎ 80-726.
25. maja, Janez BEGEŠ, Elektrode, Lesce, Na trati 59, ☎ 74-766.
26. maja, Janez BIČEK, TOZD Talilnice, Jesenice, Udarna 9, ☎ 83-193.
27. maja, Franc BRELIH, TOZD Tehnične dejavnosti, Jesenice, Kuriska 3, ☎ 81-612.
28. maja, Drago FINŽGAR, Valjarna žice in profilov, Begunje 128 b, ☎ 73-831.
29. maja, Marin GABROVŠEK, poslovodni odbor, Bled, Ribenska 8 c, ☎ 78-157.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 23. 5.	Ivan Slamnik	Marko Sušnik
Torek — 24. 5.	Vanda Eniko	Miroslav Zupan
Sreda — 25. 5.	Franc Arnež	Mitja Benedičič
Četrtek — 26. 5.	Ivo Leban	Anton Kavčič
Petek — 27. 5.	Martin Brumat	Božidar Černe
Sobota — 28. 5.	Aleš Robič	Janez Faletič
Nedelja — 29. 5.	Borut Cegnar	Primož Žvab

Služba obratne ambulante

Od 23. do 28. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar.

V soboto, 28. maja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj Odar.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

Za borce: od 6. do 7. ure.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 28. maja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

21. in 22. maja, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4 a, ☎ doma 83-596, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Pregled dela skupne disciplinske komisije TOZD in DSSS v aprilu

Direktorji TOZD in sektorjev so v aprilu vložili 31 zahtevkov za vodenje disciplinskega postopka. Skupaj je komisija na štirih obravnavah obravnavala štirinajst delavcev in izrekla štirinajst ukrepov (od tega dva ukrepa prenehanja delovnega razmerja). Najpogostejše kršitve delovne obveznosti so bile zapuščanje dela brez odobrenja, neopravičeni izostanki, tatvine in vinjenost. Ugovore na odločitve disciplinske komisije so v aprilu vložili trije delavci.

V času od zadnje objave so odbori za prošnje in pritožbe ter varstvo pravic delavcev obravnavali tudi nekaj ugovorov, zato so v pregledu dela zajete tudi te dokončne odločbe.

Tehnične dejavnosti

Joco Stojev — progovni delavec, Transport, neopravičeni izostanek, javni opomin.

Baki Osmani — voznik viličarja, Transport, neopravičeno prilaščanje materiala in predmetov — last Železarne Jesenice, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Alojz Šterbal — transportni delavec, Strojne delavnice, neopravičena izostanka, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh (3) mesecev.

Edvard Tišov — skupinovodja kleparjev, Vzdrževanje, neopravičeno prilaščanje materiala — last Železarne Jesenice, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Ploščati program

Alojz Ključević — drugi rezalec linije št. 2, Hladna valjarna Bela, vinjenost, javni opomin.

Damjan Toplak — strojni nakladalec plošč, Hladna valjarna Bela, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih (6) mesecev.

Asmir Islamović — drugi rezalec NSSL linije, Hladna valjarna Bela, zapuščanje delovnega mesta brez odobrenja, neopravičeni izostanek, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih (6) mesecev.

Ibrahim Mehanić — prvi ravnalet, Valjarna bluming štekel, zapuščanje delovnega mesta brez odobrenja, javni opomin.

Talilnice

Šaban Lalić — zapenjalec, Jeklarna 1, dvakrat zapuščanje dela brez odobrenja, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo devetih (9) mesecev.

Delovna skupnost skupnih služb

Edvard Šunko — prvi vzorčevalec, sektor tehnične kontrole, neopravičeni izostanek, javni opomin.

Alojzija Anzelec — čistilka, splošni sektor, neopravičeni izostanki, predčasno zapuščanje dela brez odobrenja, nevestno izpolnjevanje delovnih nalog, neudeležba na SDS, vinjenost, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Skupna disciplinska komisija

Popravka

Bralkam in bralcem Železarja smo dolžni sporočiti, da smo v prejšnji številki zagrešili napako kar dvakrat.

Na 3. strani so v tabeli podatki o kadrovskem gibanju v aprilu in ne o odsotnosti, kot smo napačno zapisali.

V prispevku Tisti, ki mu delavci ne verjamejo, mora oditi pa se stavek "Čvrstega trga ne poznajo nikjer v svetu" pravilno glasi: Čistega trga ne poznajo nikjer na svetu.

Za napaki se opravičujemo.

Uredništvo

Obvestilo

Sodelavce Železarne Jesenice obveščamo, da bomo 24. maja, ob 12. uri, v samskem domu, Cesta talcev 7/a, Koroška Bela, prodajali rabljene jogi vložke (vložki nimajo standardnih mer, stari pa so od 15 do 20 let) po 1.350 din za kos.

TOZD Družbeni standard

Odbori za gospodarstvo

Delovna skupnost skupnih služb

Odbor za gospodarstvo pri Delavskem svetu delovne skupnosti skupnih služb je imel 11. maja svojo šesto sejo. Udeležilo se je osem članov, dva sta se opravičila, eden pa je bil neopravičeno odsoten. Na seji so ugotovili, da so bili vsi sklepi prejšnje seje uresničeni.

V drugi točki dnevnega reda je odbor obravnaval izračun merljivih kriterijev nagrajevanja v oddelkih sektorjev STK, RO in ERC. Odbor je na podlagi razprave delegatov in direktorjev sektorjev STK in RO sprejel sklep, da se ti kriteriji uvedejo v oddelkih teh sektorjev za dobo treh mesecev. Po preteku tega obdobja bodo pregledali ustreznost uporabe tega predloga.

V tretji točki je odbor obravnaval predlog tehnične izboljšave "Izdelava nove regulacije pomika hitrosti na trgalnem stroju". Realizirali so jo skupaj sodelavci TOZD Tehnične dejavnosti in Razvojnega sektorja. Odbor je sprejel sklep, da se šestim avtorjem izplača enkratno posebno nadomestilo, in sicer štirim v višini 68.208 din, dvema 34.105. Člani odbora so vprašali predstavnika oddelka za zaščito industrijske lastnine, ki je obrazložil ta predlog, če se mu zdi višina nadomestila zgolj simbolična. Njegov odgovor pa je bil, da je v veljavi pač tak pravilnik.

V četrti točki dnevnega reda je odbor pregledal stanje nadurnega dela v delovni skupnosti. Odbor je glede na to sprejel sklep, da vztraja na izvajanju usmeritev iz gospodarskega načrta Železarne za letošnje leto po zmanjševanju nadurnega dela, ne le v delovni skupnosti, temveč v celotni Železarni. Predlaga tudi, naj se kriteriji za tako delo poenotijo za vso Železarno.

Naslednja seja odbora bo zaradi periodičnega obračuna že v prihodnjem tednu.

N.K.

TOZD Tehnične dejavnosti

Odbor za gospodarstvo v TOZD Tehnične dejavnosti se je na 9. seji, 5. maja, seznanil z načrtom stroškov in storitev v mesecu maju. Na delih rednega vzdrževanja bo v tem mesecu sodelovalo 110 delavcev zunanjih firm (od teh bo 65 delavcev Vatrostalne), poleg teh pa bo še 34 delavcev občasno opravljalo dela, ki nimajo značaj rednega vzdrževanja. Za storitve, ki jih bodo opravili, bo železarna predvidoma plačala 1.200.350.000 din oziroma skupaj s stroški za dražje rezervne dele 1.277.850.000 din. Za maj sta načrtovana tudi dva glavna remonta (regeneracija v Hladni valjarni Bela in žarilna peč Surface v Jeklovleku) ter več večjih popravil (Radaelli v Žičarni, rezalni stroj v Elektrodah, izdelava silosa za material v Jeklarni 1 in Drever linija v Valjarni debele pločevine).

Obravnaval je tudi pripombe, ki so jih dali na pravilnik o nagrajevanju po učinku delavci v posameznih obratih TOZD Tehnične dejavnosti.

Gasilskemu društvu z Blejske Dobrave je za proslavo ob 80-letnici delovanja podaril material v vrednosti do 50.000 din. Za posamezne organizacije in društva pa bodo po sklepu odbora v TOZD opravili določene storitve. Tako bodo za Krajevno skupnost Edo Giorgini Javornik-Koroška Bela izdelali 35 stebričev za ograjo ob novi šoli na Koroški Beli (predračunska cena znaša

89.700 din), za Občinsko zvezo Društev prijateljev mladine pa 28 nosilcev za otroško letovišče v Novigradu. GRS Jesenice bodo popravili osem akcijev in dva oprtna nosilca kolotov žičnih vrvi, za kočjo pri izviru Soče, ki je last planinskega društva Jesenice, bodo izdelali okvir s kovinskimi vrati (mala usluga). Ugodno so rešili tudi prošnjo razstavnega salona Dolik, ki potrebuje 20 stekel za razstavne namene, niso pa prevzeli tudi pokroviteljstva nad njim (po mnenju odbora je to stvar delovne organizacije). Izražajo pa pripravljenost, občasno prevzeti za potrebe Dolika razna drobna dela.

V zvezi z vlogo Hokejskega kluba Jesenice, ki je zaprosil za prispevke ob organizaciji velike javne tombole, je odbor zadolžil vodje dejavnosti, naj preverijo možnosti za odobritev primernih dobitkov. Vlogo, ki jo je nanj naslovila Osnovna šola Bled za finančno pomoč hčerki delavca iz obrata Energetika za udeležbo v šoli v naravi, pa je odstopil v reševanje osnovni organizaciji sindikata v obratu Energetike.

Odbor je potrdil tudi nove cene malih uslug v TOZD Tehnične dejavnosti z naslednjo utemeljitvijo: »Ker je lastna načrtovana cena v letu 1988 po stroškovnih mestih zelo visoka, se vzame za ceno strojne ure 45 % lastne vrednosti SM ključavničarjev strojev in 20 % lastne vrednosti SM orodne mehanike za ročno uro.« Cena strojne ure v TOZD Tehnične dejavnosti bo tako 3900 din, ročne ure pa 1900 din. Nove cene veljajo od 1. junija dalje.

TOZD Ploščati program

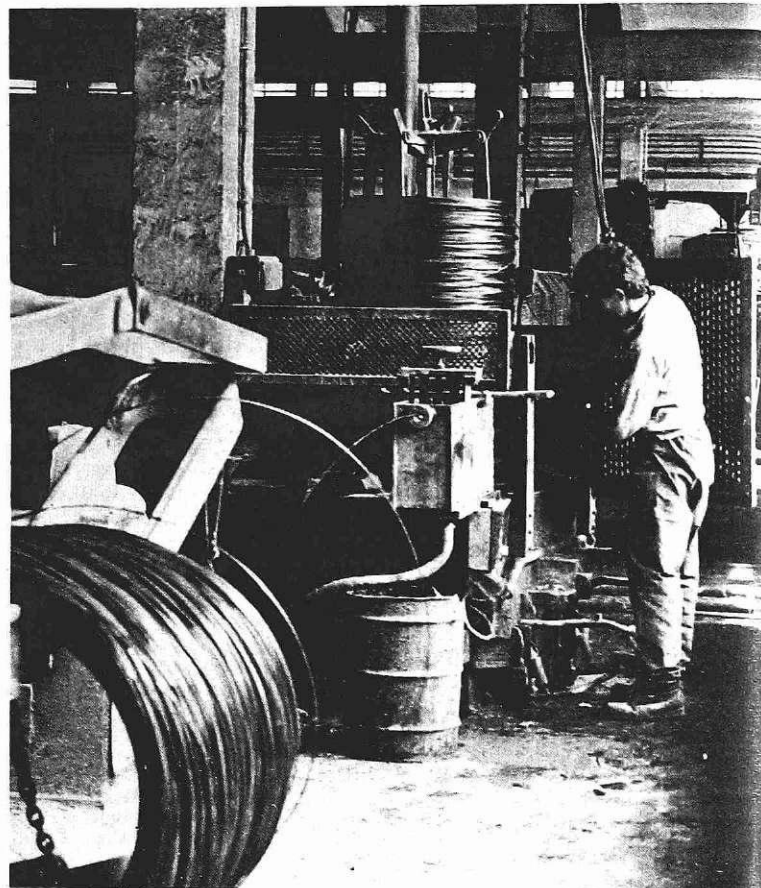
Odbor za gospodarstvo v TOZD Ploščati program je na 14. seji, 22. aprila, (sklepe smo na CSI dobili

še 10. maja) obravnaval in sprejel pravilnik o nagrajevanju po učinku v premijskem in normnem sistemu. Obenem je tudi zadolžil direktorja TOZD, oddelke za študij dela in časa ter obratovodstvo, da v primeru odstopanja izračun učinka takoj preverijo in korigirajo ter o korekciji obvestijo odbor. Soglašal je tudi s predlaganimi normami za oblikovalne

stroje Rossi 1 in 2 ter Alpino v obratu predelava valjanih trakov.

Ekonomske srednje šole je kot pomoč pri organizaciji srečelova podaril dva vratna podboja, TVD Partizan Žirovnica prav tako dva vratna podboja in še dva kompleta kljuk za žlebove, Gasilskemu društvu Jesenice mesto pa tri odpadne sode iz HVB.

CSI — BL

Poseg v drobovje (foto: I. Kučina)

Pregled sestankov SDS

(Iz programa samoupravnih aktivnosti za april — nadaljevanje)

Osrednji temi sestankov SDS v začetku maja — nekaj zapisnikov smo že prejeli — sta poslovanje Železarne v prvem četrtletju 1988 in obravnava sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih med temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo. Ob naraščajoči izgubi in ob pričakovanju napovedane eksplozije (sprostitve) cen po 15. maju se zato »razprava« o ugotovitvah službe družbenega knjigovodstva na odboru samoupravne delavske kontrole Železarne prejšnji četrtek (12. maja) na prvi pogled zdi zgolj nekakšen obrobni dogodek. Na prvi pogled, kajti nobena »stand-by« dolarska injekcija Jugoslaviji ne more pomagati iz krize, če si vprašanja odgovornosti ne bomo upali postavljati v konkretnem primeru, če bomo problem spoštovanja zakonitosti postavljali, namesto za zdaj in za tu, v neko odmaknjeno prihodnost.

Razprave o ugotovitvah službe družbenega knjigovodstva na odboru delavske kontrole takorekoč ni bilo. Delegati so se povsem zadovoljili kar s poročilom, ki ga je pripravil finančno računovodski sektor, češ razmere so že sanirane ali pa so v postopku saniranja. Takšen odnos — to so pokazale tudi raziskave — vsekakor ne more pozitivno vplivati na krepitev samoupravnih odnosov v kolektivu.

Kako naj gre človek, ki pošteno in vestno opravlja svoje delo in od katerega se zahteva iz dneva v dan večje odrekanje, disciplina in odgovornost, molče, hladno in ravnodušno, tako kot organ delavske kontrole, mimo takih ugotovitev:

Obrtnik bi moral voditi dnevni zapisnik z opombo, kaj se popravlja, in zbirni mesečni zapisnik, potrjen od dveh strank (osnova za izstavitve fakture). Osnovno evidenco popravila materiala je vodil le obrtnik, železarna ni vodila zapisnikov: o dnevnem prevzemu opravljenega dela in tudi ne mesečnega zapisnika, ki naj bi bil podlaga za izstavitve računa, tako da verodostojnosti prejetih računov kontrola službe družbenega knjigovodstva ni mogla ugotoviti. Račune je prinašal osebno obrtnik, osebe v TOZD pa so jih podpisovale, nato so bili poslani v likvidacijo v finančno-računovodski sektor. V drugem primeru si služba družbenega knjigovodstva naprimer ni znala odgovoriti, zaradi nerednega fakturiranja dobavljenih izdelkov, na vprašanje, ali so cene teh izdelkov na ravni cen obdobja, v katerem so bili izdelki naročeni in dobavljeni, ali na ravni cen na dan izstavitve računa. Ali pa, da so bile storitve na nekaterih računih ovrednotene po cenah iz aneksa, ki v Železarni ni bil potrjen, torej po višjih cenah, kot je določala pogodba. Ker ni bilo evidence, tudi količine opravljenih storitev ni bilo mogoče preveriti. Ali pa, da je Železarna plačala avans za bodoče dobave v vrednosti 30.000 din brez pogodbenega odnosa. Kar tako, po domače, se je popravljalo tudi stanje na kontih: »Ker se morajo na koncu leta konti skupine 30 med seboj zapreti, so bile izvedene knjižbe na podlagi neverodostojnih listin.« ITD.

Vprašanje, ki se nam ob navedenih nepopolnih podatkih zastavlja, je specifično za Železarno samo toliko, kolikor se kaže držati reka, da je najprej treba pomesti pred svojih pragom. Ugotovitve, do katerih so prišli delavci raziskovalnega centra pri RS ZSS (Živka Črnivec, Samoupravna delavska kontrola, Ljubljana 1984), kažejo na širše, družbene, razsežnosti tovrstnih problemov. Raziskava, ki je zajela 487 OZD v Sloveniji, je namreč pokazala, da samoupravna delavska kontrola svojo funkcijo zadovoljivo opravlja le v približno deset odstotkih teh organizacij, povsod drugje pa je ta funkcija marginalnega pomena. Vzrok za tako stanje naj bi bile »razmere, ki reproducirajo monopolizacijo moči in odločanja pri vodilnih in vodstvenih strukturah v OZD«. »Če samoupravni mehanizmi nadzora v delovni organizaciji nimajo moči in ne dosežejo, da bi se izvajale sankcije za kršitve samoupravljanja, ni mogoče pričakovati motiviranosti ljudi za izvajanje samoupravnega nadzora,« trdi avtorica omenjene študije.

Na tem mestu se sicer ne moremo podrobneje ukvarjati z vprašanji samoupravne delavske kontrole, ne bo pa odveč, če opozorimo še na dvoje zanimivih ugotovitev iz omenjene študije. Po mnenju avtorice: 1. »Organi samoupravne delavske kontrole niso izoblikovali lastne identitete, v svojem delovanju pogosto predstavljajo le podaljšano roko drugih samoupravnih in zlasti poslovnih organov in se z njimi identificirajo. Njihove kompetence so v praksi manjše od kompetenc drugih samoupravnih organov,« dasiravno jim normativna ureditev zagotavlja drugačen položaj (preprečujejo jim dostop do podatkov o poslovanju organizacije, preprečujejo odkrivanje in objavljanje nepravilnosti z utemeljitvijo, da bi to kratilo ugled delovni organizaciji ali posameznikom in jim povzročalo škodo ipd.) (stran 21 in 22). 2. »Če delavec išče možnosti za razreševanje nepravilnosti, jih išče pri avtoritarnih strukturah moči in ne pri organu samoupravne delavske kontrole, ki nima dovolj ugleda in moči, da bi zahteval odpravo nepravilnosti... Pri tem nastaja začarani krog: povzročitelj nepravilnosti (praviloma tisti, ki ima moč odločanja) je postavljen v vlogo razsodnika pri preganjanju nezakonitosti, nepravilnosti in deviantnih pojavov. Razsoja in ukrepa v skladu z varovanjem lastnega položaja, moči, ugleda in interesov ter stremi za ohranjanjem »statusa quo«. Delovanje organa samoupravne delavske kontrole se v takih razmerah osredotoči zgolj na obravnavo tistih nezakonitih pojavov, ki v večji meri kot avtoritarne strukture delavcev zadevajo ostale delavce. Tako ni bojzani, da bi intervencija kot bumerang udarila tistega, ki je udarec sprožil. Kot »nenevarna« področja kontroliranja so primerna za nadzor vsa tista področja, ki morajo biti tudi sicer predmet nadzora služb notranje kontrole (obseg in kvaliteta dela, delovna disciplina, upravičenost bolniških izostankov ipd.), drugih pa se kaže izogibati (stran 62—63).«

Dodati je treba, da se niti družbenopolitične organizacije niti samoupravni organi niti posamezniki, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja v kolektivu in družbi, ne morejo odreči reflektivnosti lastne prakse, pa čeprav soglašajo naprimer s črtanjem preučevanja samoupravljanja kot ene temeljnih nalog CSI-ja. Seveda pa neprofesionalna, »rekla-kazala« amaterski, ljubiteljski pristop k odprtju, bolečim vprašanjem samoupravne prakse, ne odpira nikakršnih razvojnih perspektiv na tem področju.

Glede na številne pripombe, ki se pojavljajo ob reorganizaciji sektorja tehnične kontrole po posameznih oddelkih tega sektorja, bi se bilo mogoče smiselno vprašati tudi o strokovnem, profesionalnem pristopu do izvedbe te zamisli, ne pa pri pomembni opravljanju kar z zamahom roke, češ da gre (ob dejstvu, da se delavcem niti približno ne nakaže, kakšna bo njihova nadaljnja perspektiva) zgolj in samo za strah pred izgubo delovnih mest. In tu smo že pri zapisniku SDS kemijski laboratorij Hladne valjarne Bela. Ta SDS na sestanku, 11. maja, ugotavlja naslednje:

»O problematiki ukinitvja delovnih mest meni SDS, da je potrebno aktivnije spregovoriti z naše strani. Stara praksa v OTK je, da nas jemljejo zelo obrobno. Občutek imamo, da ne sodimo v Sektor tehnične kontrole. Naše delo — delo kemijskega laboratorija — je pri proizvodnji HVB zelo pomembno, saj ga moramo opravljati v vseh treh izmenah. V STK pa nima veljave, ker je z rezultati le delno zastopano v poročilu končnega stanja — atestu. Tudi dejstvo, da na seji tima za dinamno pločevino, kjer so 22. 1. 1988 obravnavali skrajšanje našega dela, ni bilo vabljenega niti enega kemika, od kontrole kvalitete pa sta bila prisotna kar dva vodilna delavca, daje nazorno ilustracijo odnosa do kemijskega oddelka.

Če upoštevamo, da je še tako preprost kemijski postopek vsekakor zahtevnejši od opazovanja pločevine, potem vse kaže, da nimamo razčiščenega niti tega, kdo naj določa, kakšni kemijski postopki so potrebni in koliko jih mora biti za učinkovito spremljavo proizvodnje. V zapisniku seje je govora o zmanjšanju števila analiz. Tehnolog HVB pa govorijo o skorajšnjem povečanju kontrole lužilnih raztopin in celo o prehodu dela lužilnih linij na sistem 4 + 1. — Na žarilni liniji CRNO skušajo prirediti naprave za še povečano hitrost traku.

SDS podpira težnjo po boljši — racionalnejši organizaciji dela. Odločno pa je mišljenja, da se morajo kadrovske restri-

cije šele na koncu izvajati tudi pri njih. Kemijski laboratorij HVB je edina skupina, ki je delo že zdavnaj skrčila na najmanjšo možno stopnjo. Mi smo namreč, paralelno temu, počasi, z veliko borbo usposabljali kadre. Več let je bila pri nas vodena le polovica ljudi od tistih, ki so stvarno opravljali analize. Ostali analitiki so se vodili, iz posebnih interesov vodstva, po drugih laboratorijih in — ko so bili po večkratni zahtevi naše SDS še formalno, s šifro, preneseni v našo delovno skupino — je bilo to prikazano kot povečanje kadra. Odpravili smo tudi nadure in vse pomožno nadomeščanje z analitiki iz jeseniških oddelkov.

To se je seveda pozabilo in danes se počutimo kot igračka v rokah otrok, ki se je naveličajo in jo odvržejo. To pa stane precej več kot pa osebni dohodek najnižje plačanih analitikov. Svoje delo v obratu smo opravljali kvalitetno in z zadovoljivo disciplino.

Prepričani smo, da bi bila smotrna priključitev našega dela v sklop proizvodnje in našega laboratorija pod obrat HVB. Pri tem vidimo tudi edino resnično oziroma pravo možnost za racionalizacijo, saj bi se določene naloge dalo medsebojno povezati tudi med proizvodnimi linijami HVB in laboratorijem. Odpadlo bi tudi obvezno jemanje dopusta v času zastojev in tudi OD bi bil realnejši. Priključitev k HVB bi reševala kadrovske višje v STK in verjetno tudi boljše vzdrževanje obstoječega laboratorija, ki je sedaj, kljub milijardnim vrednostim, neustrezno. Sodelovanje s HVB je bilo, kar se tiče tehnoloških potreb, bolj zavzeto in pošteno kot z OTK. Tehnolog in vodilni v HVB se zavedajo, da je naša spremljava proizvodnje zelo pomembna. Z njihove strani je bilo naše delo za vodenje in sodelovanje pri teh nalogah ob 10-letnici HVB tudi pismeno priznано. Vodstvu DS pa je bilo devet let pomembno predvsem to, da nam ne bi točkovanje prineslo še kakšne kategorije, delo pa je bilo sekundarnega pomena. Bili so celo primeri očitnega zaviranja ambicij po izpopolnjevanju do vsaj solidnega tehnološkega znanja.

»Višje sile« pa obdržijo svoj prav in danes nas »strokovno« ukinjajo. Izgleda, da prav nič ni pomembno, koliko sredstev je bilo vloženih v naše prostore, da so za svoj namen sploh funkcionalni. Lokacija pred desetimi leti je bila določena tako ne strokovno, da je bilo potrebno ogromno dodatne opreme. Če bi bili naši prostori od zunanjih sten hale, kar pomeni samo nekaj metrov razlike in na kar smo opozarjali od vsega začetka, bi drage investicije v neučinkovite klima naprave odpadle. Da ne omenjamo vse ostale instalacije in neustrezne razsvetljave ter škodljive atmosfere izpušnih plinov, ki po nepotrebnem zastrupljajo ljudi in s sajami kvarijo drage aparature (mnenje elektronikov iz Velebita-Zagreb). Za primerjavo navajamo ugotovitev vzdrževalcev, da je filter naše klima naprave neprijetno bolj onesnežen kot na blumingu.

Vse to seveda danes nikogar ne zanima. Naše kemijske analize naj bi poslej opravljali kar delavci ob liniji, po možnosti v celadah in rokavicah, saj se je že tudi to pozabilo, da smo pred desetimi leti to že uvajali, pa se je izkazalo kot nesmisel. Sama steklovina ne sodi v obrat, kaj šele natančnost dela z raztopinami itd. Struktura kadra ne more biti odvisna samo od količine analitskega dela. V obratu je pri spremljavi proizvodnje pomembnejša stalna prisotnost pripravljene analitika. Strogo določati število analiz na čas je brez pomena, saj se tudi proizvodnja sama ne more strogo omejiti. Računati je treba na razne nepredvidene motnje in na spremenljive pogoje ter s tem v zvezi na zahteve po analizah.

Ob vseh teh »ukrepih«, ki spominjajo že na agonijo in povzročajo med delavci nezadovoljstvo, se sprašujemo, če ni vse skupaj samo dobro premišljena manipulacija, ki nima nikoli skupnega z zdravljenjem gospodarstva in skuša odvrniti vsa pozornost od nedavno dokazanih nepravilnosti, delovno zagnost osveščenih ljudi pa preobraziti v strah za golo eksistenco. Takšna kampanja seveda slabo vpliva predvsem na delovno moralo in ustvarja upravičeno nezaupanje do vodilnih struktur ter je njen efekt, če ne celo namen, prej škoda kot pa stabilizacijski ukrep.

Center za samoupravljanje in informiranje — Božidar Lakota

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

5. regijsko srečanje mladih tehnikov

Srečanje je bilo v soboto, 7. maja, v Škofji Loki. Pravico do udeležbe na regijskem srečanju si pridobijo učenci, ki dosežejo dobre rezultate na občinskih srečanjih v 22 tekmovalnih panogah. Največ tekmovalcev je bilo iz občine Domžale (31 tekmovalcev), drugo najbolj številno ekipo pa smo imeli Jeseničani (29 tekmovalcev v 14 panogah). Srečanja se je udeležilo skupaj 160 mladih tehnikov.

Mladi tehniki iz vseh šol v občini so pokazali solidno znanje, saj so se štirje tekmovalci uvrstili na prva mesta:

— Boštjan Hribar in Grega Pušnik, 8. r., OŠ Prežihov Voranc, v predstavitvi in zagovoru mikroročunalniškega programa,

— Alen Šest, OŠ Tone Čufar, z učenim pripomočkom Oko

— Elvis Kadirovič, OŠ Tone Čufar, v radiogoniometriji (za tekmovalce).

nje je skupino pripravil radio klub Železar).

Trije tekmovalci so dosegli druga mesta:

— Damjan Horvat, OŠ Jeseniško bohinjski odred Kranjska Gora, fotoamater,

— Renato Koder in Matjaž Brebec, OŠ Karavanskih kurirjev NOB, ki sta pri izdelavi izdelka iz lesa uporabila električno orodje Klip — Klap.

Šest tekmovalcev se je uvrstilo na tretja mesta v regiji:

Aleš Rozman, OŠ Karavanskih kurirjev NOB, v spoznavanju proizvodnega procesa in sestavljanju konstrukcij s Fisker Tehnic, Saša Lavtižar, OŠ Tone Čufar, z ladijskim modelom MČ-1, Damir Bakonič, Milan Koljanin in Robi Rotar, OŠ Prežihov Voranc, v obrambi in zaščiti, Polona Malenšek, OŠ Karavanskih kurirjev NOB, v fotografiranju.

Naši učenci so tekmovali še z avtomobilskimi modeli na električni pogon, z raketnimi modeli, z deltoidnimi zmaji, z jadralnimi modeli — mladi modelarji so vse leto pridno delali v modelarskem krožku, ki ga je vodil mentor Drago Lavtižar na OŠ Prežihov Voranc za vse učence jeseniških osnovnih šol.

Mlade elektrone je zastopal elektronski krožek, ki je deloval na OŠ Karavanskih kurirjev NOB.

Skupina radioamaterjev se je pripravljala v radio klubu Železar.

Na regijskem srečanju je ekipa predstavila tudi izdelke varovancev VVO.

Občinsko ekipo je vodil inž. Darko Katrašnik, predsednik Zveze organizacij za tehnično kulturo Jesenice, srečanja pa se je udeležilo še pet mentorjev tehničnih dejavnosti, ki so na šolah nosilci posameznih panog.

Tekmovanje v znanju materinščine

Tekmovanje organizira Slavistično društvo Jesenice, ki je področno slavistično društvo za občini Jesenice in Radovljica, poteka pa vsako leto na drugi šoli. Tekmovalce je za uvod pozdravil ravnatelj šole — gostiteljice in pevski zbor te šole s sproščenim petjem, potem pa so se razporedili po razredih in pričeli reševati kar precej zahtevne jezikovne in literarno teoretične teste, ki so jih pripravili slavisti iz Kranja. V drugem delu tekmovanja pa so pisali spise, katerih naslovi so bili tematsko vezani na prebrana dela. Tekmovanja se je udeležilo 51 osnovnošolcev (tri do pet iz vsake šole) na I. stopnji, osem srednješolcev Srednje šole za gostinstvo in turizem Bled in deset srednješolcev Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice na II. in III. stopnji.

Za tekmovalce v znanju materinščine se šolarji pripravljajo tako, da prestudirajo dela določenega avtorja — pesnika, pisatelja, dramatika, jezikovni in literarno teoretični testi pa zajemajo snov iz šolskega programa. Za I. stopnjo (učenci 7. in 8. razreda osnovne šole) je bil izbran pesnik Niko Grafenauer in njegove Skrivnosti, za II. stopnjo (dijaki 1. in 2. letnika srednjega usmerjenega izobraževanja) Pesmi Kajetana Koviča, za III. stopnjo (dijaki 3. in 4. letnika) pa pesniška zbirka Severnica Gregorja Strniše; ob vseh treh pesniških in pesniških zbirkah je bila podana še vrsta literarno-teoretičnih ocen znanih kritikov in recenzorjev, ki naj bi bile tekmovalcem v oporo pri samostojnem študiju in ko so se skupaj z učitelji pripravljali na tekmovalce. Več kot polovico možnih točk za teste je doseglo 27 osnovnošolcev (od 51), največ Nuša Rozman, OŠ Stane Žagar Lipnica in 9 srednješolcev (od 18), največ Aljoša Tomazin SŠGT Bled, ki je napisala tudi najboljši spis.

Drugi del tekmovanja je bilo pisanje spisa.

Osnovnošolci so imeli na izbiro naslova:

Ljubezen je rada s skrivnimi znaki zapisana v šolskih klopih; Svoboda ne sme imeti nikakršnih mej;

Srednješolci pa so pisali spis

Kaj je resnica, kaj sen?

Kje je med njima meja? (II. stopnja)

Tekmovalci III. stopnje pa so interpretirali pesem Vrba.

Prvi trije tekmovalci iz vsake skupine se uvrščajo na republiško tekmovalstvo v znanju materinščine, ki bo 21. maja v Celju. To so:

I. stopnja: Nuša Rozman, OŠ S. Žagar Lipnica, Tanja Soklič, OŠ dr. J. Plemelj Bled, Etela Langus, OŠ F. S. Finžgar Lesce.

Občinsko tekmovalstvo v Veseli šoli

V soboto, 23. aprila, je bilo na Osnovni šoli Prežihov Voranc občinsko tekmovalstvo osnovnošolcev v Veseli šoli. Tekmovalstvo organizira tednik Pionirski list za učence od 3. do 8. razreda. V Pionirskem listu celo šolsko leto izhajajo naloge, vezane na učni načrt teh razredov, ob koncu šolskega leta pa potekajo tekmovanja, za katera pripravijo uredniki Pionirskega lista vprašanja in celoten sistem. Tako so na osnovni znanju, nabranega pri pouku pa tudi izven njega, izbrani občinski prvaki za posamezne razrede, ki se udeležijo še izredno prijetnega republiškega tekmovanja.

Pokroviteljica tekmovanja veselošolcev je SOZD Iskra, za naše področje Iskra Telematika Blejska Dobrava.

Letos se je občinskega tekmovanja udeležilo 121 učencev od 3. do 8. razreda (4 % vseh učencev), prvič pa tudi 13 učencev (21 %) osnovne šole s prilagojenim programom.

Republiškega tekmovanja, 29. maja, se bodo udeležili naslednji občinski prvaki:

3. razred — Klemen Šavli, OŠ Tone Čufar in David Marošević, OŠ Prežihov Voranc.

4. razred — Nadja Radanič, OŠ Tone Čufar in Ana Voga, OŠ 16. december Mojstrana

5. razred — Primož Debevc, OŠ 16. december Mojstrana in Rok Šmitek, OŠ Gorenjski odred Žirovnica (Slednji se je uvrstil letos že tretjič na republiško tekmovalstvo)

6. razred — Živa Avsenak, OŠ Tone Čufar (Tudi Živa je bila občinska

prvakinja v svoji starostni skupini že lansko leto)

7. razred — Barbara Otoničar, OŠ Gorenjski odred Žirovnica

8. razred — Saša Cizelj, OŠ Jeseniško bohinjski odred Kranjska Gora

Iz osnovne šole s prilagojenim programom pa so se uvrstili na republiško tekmovalstvo naslednji učenci: 8. razred — Svetlana Zašev, 7. razred — Romana Hartman, 6. razred — Sabira Begić in 5. razred — Goran Jeklič.

Med tekmovalci na občinski Veseli šoli jih je približno petina takih, ki vsako leto dosežejo toliko točk, da se uvrstijo na občinsko tekmovalstvo. Med občinskimi prvaki pa jih je polovica takih, ki so tekmovali že kdaj prej.

Tekmovalci so večinoma učenci, ki jim obvladovanje šolskega programa ne dela težav, marsikoga od njih srečamo tudi na občinskem tekmo-

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

To so poškodbe ljudi, ki so bili dalj časa pod ruševinami. Dr. Bywaters je leta 1941 uvedel za tovrstno poškodbo ime crush syndrome. Poškodovanci, rešeni izpod ruševin, so umirali pozneje zaradi povečanega pritiska v okončinah. Pritisk v okončinah preprečuje običajni dotok krvi v tkiva. Sledi razpad tkiv, nabiranje razpadnih snovi, predvsem kalija in fosforja, ter končno paraliza okončin.

Pri zmečkaninah razlikujemo nekaj stopenj. Pri prostem, prvem obdobju ni nobenih posebnih znakov. Poškodovanci izvlečeni izpod ruševin ne tožijo o bolečinah in sami hodijo. Prvi pregled ni merilo za nadaljevanje razvoja poškodbe. Le poredkoma se razvije insuficienca ledvic (pomanjkljivo delovanje). Druga stopnja je začetna ali prodromalna stopnja s lokalnimi spremembami. Rdečilo in mehurji so prvi znaki zmečkanin. Okončine otečejo, koža je blede modrikasta, ohlapna, temperatura je znižana, puls je rahel. Poškodovanec je brezbrizen, toži o bolečinah v prsih in je splošno ves mlahav. Nato se pojavi razvita klinična slika z značilno oteklimi in trdimi okončinami, močnimi bolečinami in z znaki travmatičnega šoka. Krvni pritisk je znižan, puls hitrejši, odvajanje urina (diureza) pod 100 ml v 24 urah. Urin je temnordeče barve. Smrtnost pri zmečkaninah z moteno ledvično insuficienco je 25 do 30 %.

Prva pomoč in zdravljenje sta odvisna od hitrosti reševanja poškodovane osebe izpod ruševin. Pomembno je, da je čas kompresije (stisnjenosti udov) čim krajši. Prosti interval je odločujoč za razvoj teh poškodb. V tej fazi moramo preprečiti otekanje okončin. V kolikor otekanje nastopi, pride do motenj cirkulacije v okončinah, zato moramo čimprej vzpostaviti običajni pretok krvi. Če je le mogoče, preprečimo šok. Ne potrebujemo previjanja in premikanje okončin je nevarno, ker se sproščajo razpadli deli tkiva, posebno kalij. Kalij hitro doseže najvišjo smrtno koncentracijo v serumu. Ponosrečencu dajemo piti, prepovedana pa je uporaba Esmarkove obveze.

Če pade krvni pritisk, uporabimo infuzijo z enim litrom groznega sladkorja. Poškodovana okončina mora biti dvignjena in naj miruje. Spremljati moramo množino izločenega seča (urina). Če postane okončina temnejše modre barve, sledi kirurška obdelava. Množina izločenega seča je nedvomen kazalec za uspeh ali neuspeh terapije proti šoku. Ko postane krvni tlak normalen, se uravnovesi tudi množina izločenega seča. V takem primeru ledvice kljub zmečkanini niso bile poškodovane.

Blast poškodbe ali raztrganine

Raztrganine so pravzaprav značilne v kombinaciji z zmečkaninami pri jedrskih eksplozijah. Poznamo tri vrste raztrganin: zračne, vodne in trdne. Glede na mesto poškodb razlikujemo trebušne, pljučne, kostno-mišične, očesne in splošne raztrganine.

Zračne raztrganine nastajajo zaradi prenosa udarnega vala skozi zrak. Raztrganina ušesne opne je najbolj pogostna. Pri tlaku 1,5 kg/kvad. cm se opna raztrga. Raztrganina pljuč je na drugem mestu. Te poškodbe so posledica hitrega pritiska reber na pljuča. Nastanejo bolečine v pljučih, kašljanje, sledi krvav izpljunek, zadušitev (cianoza) in šok.

Vodne raztrganine nastajajo zaradi eksplozije podvodnih min in torpedov. Sestava vodne raztrganine je enaka kot človeško telo in brez škode prehaja skozi tkiva. Resno pa prizadene votle organe (pljuča, črevesje, trebuh).

Poškodovanca je treba čimprej oskrbeti in evakuirati. Za splošno medicinsko pomoč so pomembni podatki o vzroku poškodbe, vrsti in mestu poškodbe ter jasno izraženi znaki. Poškodovanec dobiva sredstva proti bolečinam, antibiotike in kisik. Nujno mu je punktirati kri iz prsnega koša.

vanju iz matematike, računalništva, materinščine. Opažamo pa, da številno tekmovalcev v Veseli šoli pada, morda tudi zaradi tega, ker upada tekmovalni duh med osnovnošolci. Ideje in usmeritve za delo z nadarje-

nimi učenci in to različnimi tekmovalci, na občinski ravni prav gotovo so. Ostajajo pa bolj na papirju, ker nam zmanjkuje denarja in moči, da bi jim dali večji družbeni pomen in jih potegnili iz povprečja.

Zanimiva prireditev srednješolcev

Lutkovna skupina in instrumentalni orkester Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice vabita na prireditev, ki bo v ponedeljek, 23. maja, ob 20. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah. Instrumentalni orkester se bo predstavil z glasbo velikih mojstrov ter s plesno in filmsko glasbo, lutkovna skupina pa s predstavo Odisejada 2001, ki zajema priredbo del D. Zajca, M. Bora, E. Fritza in R. Tagoreja. Predstava se je, zaradi svoje kvalitete in izvirnosti, uvrstila na republiško srečanje slovenskih lutkarjev v Kopru.

Slavko Tarman

Portreti jugoslovanskih mojstrov fotografije

26

Mitja Koman: Iz cikla »Sledi človeka v kamnu«

Mitja Koman — poklicni fotograf

Mitja Koman je rojen leta 1935 v Podlogu. Svoje fotografije je pričel razstavljal leta 1960 z velikim uspehom. Sodeloval je na stopenjskih skupinskih in tridesetih samostojnih razstavah. Zaposlen je v Grafičnem zavodu Hrvatske. Razstavlja je v Evropi, Sao Paulu, Rio de Janeiru in v Združenih državah Amerike. Je eden redkih naših avtorjev, katerih fotografije so uvrščene v zbirko fotografij Nacionalne biblioteke v Parizu. Je prejemnik mnogih plaket, odličij, med njimi je tudi medalja dela s srebrnim vencem.

Človek na Komanovih fotografijah je istočasno dokument in legenda

V ciklu Človek, prostor in čas je avtorjeva bogatitev življenja prikazana izjemno nazorno. V ciklu Prostor — pejsaž je serija fotografij otoškega kraja, poštetih iz letala. Krajski pripada nekemu tujemu svetu, svetu znanih fantastike ali podobam iz sanj. V kraški puštnji je lahko samo Človek ustvaril in ohranil košček življenjskega Prostora. V ciklu ČAS se zavemo neskončnosti časa.

Komanova fotografija je izdelana popolno, s tenkočutnim izrazom umetnika. V njegovih fotografijah je vedno prisotna likovna kultura, potrjena z eksistenco umetniškega hotela.

Koman največ ustvarja v barvah. Sinteza barv, ki nam jo pričara s foto kamero, moč s katero nam nadomesti celoto v prostorni obstojnosti — to so odlike njegovih fotografij.

Avtor številnih fotomonografij

Svoja dela in cikle je Koman, član foto kluba Zagreb, razdelil v naslednje skupine: Jeklo in nafta, Avtoportret, Portreti in Fotografija 75. V teh ciklih so vse trenutne avtorjeve fotografske usmeritve.

Pomemben delež njegovih fotografij vsebujejo naslednje fotomonografije mest — Reke, Splita, Zadra, Šibenika, Nikšića in drugih. Njegove fotografije so tudi v knjigi Ljudske vezene. V tej knjigi je dvesto osemdeset njegovih neponovljivih fotografij.

Sploh pa se Koman izjemno odziva v naravi. Toda ne samo faktografsko, temveč naravno podredi likovni govorici. Je izreden mojster v podajanju tonov. Z izjemnim znanjem uporablja filtre in širokokotnik in isti motiv vpiira v nekaj niansah. Vsak motiv nam tako ponuja novo vsebino.

Prodaja v aprilu

Aprila smo prodali 32.249 t izdelkov osnovne dejavnosti in s tem presegli gospodarski načrt za 8,3 %, nižji operativni program pa kar za 15,7 %. Neto realizacija prodanih izdelkov je znašala 31.391 mio din, kar pa je le 92 % načrtovane realizacije za mesec april. Realizacija je zaostala za načrtovano za 8 %, predvsem zaradi odstopanj od načrtovane strukture prodanih izdelkov. Storitve prevajanja smo opravili le 34 t, kar je količinsko 63 % manj, kot smo načrtovali, vrednostno pa smo za gospodarskim načrtom zaostali le za 17 %. Nižja, kot smo načrtovali je bila tudi realizacija TOZD Tehnične dejavnosti, in sicer je zaostala za načrtom za 12 %, tako da je aprila znašala skupna zunanja neto realizacija 32.315 mio din, kar je 8 % manj, kot smo načrtovali. Ne moremo pa biti zadovoljni s strukturo prodanih izdelkov, saj je zaostala za načrtovano za 9,4 %, slabša je bila tudi od strukture prodanih izdelkov dosežene aprila lani, in sicer za 4,1 %, za strukturo, doseženo marca lani, pa smo zaostali za 6,3 %.

Pregled prodaje po posameznih TOZD in obratih nam kaže, da je TOZD Ploščati program presegle načrtovano količino prodaje za 11 %, količino, predvideno z operativnim programom, pa za 19 %. Znotraj TOZD so gospodarski načrt najbolj presegle v Valjarni bluming-štel, in sicer za 39 %, v obratu PVT za 14 % in v HV Bela za 8 %, medtem, ko je HV Jesenice prodala 3 %, Valjarna debele pločevine pa 4 % manj kot smo načrtovali.

TOZD Okrogli program je načrt prodaje presegle za 3 %, nižji operativni program pa za 8 %. Če pogledamo še posamezne obrate znotraj TOZD, vidimo, da sta za načrtovano količino prodaje zaostala le Valjarna žice in profilov za 6 % in Žičarna za 9 %, operativni program, ki je bil v Žičarni nižji zaradi izdelave žice višje stopnje predelave (nižja produktivnost), pa so presegle za 3 %. To se lepo odraža v doseženi prodajni ceni, ki je bila zaradi boljše strukture prodaje 7 % višja, kot smo načrtovali. Ostali obrati so presegle načrtovano količino prodaje. Preseganje je bilo največje v Žebjarni (23 %) in Jeklovku (11 %).

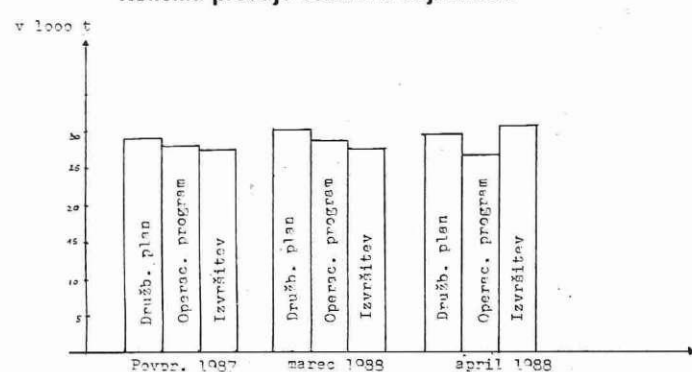
Največje odstopanje od gospodarskega načrta zasledimo prav pri storitvah prevajanja. Tu so velika odstopanja pri količinah v posameznem obratu, poleg tega pa opravljajo storitve prevajanja obrati, kjer tega nismo načrtovali, v obratu, kjer smo jo načrtovali, nimajo naročil za opravljanje storitev.

Pri pregledu strukture prodaje posameznih obratov vidimo, da so načrtovano strukturo prodaje dosegli le v HV Jesenice, PVT, Elektrodah in Žebjarni, medtem ko je bila struktura prodaje ostalih obratov slabša, kot smo načrtovali. Najbolj

je za gospodarskim načrtom zaostala HV Bela, in sicer 14 %. Če primerjamo še strukturo prodanih izdelkov z lanskim aprilom pa vidimo, da Valjarna bluming-štel, HV Bela, Valjarna debele pločevine in Žičarna zaostajajo za rezultati, doseženimi v istem mesecu lani. V primerjavi s predhodnim mesecem pa so bolj kvalitetne izdelke prodajali le v obratih PVT, Žičarna, Jeklovlek in Žebjarna.

Kumulativni podatki nam kažejo, da smo v obdobju januar-april prodali 7 % več, kot smo načrtovali, in 10,6 % več, kot smo predvideli z operativnim programom. S prodajo 122.295 t izdelkov osnovne dejavnosti smo ustvarili 118.059 mio din neto realizacije. Storitve smo opravili 517 t, kar je 33 % več kot smo načrtovali. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti pa so zaostale za načrtovanjem za 25 %. Železarna Jesenice je v prvih štirih mesecih ustvarila 121.697 mio din neto realizacije.

Količina prodaje osnovne dejavnosti

Prodajni rezultati po TOZD in obratih pa kažejo, da je TOZD Ploščati program presegle načrtovano količino prodaje za 9 %, operativni program pa za 11,5 %. Prav vsi obrati znotraj TOZD so presegle načrtovano količino prodaje, in sicer Valjarna bluming-štel za 14 %, Valjarna debele pločevine za 5 %, HV Bela za 8 %, HV Jesenice za 14 % in PVT za 9 %.

TOZD Okrogli program je presegle načrtovano količino prodaje za 5 %, operativni program pa za 9 %. V okviru TOZD pa je za načrtovano količino prodaje zaostala le Žičarna, in sicer za 11 %. Realizacija TOZD Okrogli program je bila ravno na načrtovani višini in je znašala 36,4 mia din.

Struktura prodaje v prvih štirih mesecih je bila za 6,5 % slabša od načrtovane, v primerjavi s istim obdobjem lani pa je ostala nespremenjena. Načrtovano strukturo prodaje sta v prvih štirih mesecih presegle le obrata Profilarna in Elektrode za 0,13 %. V primerjavi s istim obdobjem lani pa so strukturo prodaje najbolj presegle v obratu Elektrode, zaostali pa so obrati PVT, Valjarna debele pločevine in Žičarna.

Medtem, ko smo s količinskimi rezultati prodaje v aprilu kot tudi v prvih štirih mesecih letošnjega leta lahko zadovoljni, pa ne moremo biti zadovoljni z doseženo strukturo prodaje naših izdelkov, saj preveč zaostajamo za načrtovano strukturo, ki bi nam zagotovila boljši poslovni rezultat.

Polonca Marjanovič

Kaj je novega v sindikatu

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne je na seji, ki je bila v četrtek, 12. maja, obravnaval tudi poslovne rezultate naše železarne za prvo tromešecje 1988.

Strokovno razlago o poslovanju je podal predsednik poslovnega odbora Boris Bregant, ki je med drugimi poudaril, da smo kljub nekaterim dobrim rezultatom v proizvodnji zašli v izgubo, ki znaša 14,4 milijarde dinarjev. Načrt končne proizvodnje smo celo presegle za 3,5 %, tudi kvaliteta je bila nekoliko boljša, vendar pa še vedno zaostajamo za okoli 5 % pri načrtovani strukturi proizvodnje, tako da smo namesto 96 milijard eksterne realizacije dosegli le 86,5 milijard dinarjev. Čeprav smo se v tem obdobju posvetili predvsem notranjim ukrepom, kjer smo dosegli določene rezultate, pa je potrebno povedati, da naše prodajne cene v tem obdobju niso rastle tako, kot smo načrtovali, tako da ocenjujemo, da je vpliv cen na naš rezultat bistveno večji od možnosti, ki jih še imamo v naši delovni organizaciji. Naš največji problem v tem času so neobvladani visoki stroški proizvodnje in obresti od kreditov, ki dodatno bremenijo naše poslovanje. Previsoki so tudi stroški storitev, ki jih je potrebno znižati, pospešiti pa je potrebno tudi prodajo ustavljenih agregatov, saj nam tudi ti agregati povečujejo stroške.

V živahni razpravi so člani izvršnega odbora rezultate poslovanja ocenili zelo kritično in opozorili na nekatere notranje slabosti, ki se še kažejo v našem poslovanju.

Posebej so poudarili nekatere obveznosti iz preteklega obdobja, zahtevali izpeljavo organiziranosti Železarne, čimprejšnjo uveljavitev samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, še posebej pa so ocenili, da projekt varčevanja z energijo zaenkrat še ni dal pričakovanih rezultatov. Poleg tega pa so se zavzeli za nekatere spremembe, ki so bile v preteklosti že predmet razprav kot npr. sprememba male prodaje v odprto trgovino, kjer bi lahko prodajali tudi izdelke, ki jih v Železarni znamo narediti v raznih delavnicah itd. Predlagali so tudi, da se ponovno presodi ideja o združevanju sredstev delavcev preko posebnega računa v Železarni, kot imajo urejeno že v nekate-

rih delovnih organizacijah, hkrati pa naj se pripravi vse potrebno za odločanje o izplačevanju osebnih dohodkov na tekoči račun.

Opozorili so tudi na nedorečeno organizacijo materialnega poslovanja, ki nam v tem obdobju prav gotovo povzroča velike stroške. Predlagali so, da se to področje čimprej uredi in da se odpravijo tudi pomanjkljivosti in jeza, ki nastaja okrog podpisovanja materialnih čekov. Za spremljanje stroškov so predlagali posebne ekipe, ki bi po obratih strokovno spremljale vse vrste porabe.

Glede na predvidene ukrepe po 15. maju so izrazili zaskrbljenost glede izplačevanja osebnih dohodkov in regresa, saj bomo kot organizacija z izgubo v posebnem položaju. V zvezi s tem so zahtevali natančno informacijo o predvideni višini in času izplačila osebnih dohodkov za mesec april in predvidenim datumom o izplačilu regresa za letni dopust.

Predsednik poslovnega odbora je zagotovil, da bo informacija pripravljena za vse delavce Železarne, ocenjuje pa, da bomo na izplačilni dan, 18. maja, lahko izplačili predvidene osebne dohodke v povprečni višini približno 520.000 din, medtem ko bo regres izplačan 15. junija.

Ob zaključku razprave so člani izvršnega odbora poudarili, da pričakujejo od poslovnega odbora, da bodo do seje delavskega sveta Železarne Jesenice pripravljene aktivnosti za izhod iz krize in uspešnejše poslovanje že v naslednjem tromeščju.

Sindikati se bo še posebej zavzemal za dosledno in odgovorno izpolnjevanje sprejetih obveznosti na področjih, ki so skladna tudi z usmeritvami in program dela konference sindikata Železarne.

SINDIKAT ŽELEZARNE

Železarski globus

ČILE

V lanskem letu so v tej južnoameriški državi proizvedli 719.700 ton surovega jekla, kar je za 2,3 % več kot v letu 1986. Izvozili so 94 tisoč ton železarskih izdelkov, največ polizdelka, in uvozili za 207 tisoč ton različnih železarskih izdelkov.

Ekološke spremembe v Železarni Jesenice in vpliv na jeseniško dolino

V naši industrijski panogi je težko zagotoviti naprave in proizvodne procese, ki bi ne povzročali hrupa tako v delovnem kot tudi širšem okolju. Izvori hrupa so energetske in transportne naprave, najhujši pa elektroobločne peči, zlasti UHP peč v novi Jeklarni 2. Nivoji hrupa dosega na izvoru ob konicah tudi do 130 dB-A. S posebno izvedbo zvočno-izolacijske komore, ki so jo projektirali strokovnjaki za akustiko okrog elektroobločne peči, se z visokim učinkom zmanjša hrup za več kot 30 dB v dopustne meje. Tako je na delovnih mestih pri peči hrup okrog 85 dB-A, v kabinah okrog 75 dB-A (Leq). Širje hrupa iz Jeklarn 2 v bližnje bivalno-stanovanjsko okolje je dodatno omejeno s posebno gradnjo hal in udi z zvočno izolacijo večjih ventilatorjev pri odpraševalni napravi za elektroobločno peč. Meritve hrupa v stanovanjskem okolju so pokazale, da je imisija zaradi Jeklarn 2, v primerjavi z ekvivalentnim hrupom prometa po magistralni cesti in po železniški progi, neznatna.

Dosedaj smo v železarni izpeljali že vrsto drugih, sicer manj zahtevnih, a učinkovitih protihrupnih zaščit energetskih objektov, katerih hrup je bil prvotno prekomerno zanašen v stanovanjskem okolju.

Na splošno se vse večje spremembe ekoloških pogojev v železarni odražajo tudi v njeni okolici. Tako ob zmanjšanju emisij plinastega žveplovega dioksida (SO_2) iz železarne zaradi čistejših goriv ali ob povišanju emisij zaradi rude z večjim deležem žvepla opažamo tudi sorazmerno manjše ali večje imisijske koncentracije žveplovega dioksida v mestu Jesenice. Na osnovi vsakodnevni meritev, ki jih izvaja Republiška služba za varstvo zraka v klope Hidrometeorološkega zavoda R Slovenije (HMZ SRS), ugotavljamo, da povprečne imisijske koncen-

tracije žveplovega dioksida na Jesenicah tako v kurilni kot nekurilni sezoni že nekaj let upadajo. Enodnevni presežki dopustne emisijske koncentracije (MDK), ki je po Odloku v Ur.l. SRS 12/76 0,30 mg SO_2 , so zelo redki. V predhodni kurilni sezoni 1986/87 je bila najvišja 24-urna koncentracija SO_2 v centru mesta Jesenice 0,28 mg/kub. m n in povprečno 0,05 SO_2 /kub. m n. Podobno so povprečne pa tudi maksimalne enodnevnne imisijske koncentracije dima v kurilnih sezonah zadnjih nekaj let pod dopustno mejo MDK 0,15 mg/kub. m n. V kurilni sezoni 86/87 je bilo povprečno 0,02 mg/kub. m n in do max. 0,07 mg/kub. m n.

Tako so po razvrstitvi Jesenice v primerjavi z drugimi industrijskimi kraji z najbolj onesnaženim zrakom v Sloveniji šele na povprečno 46. mestu oz. na 43. mestu zaradi zadimljenosti in na 48. mestu zaradi žveplovega dioksida v kurilni sezoni 1986/87. Predhodno so bile uvrščene na 20. mesto zaradi dima in na 32. mesto zaradi žveplovega dioksida.

V III. območje onesnaženosti zraka sodijo Jesenice predvsem zaradi prašnih usedlin — to je grobega prahu, ki se hitro odseda, a za bronhialna obolenja ni tako nevaren kot dim. Pretežni del prašnih usedlin, ki jih mesečno preverja v stanovanjskem okolju ob Železarni Jesenice Republiška služba za varstvo zraka, je anorganskega izvora, torej prah iz Železarne, ki vsebuje železove okside, saj iz kurilšč: v pomladanskih in jesenskih mesecih pa poraste delež prahu organskega — rastlinskega izvora. V letu 1987 so bile maksimalne prašne usedline 9,4 g/kv. m na mesec in minimalne septembra — 3,32 g/kv. m na mesec. Kot je že navedeno, smo zaprašenosť zraka v jeseniški dolini zmanjšali na minimum letos januarja, ko smo ustavili še preostali pomemben izvor — zadnjo martinovko. Naša predvidevanja, da bo

mo v letih 1988/91 vdihavali na Jesenicah čistejši zrak, bodo preverile strokovne institucije z obsežnejšo raziskovalno nalogo. Po letu 1991 pa pričakujemo porast onesnaženosti zraka zaradi emisij plinov povečanega cestnega transporta z dograditvijo Karavanskega predora in avtoceste skozi Jesenice.

Za omejevanje tovrstnega onesnaževanja pa je nujna širša družbena akcija.

Zaključek

Kako vse bolj pereče je vprašanje učinkovitega varovanja, tako delovnega kot tudi širšega bivalnega in naravnega okolja, ni potrebno posebno poudarjati. Tudi v metalurški industriji nastopajo nekatere ekološke obremenitve, ki jih skušamo omejevati ali preprečevati s čim večjim možnim meri. Po dosedanjih izkušnjah lahko trdimo, da ekološke probleme v naših železarnah v glavnem lahko obvladamo s tehničnimi rešitvami (učinkovito odpraševanje, protihrupna zaščita, nevtralizacijske in filtrirne naprave za vode itd.). Taki ekološki ukrepi in objekti zahtevajo določena sredstva in jih je potrebno enakovredno vgrajevati v letne, srednjeročne in dolgoročne načrte. Pravi uspeh pa bomo dosegli šele z doslednejšo uresničitvijo, rednim vzdrževanjem in zavestjo, da so čistilne naprave sestavni del proizvodnih naprav.

Podrobnejši podatki so v naslednjih virih:

1. IJS, prof. dr. L. Kosta in sodel.: Poročilo o raziskovalni nalogi Raziskave sedimentov v vodotokih, jezerih in morju za ugotavljanje onesnaževanja s težkimi kovinami in biocidi, 1982.
2. Poročevalec št. 1/1987: Poročilo o stanju na področju razreševanja; problematike onesnaževanja okolja (ESA — 166).
3. Poročevalec št. 15/1986: Poročilo o propadanju gozdov zaradi onesnaženega

zraka v SRS ter ukrepov za sanacijo (ESA — 23).

4. Poročilo o preiskavi SM in elektro žlindre, Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana, 22. novembra 1973.

5. Poročilo o preiskavi jeklarske žindre iz odvala glede uporabnosti za tampone in ocena za ostale namene v gradbeništvu, ZRMK Ljubljana, 5. decembra 1984.

6. Onesnaženost zraka na Jesenicah, Hidrometeorološki zavod SRS, Ljubljana, 20. junija 1984.

7. A. Prešern: Ugotavljanje škodljivih emisij v metalurški industriji Slovenije I.

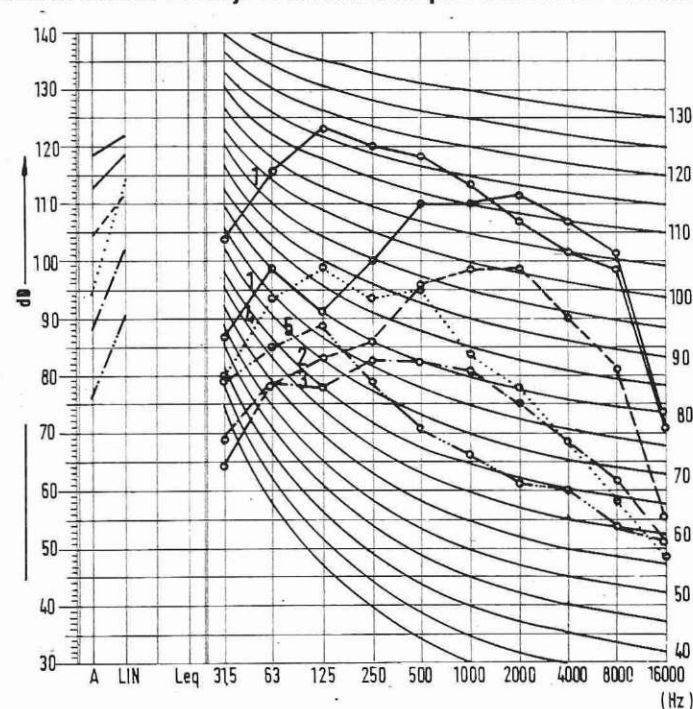
in II. del, Metalurški inštitut, Ljubljana, 1973.

8. Poročilo o ekoloških meritvah na področju HV Bela, Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, 1982.

9. Poročilo o ekoloških meritvah na odpraševalni napravi EOP in njeni okolici, Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, 1982.

10. Meritve hrupa okrog peči v Jeklarni 2 in emisije hrupa v bivalnem okolju, poročilo št. 87382-AS, 8. septembra 1987, Zavod za varstvo pri delu SRS, Ljubljana.

Učinek zvočne izolacije elektroobločne peči s komoro v Jeklarni 2

LEGENDA	PROSTOR	MESTO MERJENJA	-BREZ KOMORE
1	HALA PEČI	PRED PEČJO 2 m	-KOMORA
2	HALA PEČI	ZAHODNA STENA	-KOMORA
3	HALA PEČI	ZADNJA STENA	-KOMORA
4	HALA PEČI	PRED PEČJO 6 m	-KOMORA
5	KOMANDNA KABINA	SREDINA PROSTORA	

Inovacijska dejavnost v preteklem mesecu

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo na treh sejah obravnavali šestindvajset predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej ter jih pozitivno ocenili in odobrili. Skupni prihodek znaša 673.028.033 din, zato je devetindvajset novatorjev prejelo 8.675.256 din posebnih nadomestil ali 1,29 % od ugotovljenih koristi.

TOZD Ploščati program

Aloju Mesojedcu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za predelavo kardanskih zglobov. V obratu HVB so na linijah vgrajeni kardani ameriške izvedbe. Zaradi težkih obratovalnih pogojev so se le-ti trgli in nastal je problem vzdrževanja teh pogonov. Avtor se je odločil, da namesto uvoženih kardanih vgradi domače. Kardane je še nekoliko okrepil, izdelal primerne vijake ter vgradil posebne podložke, ki preprečujejo odvijanje vijakov. V enoletnem obratovanju se je izkazalo, da so domači kardani enakovredni uvoženim, zato bodo s temi kardani opremlili še ostale linije v obratu.

Božu Intharju in Bogdanu Briclju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za izdelavo semaforja za valjavniško progo. Obstoječa semaforizacija v obratu Valjavna debele pločevine je bila zastarela in tudi dotrajana. Imela je več kot stožilni kabel, po katerem so potekale informacije, zato je prihajalo do medsebojnih stikov posameznih žil. Posledica teh stikov je bilo pregorevanje nixie cevi, dotrajani pa so bili tudi semaforji za širino ter začetno in končno debelino, kakor tudi elektronika in tastatura za upravljanje. Pred leti so iskali izdelovalce takšne signalizacije, vendar do realizacije ni prišlo. Zato se je vodstvo RTA odločilo, da to delo opravi avtorja izboljšave. To sta izvedla s CMOS elementi zaradi manjše občutljivosti na motnje. Vpis podatkov je izveden s tipkami, vpisan podatek pa se zaradi samokontrole prikaže na displeju. Elektronika je izvedena na standardnih Evropi karticah, zato je serviranje hitro in enostavno.

Hilmiju Oraščaninu in Borisu Renku je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za gumiranje gredi separatorja namesto sestavljanja s segmenti iz tkanine. Pri obrezovanju trakov na liniji SSSL je bilo potrebno na svitek spustiti navijalni pritiski separator. Gred pritisknega separatorja je sestavljena iz kovinskih in vmesnih distančnikov iz presane tkanine. Pri obratu pločevine

na 1000 mm pa odpadejo vsi kovinski distančniki, ostanejo le distančniki iz presane tkanine, ki so široki 100 mm, zato jih je potrebno na gred vstaviti deset. Pri obrezu tanjših trakov so se na pločevini poznali odtisi robov od tkaninastih distančnikov. Avtorja sta predlagala, da namesto sestavljanja segmentov iz tkanine izvedejo gumiranje ene rezervne gredi, ki naj ima na obodu še utor za povezovanje s trakom. Z izdelavo takšne gumirane gredi so odpadli vsi prejšnji odtisi na površini trakov, tanjših od enega mm.

Branku Banku in Mihiu Hladniku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za povečanje zmogljivosti linije CRNO in podaljšanje vzdržnosti valjčnic. Peč linije CRNO je sestavljena iz dveh glavnih delov, to je iz razogljivečnega dela, kjer poteka razogljivečnega dinamoma pločevine z vlažno atmosfero H₂/N₂, ter rekristalizacijskega dela s suho atmosfero H₂/N₂. V tem delu peči so se v kratkem času na valjčnice nalepile železni delci, kar je imelo za posledico nekatere trak in pogoste menjave valjčnic v peči. Avtorji so z dvigom atmosferske zapore in namestitvijo dodatnih vhodov za vlažno atmosfero v rekristalizacijski del podaljšali vložni del peči, s tem pa se je povečala zmogljivost linije CRNO, zmanjšali so se zastoji in poraba valjčnic. Povečana zmogljivost linije omogoča tudi pri sedanjih obveznostih izkoristek linije tudi za asortiment jekel, za katere normalna tehnološka pot ni primerna, iz izdelke, ki so tržno zanimivi.

Mihu Hladniku je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za dodatno okrepitev kovinskega dela baze SAN. Zgornji kovinski del postavka baze SAN je bil pred uvedbo izboljšave pritrdjen na cevi za tesnenje ležajev motorja, na cevi za dovod atmosfere pod žarilnim zvonom in na cevi za odvod atmosfere izpod žarilnega zvona na baklo. Zaradi teže kolobarjev pri zakladanju je postopoma prišlo do zamika železnega dela postavka, kar je povzročilo deformacijo teh cevi. Na pobudo prijavitelja izboljšave so pri obnovi betonske

ga polnila baze privarili dva kosa palice tega železa na spodnji del postavka. Palice so nameščene nasproti cevi za dovod in odvod atmosfere izpod žarilnega voza. Z izvedbo te izboljšave odpade možnost deformacije omenjenih cevi, ne prihaja več do modrenja kolobarjev in ni več potrebno pogosto izvajati remonte na bazi SAN.

Janezu Bičku, Francu Brelihu in Aleksandru Mandelju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo posebnega grabilca za čiščenje dna komor globinskih peči. V obratu Valjavna bluming štekel so globinske peči projektirane za delo s suho škajo. Med obratovanjem se je pokazalo, da se zaradi prisotnosti odpadne šlake in livnih praškov otvori žlindra. Da bi dosegli daljšo kampanjo obratovanja in s tem nižje stroške ogrevanja vložnega materiala, je treba to žlindro očistiti iz peči. Vsi načini čiščenja peči pred uvedbo izboljšave so imeli določene negativne posledice (ohlajitev peči pred čiščenjem, poškodbe žerjavorja, rušenje oz. poškodbe sten peči ...), ki so zviševali obratovalne stroške in so zato ti načini opušteni. Avtorji so zato projektirali poseben grabilec, s katerim so dosegli doslej najboljši učinek čiščenja. Z uporabo grabilca so nastale naslednje prednosti: zmanjšali so se stroški za izklop žlindre, manjša je poraba ognjeodpornih materialov, manjša poraba zemeljskega plina, izboljšali so se pogoji dela.

Petru Papiču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za popravilo hidravličnih in pnevmatskih ventilov s pomočjo posebnega orodja in novega postopka v Valjavni bluming štekel. Ker se je v delavnici HIP v zadnjih nekaj letih nabralo veliko število nerabnih ventilov, ki so jih morali uvažati, je avtor izdelal centralno-obdelovalni drog, s katerim na rezkalnem stroju popravlja izvirne na ventilih in polirne trne, s katerimi dosega fino obdelavo izvirin. Popravljeni ventili so glede na vzdržnost enakovredni uvoženim.

Zdravku Jamarju, Antonu Ravniku in Ivi Čudrčiču je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izboljšanje izpiranja luženih trakov v HVB. Tehnološki postopek luženja trakov je bil tak, da so po luženju v treh kislinah kadeh lužen trak prali v četrti kadi, ki je bila napolnjena z vodo, ter nato še hidromehansko očistili v krtačnem spiralku. Površina traku ni bila dovolj izprana, zato je izvaljan trak rjav. Na pobudo avtorjev so načini izpiranja spremenili tako, da se trak po izstopu iz tretje kislinke kadi namoči v vodo tudi spodnja stran trakov, zato se le-ti ne osušijo. Poleg tega so vgradili še izpiralne prhe s 40 in 80 šobami, kjer izvedejo izpiranje traku s hidrantno vodo. Ker so se trakovi dobro izprali, ni bilo potrebno izvajati dela v krtačnem spiralku, zato so krtače odstranili.

Vojku Bernardu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izboljšanje peskanja valjev dresirnega ogrodja z novim kompresorjem za zrak. Peskarski stroj PANG-BORN

je bil priklopljen na centralni dovod zraka in kompresorske postaje. Pritisk zraka v napeljavi ni bil pravilen, kar je povzročalo neenakomerno peskanje delovnih valjev. Jekleni granulati je bil pregrob in njegova zrna so bila razpokana, zato so se drobila, ker pa je bil poleg tega še pomešan z jeklenimi kroglicami, je prihajalo do zamašitve dovodnih cevi in ventilov na stroju. Posledice teh nepravilnosti so bile premajna izkoriščenost valjev, neenakomerna peskavost delovnih valjev, prihajalo je tudi do ustavitve peskanja. Na pobudo avtorja so nabavili nov kompresor, vgradili regulator pritiska zraka ter usposobili napravo za reguliranje hitrosti peskanja delovnih valjev. S tem so dosegli, da so valji enakomerno peskani, zmanjšali so se zastoji zaradi menjav valjev, povečala se je proizvodnja elmag kvalitete, povečala se je življenjska doba delovnih valjev in povečala se je produktivnost peskarskega stroja.

Francu Mežanu in Rudiju Šapku je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za predelavo letče žage na profilirki ALPINA 350/5. Na letči žagi se je pojavil problem vlečaježne žagne vretena, zato je pogostokrat bilo potrebno menjati ležaje, občasno pa tudi os vretena. Pri teh menjavah pa so nastajali zastoji. Avtorja izboljšave sta predelala način pritrditve letče žage. Zmanjšala sta težo fiksne prirobnice in prirobnice, ki je vgrajena na žagni list, s tem pa so se zmanjšali pritiski na ležaje. V pokrov ohlajalnice sta vgradila semering in s tem preprečila izhod masti, ki je negativno vplivala na klimatske jermene.

Miru Lebanu, Matjažu Zupančiču in Miru Buhi je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izdelavo programatorja za vklop ventilov oksidnih filtrov v regeneraciji HVB. Delovanje programatorja za krmiljenje ventilov oksidnih filtrov je bilo izvedeno pretežno mehansko. Pri normalnem obratovanju se vsake dve sekundi vklopi en ventil, ki prepušča zrak in s tem strese filter, da oksid pade na tla. Med obratovanjem je po nekaj tisoč vklopih prišlo do zatajitve katerega izmed stikal in s tem do porušitve cikla. Ob zatajitvi vklopa ventila se filter ni stresel, zato se je na njem nabiral oksid, zaradi česar so se filtri trgali, oksid pa je uhajal v ozračje. Avtorji so izdelali nov programator, kjer je krmilje izvedeno elektronsko, s čimer je dana možnost nastavitve časa stresanja vreč in časa odmora, ko se regenerira tlak v pnevmatskih akumulatorjih. Zaradi uporabljenih svetlečih diod, ki kažejo potek delovanja krmilja, je ugotavljanje okvar enostavnejše, predvsem pri ugotavljanju, ali gre za elektro ali mehansko okvaro pri potresanju vreč za oksid.

Niku Cenčku, Ivanu Ščapu, Milanu Železniku in Vladu Repetu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo sklopke za rotacijski merilnik v HVB. Sklopka za rotacijski merilnik dolžine mora brezhibno delovati, saj je od nje odvisno delo avtomatske nastavitve ogrodja. Zaradi izpostavljenosti merilnika mehanskim in drugim vplivom je bi-

lo potrebno pogosto vzdrževanje. Ker so sklopke iz uvoza, na zalogi pa ni bilo rezervnih delov, so jih morali menjati kar kompletne. Da bi odpravili uvoz sklop, so avtorji izboljšave izdelali štiri kompletne orodij, s katerimi serijsko stancajo sestavne dele ter jih nato sestavljajo. Avtorji so izdelali kvaliteto sklopko, ki popolnoma nadomešča sklopko iz uvoza.

Miranu Kavaljarju in Darku Kastrniku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za vgraditev dodatnih gorilcev za pregretje materiala na sekatorju NC OMNIMAT. Sekator je bil nabavljen za rezanje pločevine namenske proizvodnje do debeline 100 mm. Pri montaži sekatorja so poizkusili tudi posnemanje robov na pločevini kvalitete C 5431, vendar je bilo posnemanje nekvadratno (velike zareze v pločevini). Poudarjeno je bilo, da sekator ni prilagojen za posnemanje robov takšne kvalitete pločevine. Problem je bil v nezadostnem pregretju materiala, s čimer je omogočeno enakomerno odtekanje šlake. Avtorja pa sta izdelala poseben nosilec, na katerega sta pritrdila dva gorilca. Na pobudo avtorjev so zamenjali tudi tehnologijo izdelave določenih pozicij materialov. S tem se je skrajšal čas izdelave kompleta pozicij.

TOZD Okrogli program

Milošu Gašperinu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo pogona ventilatorja na žičarskem stroju Vaughn 5/6 in 7/8. Na žičarskih strojih je pogon vetrila izveden tako, da je vetrilo montirano na osi motorja. Zaradi velike teže in dimenzij vetrila, predvsem pa zaradi velikih in pogostih vklopov in zaradi tega velikih zagonskih momentov je motor večkrat pogorel. To pa je povzročalo nekajdnevni izpad proizvodnje. Avtor je izvedel predelavo pogona vetrila tako, da motor preko jermenskega pogona vrti vetrilo. Zagonske momente prenašajo jermena in ne več direktno motor, kar je zelo zmanjšalo možnost okvare motorja. Ker je motor domače proizvodnje, je za ostale stroje en originalni motor zmeraj v rezervi.

Dragu Finžgarju, Marku Žmitku, Zdenku Cundu, Janezu Kovaču, Edu Dolžanu, Slavku Justinu in Ljubu Galiču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za konstrukcijske spremembe in spremenjen obzidavo ogrevne peči CUSTODIS. Ogrevna peč je imela največji problem z vzdržnostjo dna. Prihajalo je do dviga mase, zato so morali peč ustaviti ter izvesti vroče popravilo dna, ki pa je trajalo od tri do štiri dni. Avtorji so zato izvedli spremembe na obeh nosovih podajnih gredi, zvišali so robnike, ki držijo maso na obeh gredah, ter zaščitili termobeton na vstopni strani peči z jeklenimi ploščicami. Spremenili so tudi način obzidave in namesto dragih uvoženih blokov in ognjevzdržne mase so vgradili domačo maso BUSOVAČA. Določene dele peči, ki so bili prej zidani z opeko, so po novem postopku nalili s termobetonom, ki ima veliko večjo vzdržnost in temperaturno odpornost. Z izvedenimi spremembami so pripomogli k nemotenemu obratovanju ogrevne peči in prihranili so bili stroški remonta, ki je odpadel.

Ivanu Žuniču in Dragu Finžgarju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za zaščito pogonskega in prostotekalnega kolesa na transportni žici pred izpadom galove verige. Transportna žičnica služi za prenos svitkov iz valjane žice v adjustno in ohlajanje svitkov na normalno temperaturo. Ker od svitkov, ki se niso povezani, visijo konci valjanca v okolico žičnice, se je večkrat zgodilo, da se je tak konec zapel za nosilno konstrukcijo žičnice. Žičnica, ki je v pogonu, pa zaradi zatajitve varnostnega mejnega stikala izpade iz pogonskega ali protitekalnega kolesa. Takim primerom je sledil zastoj, odvisno kje je galova veriga izpadla. Zaradi pogostih izpadov verige sta avtorja izboljšave izdelala pločevinasto zaščito pogonskega in prostotekalnega kolesa, s čimer sta dosegla, da so se občutno zmanjšali zastoji in izboljšala se je varnost delavcev.

Ivanu Žuniču, Dragu Finžgarju in Francu Berniku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za spremembo krožnika na navijalcih BB 300 za navijanje žice. Avtorji so izvedli spremembe na krožnikih navijalcev tako, da le-ti nimajo več vrtnice ovalne oblike, temveč okroglo, zato ne prihaja več do zatikanja konic in koncev žice. Spremenili so tudi obliko konic, ki niso več rezkane po svojem obodu, temveč so okrogle oblike. Za boljšo funkcionalnost konic so zunanje podaljšali za 20 mm, notranje pa za 45 mm. Poleg tega so ojačali mehanizem vzvoda za dvig kolobarja. S temi tremi spremembami so avtorji izboljšave dosegli, da so se taki zastoji zmanjšali kar dvajsetkrat.

Pomembnejši ekološki dosežki in nadaljne usmeritve

1971 Ustavljen zadnji od plinskih generatorjev — ni več katraskih odplak v Savo, niti znatnih emisij SO₂ v zrak.

1971 Aglomeracija surovin za plavže z elektrostatskim filtrom kapacitete 380.000 kub. m/h.

1973 Tri manjše biološke čistilne naprave za posamezne obrate.

1977 Objekt predelave talilniških odpadkov — ni več problema odlaganja žlindre, saj je letno predelano 150.000 ton v gradbene namene, 10 % pa je železozosnih frakcij. Širjenje hrupa omejuje ozelenjen nasip.

1978 Zemeljski plin — namesto mazuta pri vseh večjih porabnikih v Železarni — do 1983 zmanjšana emisija SO₂ za 52 %.

1980 Izpopolnjeno delovanje nevtralizacijske čistilne naprave za 80 kub. m/h jedkih odplak iz lužilnice pločevinastih trakov in iz regeneracije solne kisline.

1981 Odpraševalna naprava z veliko zmogljivostjo 1280.000 kub. m/h za elektroobločne peči v Jeklarni 1 je zmanjšala emisijo prahu za 60 % in v 2160 vrečah odfiltrira letno 2000 ton prahu, ki ga uporabljajo pri proizvodnji cementa ali pa ga deponiramo.

1982 in 1983 Pri petih kompresorjih za zrak uspešno omejen hrup za naselji Lipce in Podmežaklja — z vgraditvijo dušilcev Gradževno, projektnega zavoda z Reke.

1984 Prav tako v zadovoljstvo krajanov Koroške Bele omejen hrup 95 ventilatorjev.

1986 Gumijasta zavesa za posnemanje plavajočih odpadkov — naftnih derivatov, granulirane žlindre, komunalnih odpadkov na Savu.

1986 Ob izgradnji Jeklarne 2 postopna ukinitve zastarelih Siemens-Martinovih peči — najvidnejši onesnaževalcev zraka z rdečim prahom — do konca januarja 1988 ukinjena zadnja od šestih peči.

1987 Ustavljena oba plavža z aglomeracijo.

1987 Zmanjšane prvotne emisije prahu za več kot 90 %.

1987 V Jeklarni je 9,2 % sredstev, namenjenih samo za ekološko opremo — za odpraševalne naprave, čistilnico voda in zvočno izolacijo.

1988 Izgradnja osrednje biološke čistilne naprave za odplake mesta Jesenice in Železarn.

1988 Preureditev centralne zbiralnice starih olj za rerefinacijo na novi lokaciji.

1988 Tunelska lužilnica žice s pripadajočo nevtralizacijsko čistilno napravo za jedke odplake bo ob ukinitvi zastarelih postopkov luženja omejila onesnaževanje Save za več tisoč ekvivalentov.

1988 Priprava projekta za končno obdelavo vseh odpadnih oljnih emulzij in oljnih gošč v Železarni.

1988 Priprava projekta za redukcijo odplak iz lužilnice HV Bela.

1989 Priprava projekta za omejitev emisij iz objekta regeneracije.

Ljubiteljem jadrnanja na deski

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne obvešča delavce Železarne, da si lahko sposodijo deske za jadrnanje na Blejskem jezeru in morju.

Deske so shranjene pri Jeleni na Jesenicah (na Bledu obnavljajo Regatni center), ključ pa dobite na oddelku za organizacijo prostega časa, soba 11. Dnevna najemina za desko znaša 1.000 din, vsaka poškodba se zaračuna ob vrnitvi deske.

Za letni oddih lahko rezervirate desko s pisno vlogo.

Jadrnalne deske so kupljene iz naših skupnih sredstev, zato prosimo vse uporabnike, da z njimi skrbno ravna in s tem omogočijo njihovo daljšo uporabo.

Komisija za športno rekreacijo

Slovenske železarne na razstavi Tehnika za okolje

Vabimo vas na deseto mednarodno razstavo — sejem ekološke opreme in varstva okolja Tehnika za okolje — ENV — JUG 88, ki bo od torka, 17. maja, do petka, 20. maja, letos na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Razstavni prostor Slovenskih železarj je v hali A, kjer predstavljamo predvsem problematiko varstva zraka in voda v naših železarnah, deloma pa tudi izboljšave ekoloških pogojev dela in varstvo pred hrupom. Vedno bolj pereča je tudi problematika odpadnih materialov, zato je tudi to področje naše raziskovalne dejavnosti.

Ob razstavi so organizirana tudi posvetovanja o posebnih odpadkih, varstvu pred hrupom, racionalni rabi energije, informatiki v ekologiji, varčevanju z energijo in požarni preventivi ter sedmi seminar Vodni dnevi in Ljubljanski ekološki dnevi.

Razstavo in posvete priporočamo predvsem strokovnim delavcem, ki se s to problematiko srečujejo pri svojem delu, predvsem pri razvoju tehnologij, projektiranju, upravljanju proizvodnih in ekoloških naprav in raziskavah ter ekološkim, tehničnim, zdravstvenim in varnostnim delavcem.

Podrobnejše informacije dobite na odseku za ekologijo (☎ 31-11), ali na oddelku za varstvo pri delu (☎ 20-12).

Srebrni znak ZSS za leto 1988

Miro Čirovič

Med prejemniki srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije za leto 1988 so tudi naši sodelavci iz temeljnih organizacij Družbeni standard, Komerciala, Talilnice, Tehnične dejavnosti in Ploščati program. Danes vam predstavljamo Miro Čiroviča, vodjo družbene prehrane v temeljni organizaciji Družbeni standard.

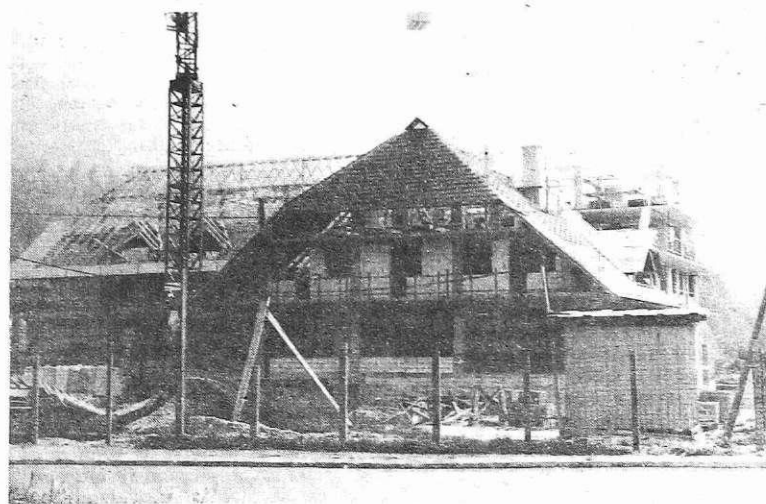
Miro Čirovič se je v delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij vključil kmalu po prihodu v Železarno. Že v sedemdesetih letih je postal namestnik predsednika sindikata v takratni samostojni enoti družbeni standard. Pred petimi leti pa je postal predsednik sindikata sedanje temeljne organizacije Družbeni standard. Aktivno je delal tudi v sindikatu Železarn in na občinski ravni ter v drugih družbenopolitičnih organizacijah, predvsem v zvezi komunistov.

Predsednik sindikata je zelo zahtevna in odgovorna funkcija, ki zahteva skoraj profesionalen pristop. Veliko aktivnosti je zelo zahtevnih kot na primer evidentiranje delavcev za delegate v delavskem svetu in samoupravnih interesnih skupnostih ter ob reorganizaciji. Za ta dela in naloge sindikata pri tem je porabil veliko prostega časa, vendar pravi, da mu ni žal. Njegovi sodelavci namreč razumejo, da sindikat potrebujemo in da lahko le aktiven sindikat uresniči njihove interese.

Delavci temeljne organizacije Družbeni standard so doleteli, da stvar lahko spremenimo le, če smo enotni in aktivni. Vendar je v sedanjem položaju nekoliko težje, ker je sindikat prisiljen spreminjati vsebino in metode svojega dela. Še pred dvema letoma je bilo delo sindikata veliko lažje, ker je bilo težišče njegovega dela bolj socialno in kulturno-zabavno (socialna pomoč, izleti, kulturne prireditve), sedaj pa ima vedno bolj politično vlogo, ker se težišče njegovega dela premika na področje osebnega dohodka in njegove delitve in na uresničevanje pravic delavcev. Če pri tem sindikat deluje kot celota, je uspeh zagotovljen. Žal tega sedaj še ni, ker prepogosto sindikat jemljemo zgolj kot formalnost.

Lilijana Kos

V Kranjski Gori gradijo trgovski center

V Kranjski Gori raste nova stanovanjsko-poslovna stavba, ki jo gradi SGP Gradbenec iz Kranja. Nov trgovski center bo omogočil boljšo preskrbo prebivalcev Kranjske Gore, namenjen pa bo tudi turistom, maloobsejnim prometom in prehodnim gostom. Stavba bo stala ob magistralni cesti Jesenice-Rateče nasproti naselja Črtenja, v njej pa bo več trgovin in gostinskih lokalov ter stanovanj. ABC Pomurka — delovna organizacija Golica z Jesenic je nosilka naložbe, objekt pa naj bi odprli že pred začetkom letošnje zimske sezone. Ugodno vreme je pripomoglo, da so lahko gradili preko cele zime brez večjih prekinitev.

Besedilo in foto: Lojze Kerštan

Obsežen dnevni red na sejah zborov Skupščine občine Jesenice

(Nadaljevanje s 1. strani)

vzgojo v osnovnih šolah in varstvenih ustanovah in preko komisije za podeljevanje priznanj. Poleg programiranih nalog je svet s svojimi komisijami v letu 1987 izvedel še: občinsko tekmovanje »Kaj veš o prometu« s sodelovanjem 250 učencev osnovnih šol. S sodelovanjem delavcev milice je v pomladanskem in jesenskem času izvedel akcijo »Brezhibno vozilo je varno vozilo« s pregledom koles, s katerimi se učenci osnovnih šol vozijo v šole, dvakrat so pregledali prometno signalizacijo in o pomanjkljivosti obvestili vzdrževalce, pred pričetkom šolskega leta pa so pregledali prometno signalizacijo in označbe pri šolah.

Poročilo ugotavlja, da je bila prometna varnost v letu 1987 precej slabša kot prejšnja leta, kar utemeljuje s podatki, ki smo jih navedli že v prejšnjem poglavju. Naj dodamo, da se je največ prometnih nezgod s hujšimi posledicami zgodilo na odseku Kranjska gora—Mojstrana in na odseku Kraje—Javornik. Z novima odsekom cest po naseledem Hrušica in v Logu pri Kranjski gori sta bili odpravljene dve črni točki v prometu, še vedno pa je ostala črna točka dvojni ovinek pri stari železniški čuvajnici v Gozd Martuljku. Svet v svojem poročilu pristojne organe opozarja še:

- na neurejen ovinek (črna točka) na odseku Podkuže—Martuljek, na Tabreh,
- na semaforizacijo križišča pri Čufarju,
- na podvoz oziroma nadhod pri glavnem vhodu v Železarno,
- na ureditev semaforizacije pri domu poklicne gasilske in reševalne službe Železarn, ker sedanja ne ustreza,
- na neurejeno odtokanje meteoritnih voda ob deževju na odseku od glavnega vhoda v Železarno do bencinske črpalke na Senožetih in
- na neurejeno odtokanje meteoritnih voda ob deževju na mostu magistralne ceste na Koroški Beli (pred semaforiziranim križiščem).

Poročilo občinskega sodnika za prekrške navaja, da so iz leta 1986 prenesli v leto 1987 1311 neresenih zadev, v letu 1987 pa so prejeli še 2340 novih in od skupnega števila 3651 so jih rešili 18%. Pri reševanju zadev so prednosno obravnavali prekrške s področja gospodarstva, težje kršitve prometne varnosti in težje kršitve javnega reda in miru ter zadeve s področja kršitev predpisov o ljudski obrambi, vojaški obveznosti in družbeni samozastiti. Prednostno so reševali tudi vse zadeve s področja pravne pomoči, ki so jih imeli 743, rešili pa 701.

V letu 1987 so največ prekrškov obravnavali s področja varnosti cestnega prometa in s področja kršitev javnega reda in miru. Navajajo, da so zadnji prekrški v upadanju, povečalo pa se je število predlogov inspekcijskih služb in upravnih organov. Vsako leto narašča tudi število mladoletnih kršiteljev. Lani je bil pravno močno končan postopek zoper 60 mladoletnikov. Največ mladoletnikov je bilo v postopku zaradi vožnje z različnimi vozili brez ustreznega dovoljenja, brez luči in zaradi tehničnih pomanjkljivosti vozil, sledijo pa prekrški s področja javnega reda in miru. Mladoletniki so bili tudi povzročitelji prometnih nezgod, velikokrat zaradi vožnje pod vplivom alkohola.

Sodnik za prekrške je v letu 1987 izrekel 164 zapornih kazni, skupaj 1718 zapornih dni. Denarnih kazni je izrekel za 14.144.400 din, od tega je bilo izterjanih 11.878.050 din, odmerjenih je bilo 4.070.084 din stroškov, izterjanih pa je bilo 3.356.766 din. Poročilo navaja tudi kadrovske težave, saj je v letu 1987 pol leta opravljala delo le ena sodnica, kar se je seveda poznalo pri reševanju zadev, še zlasti, ker je naša občina mejna in je bilo kar 275 zadev lani obravnavanih kot nujnih s takojšnjo izdajo odločbe. Težave imajo tudi zaradi pretesnih prostorov.

Delovna organizacija Služba pravne pomoči je v letu 1987 nudila celovito pravno pomoč 1487 subjektom in zanje opravila 3587 pravnih opravil, ki po zakonu tvorijo vsebino pravne pomoči. Lani se je za 28 % povečalo število subjektov pravne pomoči in za 48 % opravljena pravna opravila.

Delovna organizacija Služba pravne pomoči je v letu 1987 nudila celovito pravno pomoč 1487 subjektom in zanje opravila 3587 pravnih opravil, ki po zakonu tvorijo vsebino pravne pomoči. Lani se je za 28 % povečalo število subjektov pravne pomoči in za 48 % opravljena pravna opravila.

la, pravnih informacij, nasvetov in napolnil pa je bilo 22 % več kot leto poprej. Povečalo se je število zadev s področja varstva pravic delavcev v združenem delu, kot vzrok temu pa poročilo navaja zaostrene gospodarske razmere. Povečalo se je tudi število civilnih zadev, predvsem preživninske pravde, izvršbe, postopki za dodelitev imetnika stanovanjske pravice, ugotavljanje obsega skupnega premoženja in deleža na njem kot posledice razveznih postopkov. Obseg izvensodnih poravnjav se ni povečal, kar je posledica sedanjih gospodarskih razmer in v zvezi s tem nezadovoljstva in napetosti ljudi, ki niso pripravljeni sodelovati, popuščati oziroma se sporazumevati.

V letu 1987 je za občino Jesenice vrednost opravljene brezplačne pomoči znašala 8.137.235 din. Skupščina občine Jesenice, ki kot soustanoviteljica Službe pravne pomoči po zakonu mora pokrivati to, pa je plačala le 6.158.000 din, kljub večkratnim zahtevam, da se plača tudi razlika. Zaradi naraščajočega dela je prisoten tudi kadrovski problem, katerega rešitev pa je pogojena z rešitvijo prostorskega problema, ki se v občini Radovljica rešuje. V jeseniški občini pa ni pravega interesa in odgovorni so vse preveč indiferentni do tega vprašanja. Zaradi tega v službi razmišljajo o eventualnem prenosu sedeža v občino Radovljica, kjer imajo za te probleme večje razumevanje.

Poročilo o delovanju radia Triglav Jesenice sodi, da so glavne cilje uresničili. Pri dnevnem poročanju so izhajali predvsem iz pomembnejših družbenih dogajanj v jeseniški in radovljiški občini, kakor to opredeljujejo osnovni cilji v ustanovitelskih aktih. O aktualnostih iz obeh občin so sproti in redno poročali znotraj tedenske programske sheme. Pri njenem oblikovanju si prizadevajo, da bi bil program čimbolj neposreden in aktualen. Tako so v letu 1986 uvedli skoraj vsakodnevne oddaje v živo, v letu 1987 pa so glede na kadrovske zmogljivosti le-te skrbili na dve tedensko. Kontakt s poslušalci pa so zadržali tudi z nekaterimi novimi rubrikami, ki imajo tudi dober odziv. V informativnem programu imajo vedno manj pisnih prispevkov in vse več pogovorov.

Da so takšne usmeritve pravilne, potrjujejo odzivi poslušalcev, ker se še vedno večja število stalnih poslušalcev, kar jim potrjujejo vse številne telefonske klici med oddajami pa tudi pisni odzivi. Povečuje se število poslušalcev iz širšega gorenjskega območja. Ugotavljajo napredek pri informiranju v radovljiški občini, kjer na samostojnem dopisništvu delata dva novinarja. V poročilu tudi ugotavljajo, da zaradi minimalne kadrovske zasedbe, glede na obseg programa, in zaradi časa, ki jim je na voljo za oddajanje, niso mogli spremljati manjših, po njihovi oceni nepomembnih dogodkov, čeprav znotraj neke krajevene skupnosti, delovne organizacije, društva ... izgledajo ti dogodki še kako pomembni.

Poročilo ugotavlja, da so velikokrat pri pripravi programa preveč ozki, zmanjka jim časa in moči za osvetljevanje problemov, ker imajo programski delavci premalo časa, da bi se s problemi o katerih poročajo, podrobneje seznanili, zato manjka komentarjev in kritičnosti.

Radio Triglav je v letu 1987 oddajal svoj program ob delavnikih od 16. do 19. ure, ob nedeljah pa od 11. do 15. oziroma 16. ure, kar je skupaj zneslo 1.113 ur programa. Razmerje med govornim programom in glasbo je bilo 40:60. Obseg glasbe se je v primerjavi z letom nazaj povečal zaradi očitkov, da je v programu preveč govorjenja. V letu 1987 se je zmanjšalo število delavcev za enega novinarja, tako da je bila ob koncu leta v radiu naslednja zasedba: direktor — glavni in odgovorni urednik, štirje novinarji, računovodja in tajnica.

Poročilo obravnava tudi tehnično opremljenost, prizadevanja za ureditev novih prostorov in aktivnosti za ustanovitev regionalne radijske postaje Gorenjske. Omenjajo tudi težave pri financiranju radijskega programa, še zlasti, ker je v letu 1986 znašal izpad dogovorjenih prihodkov iz radovljiške občine 4.600.000, v

letu 1987 pa 9.800.000. dinarjev. Zato si radijski delavci morajo ustvarjati več prihodka z lastno dejavnostjo in to zlasti z ekonomsko propagando in s čestitkami poslušalcev.

Delovna organizacija Triglavski narodni park v svojem poročilu o izvajanju načrta in programa dejavnosti ugotavlja, da so kljub nenaklonsenemu času v letu 1987 uspeli za dovolj gospodariti in da je bilo leto živahno in pestro v iskanju novih poti pri uresničevanju zakona o narodnem parku. Poročilo podrobno obravnava vsa področja delovanja delovne organizacije Triglavski narodni park v letu 1987.

Kmetijsko-zemljiška skupnost Jesenice je delovala na osnovi zakona o kmetijskih zemljiščih in sprejetih srednjeročnih in dolgoročnih programov. Skupnost skrbi za pravilno rabo kmetijskih zemljišč, za njihovo izboljševanje in revitalizacijo zaraščajočih površin, predvsem v hribovskem kmetijskem prostoru, za urejanje skupnih pašnikov, smotno rabo kmetijskih zemljišč in s tem v zvezi opravlja številna operativna dela. Iz skupnih republiških sredstev je skupnost v letih 1986—1987 uredila (manjši del je še v urejanju) 355 ha skupnih hribovskih pašnikov.

Dolgoročni program razvoja turizma v Gornjesavski dolini

Delegatom vseh treh zborov je predložen v razpravo in sprejem predlog dolgoročnega programa razvoja turizma v Gornjesavski dolini s poročilom o poteku javne razprave, vključno s pripombami, danimi v javni razpravi. O osnutku programa so delegati vseh treh zborov razpravljali na marčevski seji in takrat je bila širša informacija objavljena tudi v našem Železaru.

Zaključni račun davkov občanov za leto 1987

Komisija za pregled letnega davčnega zaključnega računa občine za leto 1987 predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo in sprejem sklep o potrditvi zaključnega računa davkov občanov občine Jesenice. Predpisanih davkov, prispevkov in predpisanih obresti je skupaj 3.474.011.070 dinarjev. Od tega so nezapadle obveznosti 31. decembra 1987 znašale 89.047.000 din, zapadle obveznosti 3.384.964.070 din, plačila 3.340.671.396 din, saldo 31.12.1987 133.339.674 din in saldo zaostankov 44.292.674 din. Izkazani zaostanki in nezapadle obveznosti v znesku 168.912.162 din in predplačila v znesku 35.572.488 din se prenesejo v leto 1988.

Razglasitev naravnih spomenikov

Delegatom zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti je predložen v razpravo in sprejem predlog odloka o razglasitvi naravnih spomenikov na območju triglavskega narodnega parka v občini Jesenice. Predlog zajema 21 naravnih spomenikov z navedbo varstvenih režimov, in sicer: fosile v Kozji dolini, Špico v Sedelcih, Grapo pod Travnikom, Hornovo okno, Malo Prisojnikovo okno, naravni most nad Zgoranjim Peričnikom, Okno v Grebenu, Dovški križ — Škrnatarica, Okno v Rjavini, Sleme nad Tamarjem in Sleme novo špico, Triglav, triglavsko severno steno, Veliko Prisojnikovo okno, triglavsko brezno, izvir in slap Nadiže, slap Črne vode, spodnji slap Peričnika, Sum v Blejskem Vintgarju, triglavski ledenik, zgornji slap Peričnika in lipo v Zgornji Radovni.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta obravnavala in sklepala še:

- o predlogu odloka o ugotovitvi usklajenosti sestavnih urbanističnih in zazidalnih načrtov z dolgoročnim in srednjeročnim družbenim načrtom občine,
- o predlogu za spremembo odloka o javnem redu in miru v občini in
- poročilo o porabi združenih sredstev za leto 1987 za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevnih skupnostih in predlog za razdelitev teh sredstev za leto 1988.

Industrija v občini Jesenice je v letu 1987 izdelala za 4,6 odstotka manj kot leto poprej

Delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice bodo na ločenih sejah v torek, 24. maja, kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavali poročilo o uresničevanju srednjeročnega načrta občine za obdobje 1986—1990 v letu 1987, vključno z nekaterimi analizami in spremljajočimi poročili.

Že devetmesečni poslovni rezultati v občini so kazali zelo neugodne rezultate, ki pa so se do konca leta še poslabšali. To ne velja samo za jeseniško občino, v kateri je znašal padec industrijske proizvodnje v letu 1987, v primerjavi z letom nazaj, 4,6 %, temveč za vso Gorenjsko s 6,7 odstotnim padcem, kar je zaskrbljujoče glede na to, da v SR Sloveniji znaša padec le 1,2 % in da se je na našem območju stopnja rasti zaposlenosti povečala za 0,6 %, kar kaže, da je produktivnost padla še na nižji raven kot proizvodnja. Poročevalec navaja, da so novi pogoji gospodarjenja, zadnji intervencijski ukrepi z nepopolnoma zamrznitvami cen v novembru, burna dogajanja na področju osebnih dohodkov, obveznosti do skupne in splošne porabe gospodarstva izčrpali. To se odraža tudi v padcu reproduktivne sposobnosti gospodarstva, saj je lanska akumulacija narasla za borih 24 % in zavzema komaj 9 % razporejenega dohodka.

Tudi nov zakon o celotnem prihodku in dohodku je močno zamajal temelje osnovnih finančnih kategorij in prikazovanje finančnih rezultatov. Ravno zato v letu 1987 izkazani rezultati ne morejo dati stvarne slike uspešnosti ali neuspešnosti poslovanja v primerjavi s prejšnjim letom.

Iz razpredelnice, objavljene v delegatskem gradivu, se vidi, da smo v jeseniški občini dosegli nižjo rast kot je gorenjsko povprečje, kar velja tudi za ostale kazalce gospodarjenja. Izjema je le zunanjetrgovinska menjava, saj je bil jeseniški izvoz večji od gorenjskega izvoza, s tem v zvezi je tudi delež izvoza v celotnem prihodku višji kot je gorenjsko povprečje. Splošna in skupna poraba v občini pa sta presegle rasti dohodka.

Primerjava z resolucijo zastavljenimi cilji in ob upoštevanju deflatorja 231, kolikor znaša indeks življenjskih stroškov za leto 1987, pokaže same negativne vrednosti. Cene so nebrzdano hitele navzgor, celotni prihodek je porasel le za 170 indeksnih točk, porabljena sredstva za 187, dohodek za 135 in čisti dohodek za 167 indeksnih točk.

Čisti osebni dohodek v gospodarstvu je v letu 1987 povprečno mesečno znašal 252.523 din, kar pomeni v primerjavi z letom nazaj indeks 210, v negospodarstvu pa 293.849 din oziroma indeks 211.

Po sklepni računi za lansko leto je znašala izkazana skupna izguba jeseniškega gospodarstva 23.504 milijonov din, kar je 63-krat več kot pred letom dni. Izgubo je izkazovalo deset temeljnih organizacij združenega dela, v katerih je zaposlenih skoraj polovica vseh zaposlenih v občini (48,8 %). Samo TOZD Talilnice, TOZD Ploščati program, TOZD Okrogli program in TOZD Tehnične dejavnosti Železarne Jesenice skupaj izkazujejo 19.169 milijonov din izgube. Tudi Iskra Telematika, TOZD PTN Blejska Dobrava, ima 3.653 milijonov din izgube, ostala izguba pa odpade na: Elektrarno Moste, Elektro Žirovnica, Izolirko Ljubljana — TOZD Jesenice, Kovin Jesenice, GIPOSS SGP Gradbinec, TOZD Železokrivski obrati. Kot osnovne razloge za nastalo izgubo poročilo navaja: dispariteto cen, zaključevanje obeh velikih investicijskih projektov, konstantno upadanje povpraševanja po skoraj vseh izdelkih iz programa Železarne, slabo likvidnost kupcev in drugo. Izpadli viri financiranja Jeklarne 2 so ob pomankanju lastnih virov zahtevali povečevanje kratkoročnega zadolževanja, kar pa je seveda povezano z visokimi obrestmi.

V letu 1987 je bilo v občini poprečno zaposlenih 15.070 delavcev ali 0,1 več kot v letu 1986. Zaposlenost v združenem delu se je zmanjšala za 0,2 % oziroma za 28 delavcev, število delavcev v zasebnem sektorju pa se je povečalo za 20,3 % ali za 48 delavcev. Resolucijska predvidevanja, da se bo skupna zaposlenost v občini v letu 1987 povečala za 0,5 %, se niso uresničila, prav tako pa niso uresničena predvidevanja delovnih organizacij, da se bo število zaposlenih povečalo za 3,1 %. Kljub temu, da občinska resolucija nalaga organizaci-

jam združenega dela odločno izboljševanje izobrazbene strukture zaposlenih, je bilo v lanskem letu od skupaj 866 novozaposlenih delavcev kar 48 % z najnižjo izobrazbeno stopnjo (I. in II.), kar je slabše kot v regiji.

Pregled poklicnih interesov v občini nam pokaže, da se je lani 94 % vseh zaključujočih osnovnošolcev vključilo v usmerjeno izobraževanje. Metalurgija in strojništvo sta privabila 26 % osmošolcev, sledi gostinstvo in turizem, za kar se je odločila desetina osmošolcev (39, od tega kar 23 fantov), za elektro stroko dobrih sedem odstotkov, za jezikovno-družboslovno usmeritev 8,8 % učencev, nekaj več za naravoslovno (33 učencev), petnajst za zdravstvo, sedem učencev pa se je odločilo za miličniško šolo.

V drugem polletju lanskega leta se je zelo povečala brezposelnost kot posledica poslabšanja gospodarskih razmer v občini. Lani je bilo 225 iskalcev zaposlitve oziroma 14 % več kot v letu 1986. Med iskalci je bilo v povprečju 60,5 % žensk, iskalcev prve zaposlitve je bilo 20 %, mladih brezposelnih 51,1 % in težje zaposljivih 57,8 %, njihova izobrazbena struktura pa je bila slaba. Pravico do denarnega nadomestila si je pridobilo 46 oseb, do denarne pomoči pa šestnajst upravičencev.

Na Gorenjskem se je lani na novo zaposlilo 1090 delavcev, od tega 345 na Jesenicah in od tega 253 delavcev iz drugih republik in pokrajin, pri čemer prednjačita gradbeništvo in turizem.

Za občino je bila za leto 1987 značilna močna investicijska dejavnost, saj je bilo v gradnji kar 80 projektov, katerih predračunska vrednost je znašala 169.349 mio din ali 57,7 % celotnih investicij na Gorenjskem.

Interventni zakon je v letu 1987 omejeval oblikovanje sredstev za uresničevanje programov, o katerih so se dogovarjali v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Skupaj je bilo zbranih 13.480.601.000 din, kar je 109 % več kot leta 1986 oziroma 1,13 milijarde manj, kot bi lahko zbrali po interventnem zakonu. Povprečne prispevne stopnje v letu 1987 so bile, razen pri skupnosti otroškega varstva in raziskovalni skupnosti, enake kot leto poprej. Pretežni del za večjo rast sredstev gre na račun skupnosti otroškega varstva, kjer so se sredstva za rodniški dopust od 1. julija 1987 valorizirala. Dve skupnosti sta leto 1987 zaključili s primanjkljajem, in sicer v zdravstveni skupnosti za 995.181.000 din in v skupnosti za zaposlovanje za 23.607.000 din. To je posledica tudi tega, da razen z Železarno (za zdravstveno skupnost) in Elektrarno Moste, ni bil možen dogovor z ostalimi organizacijami združenega dela, ki so tretje tromesečje sklenile z izgubo, da bi se odpovedale prispevkom za te skupnosti.

V SIS materialne proizvodnje, in sicer v komunalni skupnosti in skupnosti za varstvo pred požari, so bila v letu 1987 zbrana sredstva za 77 % večja kot v letu poprej. Skupaj se je v teh dveh skupnostih pri prispevnih stopnjah zbralo 714.052.000 din oziroma 136.721.000 din več kot leto poprej. V skupnosti za ceste so bila sredstva v letu 1987 za 12 % večja kot leta 1986, zbranih je bilo 620.103.000 dinarjev. V teh skupnostih je prišlo tudi do refundacij vplačanih prispevkov za tretje tromesečje in zato je bila tudi tako nizka rast zbranih sredstev. Poročilo navaja, da se refundacije obetajo tudi za četrto tromesečje 1987, in to na račun sredstev za leto 1988. V letu 1987 tako ni bilo mogoče uresničiti vseh načrtovanih nalog, predvsem glede obnavljanja komunalnih objektov oziroma novih naložb.

Splošna poraba se je v letu 1987 gibala v skladu s splošnimi določili dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v Sloveniji. Po zaključnem računu so bili ugotovljeni skupni prihodki v višini 2.132.719.000 din, od katerih 2.004.145.000 din predstavlja dovoljeno proračunsko porabo za redne namene, 128.574.000 din pa je bilo presežkov, ki gredo na posebno partijo proračuna. Le-ta se v višini 60 %

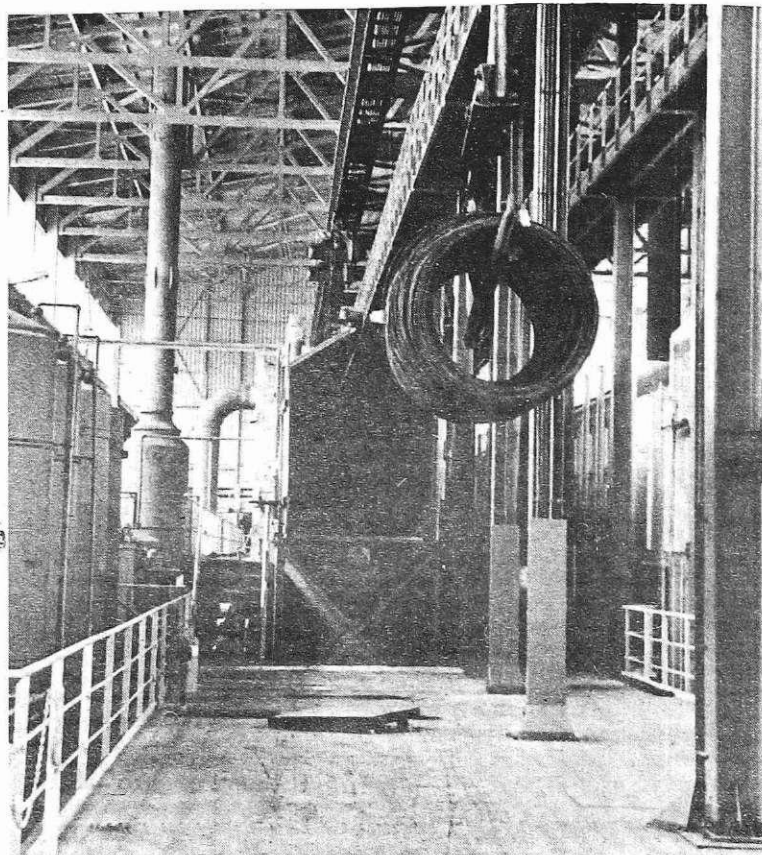
zdržuje na ravni Slovenije za modernizacijo informacijskega sistema na področju notranjih zadev in izvedbo prostorskih izvedbenih načrtov v občinah, 40 % teh sredstev pa ostane občini za modernizacijo občinskih upravnih organov.

Poročilo podrobno razčlenjuje politiko stanovanjskega gospodarstva v občini v letu 1987 in ugotavlja, da je bilo v letu 1987 zgrajenih in vseljenih 185 stanovanj, kar je več kot je bilo načrtovano in je posledica še nedokončane gradnje iz leta 1986. Glede stanarin poročilo navaja, da so se oblikovale v skladu z določili družbenega dogovora o skupnih izhodiščih za oblikovanje stanarin v letu 1987 v Sloveniji. Skupaj so se stanarine in najemnine v letu 1987 povečale za 369 % in smo v občini dosegli namesto načrtovanih 2,04 % le 1,87 % revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada.

Sestavni del poročila o gospodarjenju v občini v lanskem letu je tudi poročilo o uresničevanju izvajanja družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v Sloveniji v občini Jesenice v letu 1987. Družbene usmeritve je po podatkih SDK prekoračilo 20 temeljnih in enovitih organizacij združenega dela, vendar poročilo ugotavlja, da gospodarstvo kot celota teh usmeritev ni prekoračilo, in bi na osnovi poprečja oziroma dogovorjenih meril v letu 1987 lahko namenili še za 0,72 % več sredstev za OD, kot so jih organizacije združenega dela dejansko namenile. Bruto osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu občine pa so bili v skladu z doseženimi gospodarskimi rezultati, v primerjavi z letom 1986 glede na rast življenjskih stroškov, pa v poprečju realno manjši za 12,5 %. Za vse prekoračitve družbenega dogovora poročilo navaja upravičljive in utemeljene vzroke.

Tudi na področju negospodarstva poročilo ugotavlja hitrejšo rast bruto osebnih dohodkov od rasti v gospodarstvu občine, zlasti v zdravstvu in šolstvu, kot posledico povečanja obsega del in nalog in s tem povezanega dodatnih zaposlitev. Tako da tudi v tem primeru ne moremo govoriti o prekoračitvi družbenih usmeritev, kar potrjujejo tudi sorazmerno nizki osebni dohodki in teh dejavnosti, kar je prikazano tudi v posebni razpredelnici.

Ta del poročila delegatom vsebuje tudi analizo zaposlovanja in kadrovskega razvoja v letu 1987 v občini Jesenice in analizo novo zaposlenih delavcev iz drugih republik in pokrajin na Gorenjskem in na Jesenicah v letu 1987, kar pa je delno zajeto že v poročilu o izvajanju oz. uresničevanju družbenega načrta občine Jesenice v letu 1987.

Testiranje žarilne linije (foto: I. Kučina)

Na podlagi 5. člena odloka o priznanju občine Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske št. 18 — 156/78) odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

Razpisuje občinsko priznanje 1. avgust za leto 1988

Občinsko priznanje 1. avgust se podeli:

1. Zaslužnim delavcem ali skupinam delavcev za večletno uspešno in vidno delo v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvih ter drugih organizacijah in skupnostih v interesu skupnosti in družbe, ali za izjemno pomembna družbeno koristna dejanja in naloge na kateremkoli področju delovanja ter za aktivno družbenopolitično in samoupravno udejstvovanje, ki prispeva k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja;

2. Organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, družbenim in drugim organizacijam ter društvom za:

— nadpoprečne in izjemne rezultate v gospodarjenju ter uresničevanju samoupravljanja, ki so prispevali in prispevajo k razvoju in splošnemu napredku občine,

— uspehe, dosežene v dograjevanju samoupravljanja oziroma samoupravnega sistema v neposrednem izražanju splošnih in dolgoročnih interesov s pravilno usmeritvijo v politiki oblikovanja in delitvi dohodka in spoštovanju načela nagrajevanja po delu,

— delo, opravljeno na področju družbenih in drugih dejavnosti, prežeto z znanstvenim marksističnim pogledom na svet in vsakodnevno usmerjeno k izgradnji socialistične samoupravne družbe,

— uspešno oblikovanje izjemnih organizacijskih oblik samoupravnega organiziranja in samoupravnega urejanja družbenih odnosov ter učinkovito izvajanje načrtovanih nalog.

Predloge za podelitev priznanj lahko dajo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, društva in družbene organizacije, delovne in druge skupnosti.

Obrazloženi predlogi morajo biti predloženi Skupščini občine Jesenice — Odboru za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine — do 31. maja 1988. V predlogu morajo biti navedeni tudi splošni osebni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

Odlog plačila prispevkov SIS

Ko boste tole brali, boste že prejeli osebne dohodke za mesec april in na obvestilo o višini osebnega dohodka tudi višino prispevkov za posamezne samoupravne interesne skupnosti. Dejstvo pa je, da bodo ti prispevki lahko plačani šele čez en mesec, to je do 23. junija 1988. Kaj do takrat?

Prav gotovo se sam odlog izplačila osebnega dohodka za tri dni ne zdi nič kaj posebnega, če seveda ne vemo, kaj je zapisano v 11. členu zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti (UL SRS št. 40 — 30. 10.1987), ki pravi:

»Prispevke iz osebnega dohodka obračunavajo izplačevalci osebnega dohodka ob dvigu sredstev za izplačilo osebnih dohodkov. Ob dvigu sredstev za izplačilo osebnih dohodkov predložijo izplačevalci osebnih dohodkov službi družbenega knjigovodstva naloge za vplačilo obračunanih prispevkov.

Prispevke iz osebnega dohodka, izplačanega v obdobju od 18. dne v prejšnjem mesecu do 17. dne v tekočem mesecu vnovič služba družbe-

nega knjigovodstva mesečno med 18. in 23. v mesecu.«

Tako se bo seveda zgodilo, da bodo vsi tisti, ki odlagajo izplačilo osebnega dohodka s 14., 15. ali 16. v mesecu na čas po 18. v mesecu, vplačali svoje prispevke za zadovoljevanje potreb na področju SIS družbenih dejavnosti z enomesečno zamudo v primerjavi z dosedanjimi roki vplačila. Tako izpade v letu 1988 enomesečni prispevek posamezne OZD. To bo seveda povzročilo velike likvidnostne probleme pri pokrivanju stroškov v OZD družbenih dejavnosti v občini in zunaj nje, pri poravnavanju nastalih obveznosti do OZD zunaj občine, predvsem na področju zdravstva, ki predstavlja več kot 50 % vseh sredstev SIS družbenih dejavnosti v občini, hkrati pa vplivalo tudi na izplačevanje socialnovarstvenih pomoči oziroma otroških dodatkov, rodniških nadomestil in bolnišnin, saj sredstev enostavno ne bo, ker tudi prispevki niso vplačani. S tem bosta na najbolj dramatičen način, pa niti ne v pravem času, prišla do izraza tesna povezanost med gospodarstvom in negospodarstvom ter dejstvo, da so prispevki za SIS, enako kot sredstva za osebne dohodke, sestavni del stroškov poslovanja, tako kot stroški za surovine, material, energijo.

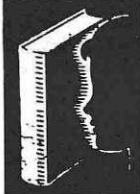
Morda zveni tole malce čudno, pa je vendarle res — problemov na enem področju ni moč enostavno zvaliti na drugo področje, saj je življenje vendarle prepleteno, odgovorni pa smo, da storimo vse, kar je v naši moči, da ne pride do zastoja na posameznem področju.

Družbene dejavnosti so v funkciji gospodarstva, ne same sebi namen. Prispevki, ki jih plačujemo, so za to, da pokrivamo vse tiste potrebe, ki jih kot posamezniki ne moremo, in mora za uresničevanje teh potreb nekdo v družbi poskrbeti. Lahko namrečno razpravo, ali je sedanjí obseg pravnih ali ne. Toda dejstvo je, da »določena« socialna varnost mora biti zagotovljena. Ta socialna varnost pa ni samo osebni dohodek ali nadomestilo za čas brezposelnosti, ampak tudi možnost izobraževati se, zdraviti, vzgajati. Če že sebe ne, pa smo to dolžni s svojim delom zagotoviti rodovom, ki odraščajo.

RK

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

James DICKEY: **Odrešitev.** Borec 1988

Preden sem jo prebral, je bilo treba določiti zvrst: kaj je to — kriminalka, pustolovski ali kar navaden »resen« roman? Ko pa sem v spremeni besedi prebral, kaj meni o njej prevajalec B. Gradišnik, je bilo omahovanja konec. Piše, da je ta knjiga »kratko malo predobra, da bi se dala analizirati«. Res? No, saj tega niti ne nameravam, kot navadno se bom omejil na pripombe, ki naj koga vzpodbudijo ali pa posvarijo.

Bralci akcijskih romanov si želijo dejstev, dogajanja, dialogov, zaničujo pa »ptičke in rožice«: opise narave, premišljevanja in moraliziranja. To so jim priskutile že tovarišice, ko so jim predpisovale Ivana Cankarja. Kako tak bralec reagira na Mailerjevo knjigo **Nepremagljivi ne plešejo** (akcija plus rožice), sem ugibal že enkrat prej, zdaj si zastavljam podobno vprašanje ob **Odrešitvi**. Po pravici povedano, narava je tu ves čas zraven, zelo impresivno, pa vendar nevsiljivo. Stvari se ves čas premikajo naprej, čeprav gre za eno samo pustolovščino, izlet ob koncu tedna. Sicer pa se mi zdi, da bralec uživa tem bolj, kolikor bolj se vleče trpljenje glavnega junaka in njegovih tovarišev. Zaželeno je torej, da so junak in njegovi nadrejeni (kot rajniki ata Stalin) iz posebnega materiala. **Nepremagljivi** so bili v izvirnem naslovu **Tough Boys**, tu pa so reči bolj pretanjene. Tudi Lewis in Ed (avtor sam?) v **Odrešitvi** sta dedca in pol, le da to ni naravnost povedano.

Na prvi pogled je največji kavelj med štirimi pobudniki izleta. (Odpri-tili so se s kanujema — v vsakem po dva — skozi neraziskan kanjon) Lewis in Ed sodita v prvo garnituro. Druga dva sta zraven pravzaprav le zato, da pride trdnost prvih dveh bolj do izraza. Da je mogoče kaj primerjati. Eden od tistih dveh manj močatih — debelko — se bo vrnil živ, toda posiljen. (Prav ste prebrali.) Drugi — očalar s kitaro — bo ostal tam na dnu reke.

Ne morem si kaj, da se ne bi vrnil k prevajalčevi navdušenosti. Ne hvale le sloga, hvale tudi osebnost, se pravi avtorja. Dickey je menda res pravi mož dejanja: letalec, kanuist, lokostrelec, pa tudi s kitaro je domač. Pripoveduje torej o stvarih, ki jih dobro pozna. Od tod občutek, o katerem govori prevajalec: »da se je vse skupaj zagotovo zgodilo«.

Zgodilo pa se je naslednje: poleg veslanja in taborjenja se dva umora (ali pa uboja iz samoobrambe, kakor hočete). Kdo sta bila ubita možakar-

ja? Kar zadeva njuno karakterizacijo, sta po avtorjevih besedah **slaba človeka, pošasti**. Kadar je treba koga poslati na hitro v večna lovišča, ga je dobro prej ustrezno klasificirati. Tako je v vojnah, tako je tudi v akcijskih romanih. V prvem primeru to počno propagandisti, v drugem romanopisci. Slednji so na boljsem, saj lahko vsak hip prilagajajo pripadajočo »stvarnost«. Da sta bila gorjanc, na katera je naletela naša četverica v kanjonu, zares pošasti, se lahko prepriča vsak bralec, ko prebere, kaj sta storila oz. kakšni so bili njihovi grdi nameni.

Ostane torej ugotovitev, da sta bila utelešeno Zlo, kot v pravi kriminalki. O vzrokih Hudobije se ne sprašujemo: zlo je pač zlo, in vemo, kje je lokalizirano — pač v morilcu, kajne! Torej sem se zmotil pri določanju zvrsti? Andrič pa baje pravi, da nas literatura — tista prava — uči živeti. Ta tendenca je v **Odrešitvi** nedvomno navzoča. Američani se zaradi tamkajšnjih razmer razumljivo bojijo kriminalcev in si jih na tihem želijo pokončati. Kako je s temi čustvi pri nas? No, kar zadeva avantu-

rizem, hodimo v hribe, tam izživljamo svojo prvinskost. Ne pričakujemo, da bomo tam naleteli na kakšne nevarne tipe.

Ne glede na svojo moralo — ta se ujema z višjimi interesi, saj nas svira pred moralistično mehkužnostjo — bo ta knjiga imponirala prenekateremu bralcu. Koliko tihih užikov občutiš že ob karakterizaciji glavnih oseb! Poskusimo to za konec povzeti.

— Drew: kitarist, intelektualec. Ta po uboju prve pošasti zastopa stališče, da je treba o storjenem poročati oblastem. Življenje ovrže njegovo filozofijo.

— Bobby: debelko, primeren, da v odsotnosti ženske odigra vlogo spolne žrtve. Na reki nespreten, ko pa mu gre za nohte, zna biti uporaben. Oportunist. Ob idejnem sporu drži z vodilnima dvema.

— Lewis: možak in pol. Ideolog Telesa, Preizkušnje, Preživetja.

— Ed (pripovedovalec): sprva zadržan, ko pa pride do pravih preskušanj, je on tisti, ki reši situacijo. Ki nas odreši.

Marko Hudnik

Odlomek iz knjige

»Da mi ne boš zaspal,« sem rekel Bobbyju.

»Malo verjetno,« je rekel. »O Bog.«

»Zdaj pa poslušaj. Če boš odrinil ob prvem svitu, potem boš z vrha pečine tarča, ki jo bo prekleto težko zadeti. Dokler bosta plula po tehle malih brzicah tamle naprej, bi morala biti varna. Če bom sploh prišel na vrh, potem bom takrat že tam, in če bo naš človek — muha res znal priplezati do tja, potem bojo šanse malo bolj izenačene. Naredil bom vse, kar bom mogel, da mu bom preprečil streljati na vaju. Če lahko sodim po tistem malo, kar sem lahko videl, preden se je stemnilo, je skalovje tam zgoraj zelo razmetano, in če vaju zgreši — ali če se mu bosta lahko izmuznila, ne da bi vaju opazil — ne bo mogel držati koraka z vama; samo mimo njega morata priti in za naslednji ovinek, pa gresta lahko mirno domov.«

»Ed, a mi poveš nekaj? Si pomislil, da jih je lahko več kot eden?«

»Ja, pomislil sem. Moram reči, da sem.«

»In če jih je res več?«

»Potem bomo jutri zgodaj zjutraj gotovo mrtvi.«

»Verjamem.«

»Jaz pa ne verjamem, da jih je več. Povem ti zakaj ne. Ni pametno vple-
tati v umor še koga, če ti ni treba. To je prvo. In drugič, zdi se mi, da je imel premalo časa, da bi lahko sploh

poiskal koga. Takšno prednost ima, da mu res ni treba nobene pomoči.«

»Iz srca upam, da imaš prav.«

»Morava pač računati, da imam. Še kaj?«

»Ja, tole moram še reči. Ne zdi se mi, da se tega lotevava na pravi način. Lahko da sva si vse skupaj narobe zamislila.«

»Jaz stavim svojo glavo na to, da imam prav. Lewis bi naredil tako. Jaz zdaj pač moram. Pusti me zdaj, da začnem.«

»Poslušaj,« je rekel Bobby in slabotno grabil po meni, »ne morem. Ne bom delal iz sebe idealne tarče samo zato, da jo boš ti lahko pobrisal v gozd in pustil, da naju ustreliti kot dva zajca. Ne morem. Tega ne morem dopustiti.«

»Poslušaj, ti pizda. Če bi rad sam splezal gor, kar izvoli. Tu jo imaš, nikamor ti ne bo ušla. Ampak če grem gor jaz, potem se bova šla tako, kot bom jaz rekel. In prisegam pri bogu, če ne boš naredil točno tako, kot ti pravim, da te bom lastnoročno ubil. Tako prekleto preprosto je to. In če boš pustil Lewisa tu na skali, te bom tudi.«

»Ed, veš, da ga ne bom zapustil. Veš, da tega ne bi naredil. Samo za to gre, da nočem kar tako iti in se nastavit na muho temu gorjancu, da me fenta, kakor je Drew.«

»Če bo šlo tako, kot je treba — in če boš ti naredil, kakor ti pravim —

potem te ne bo nihče fental. Samo ubogaj me. Še enkrat bom šel skozi vse skupaj in pazi, da se te bo zdaj prijelo. Povedal ti bom, kaj moraš narediti ne glede na to, kaj se bo dogajalo.«

»No prav,« je končno rekel.

»Prvič, odrini takoj, ko boš reko že toliko razločil, da boš lahko peljal skozi naslednje brzice. Najbrž bo še premračno, da bi se dalo streljati z vrha. Pa tudi če ne bo, ne bo imel kaj dosti šans, da te zadene, ko boš v brzicah. Kadarkoli prideš v mirno vodo, nekaj časa veslaj ko kurba, potem pa popusti: ne smeš imeti stalne hitrosti. Če bo pa streljal, potem se moraš prekleto potruditi, da prideš čimprej do naslednjih brzic ali za ovinek. Če boš videl, da sploh ne moreš uiti — se pravi, če boš videl, da določa samo še razdaljo in da se strelji ves čas bližajo — potem prevrni kanu in ga zapusti. Poskusi izvleči Lewisa ven, potem pa ostani z njim in počakaj en dan, jaz bom pa poskusil iti po pomoč. Če se ne bo v tem času nič zgodilo, potem boš vedel, da mi ni ratalo. Takrat pa pusti Lewisa in se poskusi prebiti po reki dol, kakor veš in znaš, pa tudi če boš moral del poti preplavati. Vzemi tri rešilne jopiče in se kar spusti po reki. Ne moremo biti dlje kot petnajst

milij od mosta, kjer pelje čez glavno cesto. Ampak če boš že moral narediti tako, si za božjo voljo zapomni, kje si pustil Lewisa. Če si ne boš zapomnil, potem bo umrl. To je enkrat ena.«

Pogledal me je in prvič po sončnem zahodu sem lahko videl njegove oči; v sebi so imele svetlobne točkice.

»To bi bilo menda vse,« sem rekel. Pobral sem lok in stopil čez h kanju, kjer je ležal Lewis in neutrudno strugal z zatiljem po pesku. Počen sem k njemu; tresel se je nekako brezbrizno, v lažni neprizadetosti. Jaz da bolečina, in nekaj tega hladu je seglo vame, ko je stegnil roko in se dotaknil moje rame.

»A veš, kako zabebano bo to?«

»Ne, ti žival,« sem rekel. »Sproti bom izmišljal, kaj naj naredim.«

»Pazi, da te ne bo videl,« je rekel.

»In nobenega usmiljenja ne imej.«

»Ne bom, če bom le mogel.«

»Glej, da boš mogel.«

Zadržal sem dih.

»Ubij ga,« je rekel Lewis z roko.

»Ubil ga bom, če ga bom le našel,« sem rekel.

»No,« je rekel in omahnil vznemirjen, »pa sva tukaj, v srcu moje dežele.«

»Goli boj za obstanek,« sem rekel.

»Res je. Povedal si mi.«

Vojko Otović: »Par«, risba 1987

Miha Mazzini

Drobtinice

Spet smo malce ploskali.
Še dva.
Aplavz.
Še eden.

Ona.
Zbral sem se. Jo pogledal v oči.
Sedla je za mizo in pričela brati z listov pred sabo. Imela je lep, rahlo šepetajoč glas, nežen.

Prve pesmi ni posvetila založnikom, čeprav je tako ne objavljajo, in si pridobila moje naslednje simpatije.

Pesmi niso bile slabe. Bilo je nekaj, kar jih je ločilo od jamranja drugih. Po treh tisočletjih kracanja po papirju je blazno težko pisati pesmi o čustvih, o niansah v sebi, ne da bi padel v jamranje. Nehala je in razširila sem roki za gromozanski plosk, ko je vstal tip, sedeč pred mano. Tisti od prej. Medtem si je nadel čepico, variacijo kap, ki so jih nosili južnjaški vojaki med državljansko vojno v Ameriki, kjerkoli že to je.

Prej sem mu ploskal. Pomotoma. Pravzaprav sem ploskal svojemu načrtu za pridobitev Cartierovega parfuma, a mi je samočestitanje odtujil in si ga prilastil.

Začel je govoriti.

Nisem mogel verjeti.

Vsi so ga poslušali spoštljivo, z vso pozornostjo. Tudi oni, ki so že zakinkali, čakajoč svoj nastop.

Šef krožka?

— Najprej moram reči, da gre v tem primeru za tipično žensko poezijo. Da, tipično žensko.

Pogled naokoli.

Tudi v moje oči. Ubijalske oči.

— Seveda je to a priori manjvredna poezija. Manjka ji nekaj, kar je značilno za dobre moške pesnike. Prvinski navdih! — Spet krožeč pogled. Vsi so prikimali.

7

Počutil sem se kot lonec, poln pare. Vrel sem, brbotal od besa.

Čez vse skupaj se mi je primešala čista groza.

Kje sem jaz? Mar resno mislijo? Katerega smo danes? Katere leto, stoletje?

V glavi mi je zarezal oster akord električne kitare. Sunek iz preteklosti.

All the world cannot be wrong
must be me I don't belong...

Tip je nadaljeval.

— Ja, prvinski navdih. Ženske pišejo pesmi ob izbruhih čustev. Zapusti jo fant in tako. Pesnik vstane. Zgodaj zjutraj. Odide v naravo. Leže v travo, pod drevo. S seboj ima svinčnik in kos papirja. V čisti, nepokvarjeni naravi, v božanskem miru vstajajočega jutra doživi navdih, ki ga imenujem prvinski navdih. Samo tako nastane prava poezija, esenca čiste lepote.

Gledal sem ga in njegov obraz se je mešal z obrazom nekega starca, akademika visoke kulture. Še njuna glasova sta se prepletala. Enkrat je eden govoril z glasom drugega, pa spet narobe. Mladi pesniki.

Hahahahaha ha ha!!!!!!

Pogledal sem njo. Ni bila videti prizadeta. Mirno je opazovala govorca.

Utihihnil je.

Vsi so zaploskali.

Njemu.

Vstala je in odšla skozi vrata. Nežno jih je priprla za seboj. Tip je sedel na svoje mesto.

Potrepljal sem ga po rami. Ozrl se je v moj iskreno navdušen obraz.

— Čestitam! Čestitam! Dobro povedano!

Pomolil sem mu roko.

Sprejel jo je.

— Res čudovito.

Stisnil sem mu dlan.

— Prvinski navdih! To, to mi je bilo res všeč!

Počasi, z užitek sem pričel sklepati prste. Močno.

— Ženska poezija! To je bilo tudi dobro!

Še močneje.

— Čista narava.

Z vso silo.

— Esenca lepote, to pa sploh.

Zanimalo me je, če imam zadosti moči, da mu zdobim kosti. Verjetno ne.

Kar zrastle je v višino. Telo se mu je nape-
lo. Plesal je po stolu. Ni hotel zatuliti od bolečine. Le tega ne. Nemo se je oziral okoli, iščoč pomoč.

Vsi so pospali nazaj. Nekaj nespečnežev je poslušalo jamranje za mizo.

Zaječal je. Pridušeno, grleno.

Iz oči so udarile solze. Polzele po licih, se nabrale v vodena polmeseca na spodnjem delu oči.

Nastopajoči je prebral zadnjo pesem.

Zaploskali smo. Vsi razen vodje krožka.

Stisnil si roko na jajca in se zvil naprej, mogoče pričakujoč še batine. Pustil sem ga u-
čkat ranjeno končino pri viru prvinskega navdih in stopil ven. Vrata sem trdo zaprl za seboj. Če bi imel pri sebi kladivo in žblje, bi jih zabil.

Pesnica je bila še tu. Počasi je dokončevala cigareto, strmeč skozi okno na razsvetljeno ulico.

Stopil sem zraven. Se naslonil na levi rob okna. Prižgal cigareto in se zastrmel skozi šipo.

Nisem dobro storil, ko sem tipu pomečkal roko. Vem, da se besede tolčejo z besedami, seveda nujno in vedno neuspešno. Si-
la dokazuje le oblast. V svoje opravičilo: možakar ima vse možnosti, da postane velika živina. Z leti se bo prigrebel navzgor. Zaščitil ga bo položaj. Ne bo se ga več dalo tolči z besedo, ne z roko. V tistih višavah je večni mir. Zato jih je treba tepsti, dokler so še mladi.

Spregovoril sem, še vedno obrnjen k šipi.

— Mogoče mu je žal. Ko sem odhajal, je imel solzne oči.

V desnico me je prijel krč. Pričel sem jo razgibavati in masirati.

Obrnila se je k meni. Pogledala vame, pa v roko, spet vame in dejala:

— Ja?

Zasukal sem se k njej. Ujel nasmešek v očeh.

— Res, — sem potrdil in se nasmehnil najbolj nedolžno, kar sem mogel.

— Si prvič v tem muzeju?

— Ja, prvič in zadnjič. Nagovoril me je kolega.

Tudi mene.

Utrnila je čik ob okensko polico. Se naslonila nazaj na zid in z ramenom ugasnila luč. Ni je spet prižgala.

Po ulici je pripeljal policijski avto z vključeno sireno. Modra svetloba naju je živčno, raztrgano osvetlila. Sirena se je oddaljila. Molčala sva in opazovala drug drugega v presledkih osvetljenosti in teme, ki so jih povzročali avtomobilski žarometi.

— Vseeno te je prizadelo, — sem prekinil tišino. Ni zvenelo bogokletno. Ni bila tiste vrste tišina.

— Ja, veš, stvari so zelo osebne. Če pišeš, se razgaljaš.

— Če imaš sploh kaj razgaliti, — sem dodal. — Ti imaš.

Obmolnila sva.

Še en policijski avto.

— Pustiva to stranje, — sem rekel, — dajva se malo poljubljati.

Zazdelo se mi je, da sem ob naslednjem siju ujel presenečenje v njenih očeh. Ni rekla ne da ne ne. Ni se odmaknila, ko sem se ji približal.

Poljubil sem jo rahlo na razprte ustnice. Šel z roko skozi lase. Njen vonj mi je bil všeč. Zdrsel sem s prsti po koži in tudi odz-
njene kože, občutek v konicah prstov, mi je ugajal. Spet sem jo poljubil. Razprla je ustnice. Rahlo sva se požgečkala z jezikoma. Z levico sem odgrnil blago z rame, ki je zasija-
la v svetlobi ulice. Zdrsel sem s prsti v izrez obleke, božal prsi, ne več kot majhni zadebelitvi okoli koničastih bradavičk. Obvladala je igro z jezikom. Krasno sva se ujela. Naslonil sem jo na zid, pokril s knjigami od stropa do tal. In sem imel na kupu dvoje, kar imam v življenju najraje.

Knjige in ženske.

Ne nujno v tem vrstnem redu.

Se nadaljuje

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 70. seji, 10. maja, sprejel osnutek lokacijskega načrta za drugi tir železniške proge Podnart — Lesce, o katerem je imel številne tehtne pripombe. Preučil je informacijo o predlogih ukrepov za uresničevanje ekonomske politike po 15. maju. Sprejel je spremembo predpisa na področju cen iz občinske pristojnosti in osnutek sklepa o potrditvi zaključnega računa davkov občanov za leto 1987. Na seji so izrekli soglasje k imenovanju dveh inšpektorjev v pravi inšpekcijskih službah Gorenjske v Kranju ter sprejeli sklep o novi višini prispevka za stroške ob sklepanju zakonske zveze.

● Na skupni seji predsedstva OK SZDL in občinskega sveta ZS Radovljica, 9. maja, so ocenili potek evidentiranja in izpolnjevanja postopka kandidiranja možnih kandidatov za predstavnika občinske skupščine. Od trinajstih možnih kandidatov, ki so bili evidentirani do roka, sta dala pristaneke dva: Ciril Azman in Marko Bezjak. Pozneje so na skupni seji evidentirala še Matijo Marklja in Andreja Šiljarja. Ker pa slednji ni dal pristanka na kandidaturu, so ostali na predlagani kandidaturi prvi trije. O njih se bodo odločili na temeljnih kandidacijskih konferencah v KS in OZD do 27. maja, končna lista pa bo sprejeta na občinski kandidacijski konferenci, 8. junija.

● Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na 16. seji, 12. maja, z nekaterimi manjšimi dopolnitvami soglasno sprejelo obsežno gradivo za letno skupščino občinske organizacije ZZB NOV Radovljica, ki bo 20. maja dopoldne v sejni dvorani skupščine občine. Na seji predsedstva so spregovorili tudi o tekočih nalogah in o nekaterih organizacijsko kadrovske vprašanjih.

● Na 1. seji sveta za varstvo okolja pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, 11. maja, ki ga vodi Franc Jerič, so dali pobudo za spremembo družbenega načrta občine za srednje in dolgoročno obdobje, ki se nanaša na varstvo okolja. Spregovorili so o izvajanju družbenega dogovora o sanaciji Blejskega jezera in o odlaganju gradbenega in drugega materiala, prav tako pa tudi vpliv globinskega miniranja za vodne vire na obronkih Jelovice ter tudi (ne)gospodarjenje z družbeno lastnino.

● Zbor uporabnikov Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica je pred dnevi objavil razpis za dodelitev posojil za gradnjo in prenovo stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti pod določenimi pogoji. V te namene je predvidenih 250.000 din. Razpis traja do 20. maja 1988.

● V Radovljici se je 6. maja sešla komisija izvršnega sveta OS Radovljica za razvoj drobnega gospodarstva v občini. Govorili so o prostorih za obrtne delavnice, o določanju obrtnih območij (con), o usmeritvah zasebnega gostinstva, o možnosti ustanovitve posebnega sklada za drobnogospodarstvo ter o škodljivih posledicah nenadzorovane črne obrti — »šušmarstva«.

● Na Bledu je bil od 10. do 13. maja simpozij o sodobni ameriški in kanadski književnosti. V dvorani hotela Toplice je razpravljalo nad sto udeležencev, večinoma iz ZDA in Kanade, in kakšna petina domačih izvedencev.

● Slovenski center PEN in Društvo slovenskih pisateljev pa sta na Bledu v hotelu Park od 11. do 15. maja priredila 21. mednarodno srečanje pisateljev. Tudi to srečanje, ki je tradicionalno na Bledu, opazno prispeva k večji popularizaciji turistične ponudbe Bleda.

● Že v aprilu so na Bledu ustanovili Združenje uporabnikov tehnične računalniške opreme (ZUTA). Združenje bo delovalo neodvisno od proizvajalcev tehnične opreme in tovrstnih delovnih organizacij.

● V kulturnem domu v Mošnjah so 7. maja priredili vsakoletno svečanost ob krajevnem prazniku. Proslavljajo ga v spomin na množično vrnitev vaščanov iz nemškega izgnanstva leta 1945. Kulturni program so pripravili učenci tamkajšnje podružnične osnovne šole.

● Na prošnjo sveta KS Ljubno in Gasilskega društva Ljubno je izvršni svet OS Radovljica odobril brezplačni prenos zemljišča (400 kvadratnih metrov) v Ljubnem za gradnjo gasilskega doma.

● V hotelu Kompas v Ribnem so 4. maja predstavniki Zveze letalskih organizacij Slovenije podelili Zlato plaketo ZLO Slovenije znanemu švicarskemu pilotu in pobudniku sodelovanja z ALC Lesce, Alfredu Herberu.

● Na Gorenjski (glavni) cesti v Radovljici so delavci SPG Gorenje konec aprila začeli obnavljati cestišče in graditi pločnike ter kolesarske steze. Dela bodo končana predvidoma do 20. junija letos. Denar za ta dela so prispevali: Samoupravna interesna komunalna skupnost, cestna skupnost in krajevna skupnost Radovljica.

● V radovljiški občini ugotavljajo, da zaradi priseljevanja novozaposlenih delavcev iz drugih republik pride letno z njimi še 28 otrok do 14 leta starosti. To pa ima določen vpliv tudi na šolstvo, socialno pomoč, stanovanjsko in drugo problematiko. Zato je izvršni svet OS Radovljica na aprilski seji med drugim priporočil, da morajo OZD, ki zaposlujejo te delavce, imeti podatke, kdaj gre zgolj za zaposlitev za določen čas in kdaj za dejansko priselitev in kako to vpliva na demografsko in migracijsko politiko v občini.

● Lani so močno porasle kršitve zakona o prekrških na celotnem območju občine Radovljica. Postaja milice je lani podala kar 568 predlogov za obravnavo, predlanskim pa le 383. Zanimiv je zlasti podatek, da je bilo v letu 1987 zaseženo občanom zaradi nezakonitosti posesti in nošenja orožja kar 327 kosov raznega orožja in streliva.

● Leta 1986 so zavezanci v občini Radovljica plačali 2.006.093.556 din davkov, lani pa že 5.378.000.000 din, kar je za

168 % več. V letu 1986 so izterjali 95,44 %, lani pa 96,99 % vseh davkov. V letu 1987 je bilo po podatkih Uprave za družbene prihodke občine Radovljica pobranih za 272,65 % več davkov in prispevkov kot leto prej.

● Občinska gasilska zveza Radovljica je v letu 1987 zadovoljivo opravila program izobraževanja in usposabljanja operativnega in vodstvenega kadra iz gasilskih društev. Usposobila je 30 nižjih gasilskih častnikov in 24 gasilskih strojnikov.

● Skupnost za varstvo pred požarom občine Radovljica je tudi lani sofinancirala nekatera investicijska in vzdrževalna dela za gasilska društva. Del sredstev je prispevala za gradnjo oz. obnovo gasilskih domov na Bledu, v Begunjah, v Podgori, v Gorjah, v Srednji vasi, na Koprivniku, Gorjušah in v Studorju.

● Za letošnje prvomajske praznike so na Bledu odprli obnovljeno in na novo opremljeno kavarno Kazina. V lepo urejenih prostorih, polnih slovenske domačnosti, je gostom na voljo 220 sedežev. Preureditev in obnova je stala 800 milijonov din. Od tega je Park hotel prispeval 330 milijonov, Ljubljanska banka 320 milijonov in 150 milijonov izvajalec investicije.

● Pred prvomajskimi prazniki je izšla 5. številka Obzornika Indok centra skupščine občine Radovljica, v nakladi 1.550 izvodov. Objavljeno je delegatsko gradivo za 17. sejo vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica, ki je bila 18. maja, ter informacija o uresničevanju investicijskih programov v občini za leto 1987.

● V hotelu Kompas v Ribnem, ki je postal že znan po organizaciji posebnih kulinarčnih prireditvev, so se prejšnji teden proslavili priznani kitajski kuharji. Za kitajske dobrote je vladalo izjemno zanimanje gostov, saj so bila vsa restavracijska mesta zasedena.

● Od 10. do 31. maja razstavlja svoje jedkanice akademski slikar Milan Batista iz Kranja, v avli Sindikalnega izobraževalnega centra v Radovljici. To je letos že šesta likovna razstava v tem prostoru.

● V organizaciji Alpskega kvinteta Jožeta Antoniča iz Gorj in v sodelovanju s TD in TPS Bled je bil v soboto, 14. maja že drugi Alpski večer narodno zabavne glasbe v športni dvorani na Bledu. Nastopilo je deset domačih ansamblov, en avstrijski ansambel ter godba iz Gorj. Predstavil pa se je tudi igralec Polde Bibič.

● Na 7. mednarodnem plavalnem mitingu v Ljubljani je nastopilo nad 200 plavalcev in plavalk iz Italije, Madžarske, ZR, Nemčije in Jugoslavije. Odlično sta se s prvim mestom izkazali radovljiški mladinki Robičeva na 100 m hrbtno in Robova na 200 m delfin.

● Konjeniški klub Triglav Bled je v nedeljo, 8. maja, organiziral na hipodromu pod Lescami kasaške in galopske dirke, na katerih so nastopili najboljši slovenski tekmovalci. Največ uspeha so imeli predstavniki KK Brdo, Ljutomer, Ljubljana, Komenda in Šentjernej.

Ustanovljeno je gasilsko društvo v Javorniškem Rovtu

V soboto, 30. aprila, je bil v domu gasilcev v Javorniškem Rovtu ustanovni občni zbor Gasilskega društva Javorniški Rovt. Ustanovnega občnega zbora so se udeležili predstavniki Občinske gasilske zveze Jesenice, SIS za varstvo pred požarom, predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja, gasilci iz matičnega društva Koroška Bela, predsednik Sveta krajevnosti Valentin Markež in drugi.

Kratko uvodno poročilo je podal predsednik gasilske desetine Jože Remar, nato pa so sprejeli statut novoustanovljenega društva ter izvolili upravni odbor in delegate v KK SZDL, skupščino delegatov krajevnosti, Občinsko gasilsko zvezo Jesenice ter SIS za varstvo pred požarom.

V nadaljevanju so se prisotni strinjali tudi s predlogom akcijskega programa bodočega gasilskega društva Javorniški Rovt, v sklepnem delu pa so podelili še nekaj priznanj vaščanom ter gasilec iz Javorniškega Rovta, ki so v prejšnjih letih veliko prispevali, da je lahko uspešno delovala gasilska desetina.

Novoizvoljeni upravni odbor bo v naslednjem mandatnem obdobju vodil predsednik Jože Remar, poveljnik pa bo Dušan Klinar.

Na občnem zboru so se spomnili tudi dveh umrlih ustanovnih članov, in sicer Erika Šmita in Janeza Zupančiča, ki sta izredno veliko prispevala k ustanovitvi gasilske desetine, ki sedaj lahko deluje kot samostojno gasilsko društvo.

Predsednik občinske gasilske zveze Jesenice, Anton Arh, je gasilec v Javorniškem Rovtu izročil tudi spominsko darilo.

Omenimo naj, da je bila v petek, 29. aprila, izvedena sektorska gasilska vaja, ki je ob zelo veliki udeležbi gasilcev izredno lepo uspela. Sektorsko vajo sta vodila poveljnik Občinske gasilske zveze Jesenice, Karel Tramte, in poveljnik sektorja mest-

nega območja Alojz Mulič, ob sodelovanju poveljnika gasilske desetine oziroma društva Javorniški Rovt, Dušana Klinarja. Sodelovali so še gasilci s Koroške Bele, z Jesenic, mesta, Planine pod Golico, Javorniškega Rovta in Hrušice.

Celotno pripravo in izvedbo občnega zbora in sektorske gasilske vaje lahko pozitivno ocenimo, sicer pa pričakujemo, da bodo člani novoustanovljenega gasilskega društva, ki ga sestavljajo mladi ljudje, s tolikšno vnemo, kot so jo pokazali doslej, opravili vse naloge, ki jih narekuje akcijski program društva.

Edo Žagar

Najmlajši v folklorni skupini KUD Jaka Rabič

Že nekaj časa hodimo na folkloro. Zelo rade hodimo k vajam. Koraki nam ne delajo težav. Najtežje se ujamemo pri vrtnju. Zdaj nam gredo plesi že krasnoro od rok. Še danes se spominjamo prvega nastopa v Kulturnem domu na Dovjem, pri katerem smo imeli veliko tremo. Tovarišica Vera Gartner, ki nas je pripravljala na nastop, nam jo je pomagala preganjati. To leto je vaje prevzela tovarišica Erika Krznarič. Vsak četrtek vztrajno in navdušeno vadimo. Gorenjski stari plesi so nas prevzeli. S temi plesi tudi nastopamo in razveseljujemo občinstvo. Pri folklori pleše dvanajst parov.

Urška Brevec, Barbara Baloh in Lea Brišar, 2. r.,
Dopisniški krožek
OŠ 16. december Mojstrana

Obvestilo diabetikom

Obveščamo vse diabetike, njihove družinske člane in vse, ki se zanimajo za sladkorno bolezen, da bomo imeli 20. maja, ob 16. uri občni zbor društva, v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Po občnem zboru bodo imeli dr. Vogrinova, dr. Pogačnik in dietetičarka tov. Bičkova predavanje na temo »S pravilno dieto si diabetik največ sam lahko blaži sladkorno bolezen.«

Vsi, ki še niso poravnali članarine, bodo to lahko storili pred občnim zborom in po njem. Vpisovali bomo tudi nove člane.

Na zalogi imamo po znižani ceni priročnike »Živeti s sladkorno boleznijo«. Vse, ki imajo plačane SOS obeske, pa prosimo, da jih dvignejo. Vsi člani bodo dobili tudi časopis »Sladkorna bolezen«.

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

V aprilu so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali: Gozdno gospodarstvo Bled — prispevek za marec — 25.155 din; Metka Twrdy z možem, Jesenice, Hrušica 44 — v zahvalo zdravnikom in vsem zaposlenim na ginekološko-porodniškem oddelku — 30.000 din;

Tončka Hvala, Jesenice, Hrušica 140 — namesto spominske objave v časopisu ob četrti obletnici smrti sina Armina Hvale in vnuka Borisa Kežarja — 10.000 din;

Mirko Frankič, 61113 Ljubljana — prispevek — 20.000 din; Sodelavka uprave Bolnice Jesenice — prispevek — 20.000 din; Gozdno gospodarstvo Bled — prispevek za marec — 33.669 din;

Delavci OŠ F. S. Finžgar Lesce — namesto venca pokojnemu Cenetu Rojniku — 64.000 din;

Železarna Jesenice — odstopljen honorar za marec Ernesta Pušnika — 6.916 din;

Železarna Jesenice — odstopljen honorar za marec Cirila Dolarja — 705 din;

Železarna Jesenice — odstopljen honorar za marec Rine Klinar — 15.556 din;

Železarna Jesenice — odstopljen honorar za marec delavcev bivše DS KSI — 8.719 din;

Železarna Jesenice — odstopljen honorar za marec Erne Nagode — 9.406 din;

Stanovanci Mladinske ulice in ulice Otmarja Novaka — namesto venca za pokojno Elviro Tišov — 63.000 din;

OO ZS Kovinotehna Jesenice — prispevek — 51.000 din;

Prispevek hvaležnega pacienta internega oddelka — 30.000 din; VIZ Jesenice — prispevek Pavle Klinar za april — 18.000 din;

Železarna Jesenice, Uredništvo Železarja — odstopljen honorar Marena Cestnika — 15.662 din;

Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice — odstopljen avtorski honorar Vere Pintar — 4.600 din;

Prispevek pacientke za obnovo kirurškega oddelka — 150.000 din; Angela Selan, Jesenice, Tomšičeva 70 b — namesto cvetja na grob pokojni Idi Krafogelj iz Radeč — 40.000 din;

Vaščani Sebenj — ostanek od cvetja pokojnemu Antonu Dežmanu — 125.000 din;

Družina Mirka Klinarja in Francka Kosmač, Plavški rovt 7/c — namesto cvetja za pokojno Minko Klinar — 80.000 din;

Gozdno gospodarstvo Bled — prispevek za mesec april — 32.260 din;

Osnovna organizacija sindikata Železniške postaje Jesenice — namesto venca za pokojnega Antona Dežmana — 23.000 din;

Klara Prešern Kolman, Žirovnica 66 — namesto cvetja pokojnemu bratrancu Janezu Prešernu — 30.000 din;

Ivanka Prešern, Žirovnica — namesto cvetja pokojnemu nečaku Janezu Prešernu — 10.000 din.

Skupna vsota zbranega denarja je v letošnjem letu 3.534.379 dinarjev. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto volil, čestitk in podobno, nakažite na ziro račun: SPLOŠNA BOLNICA, JESENICE, številka 51530 - 603 - 31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila in podobno.«

Pionirski foto 88 v Hrastniku

Foto kino zveza Slovenije in Foto klub Hrastnik pripravljata 28. republiško razstavo pionirske fotografije — Pionirski foto 88. Razstavo bodo odprli v soboto, 21. maja, ob 10. uri v osnovni šoli Narodnega heroja Rajka v Hrastniku. V kulturnem programu bodo sodelovali učenci šole gostiteljice. Po pravilniku Foto zveze Jugoslavije je razstava Pionirski foto 88 III. ranga.

Na razpis je prispelo 600 fotografij 145 avtorjev iz dvajsetih slovenskih foto krožkov oziroma šol. Žirija, v sestavi Janez Juvan, Igor Debevc in Branko Klančar, je konec aprila pregledala in ocenila prispele fotografije ter soglasno izbrala 185 del, ki bodo razstavljeni, in podelila priznanja — plakete in diplome »Janez Puhar«. Za kolekcijo treh fotografij je zlati plaket dobil Simon Tanšek, osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, za fotografije Niko, Sprehod in Brata. Srebrni plaket sta prejela Uroš Rozman, osnovna šola Katja Rupena Novo mesto, za fotografije Šentjernej I, II, III in Grega Kunst, osnovna šola Anton Aškerc Titovo Velenje, za fotografije COF I, II in IV. Bronasti plaket pa je žirija prisodila Aljoši Kontrec, osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, za fotografije Drva, Zapore in Mreža ter Benjaminu Seligu, osnovna šola Anton Aškerc Titovo Velenje, za fotografije Kako bi se mi prišlo hladno pivo in Pogled I, II. Diplomsko kolekcijo pa sta dobila dva mlada fotografa iz osnovne šole Karavanski kurirji NOB na Koroški Beli, in sicer Grega Alič za fotografije Pogled I, II in III ter Elvis

Demšar za fotografije Ugasle peči I, II in III.

Zlati plaket »Janez Puhar« za posamezno fotografijo je dobil Tadej Rozman, osnovna šola Tone Čufar Jesenice, za fotografijo Kmetica, srebrni plaket sta dobila Jernej Biderman, osnovna šola Narodnega heroja Rajka Hrastnik, za fotografijo Smer in Karmen Rosi, osnovna šola Karavanski kurirji NOB Koroška Bela, za fotografijo Dvojnost. Bronasti plaket pa so podelili Poloni Malenšek, osnovna šola Karavanski kurirji NOB Koroška Bela, za fotografijo Hello, Vlasti Praunseis, osnovna šola Anton Aškerc Titovo Velenje, za fotografijo Rožice so tako zrasle ter Uroš Sušcu, ravno tako iz osnovne šole Anton Aškerc Titovo Velenje, za fotografijo Zimski delavec. Diplomsko »Janez Puhar« za posamezno fotografijo pa so dobili Lenart Kaučič, Foto klub Gorenja vas, za fotografijo Lemit, Blaže Birk, osnovna šola Anton Tomaž Linhart Radovljica, za fotografijo Zima ter učenca osnovne šole Anton Aškerc iz Titovega Velenja — Aleš Arnaut za fotografijo Odsev in Matej Trtnik za fotografijo Joj, ne zasuj me. Lojze Kerštan

Nova izdaja knjige »Beg iz pekla«

Potem, ko je bila prva izdaja vojnih spominov Antona Torkarja Beg iz pekla v nekaj mesecih razprodana (še zlasti veliko zanimanja za knjigo je bilo na Primorskem, saj je avtorjevo usodo delilo še veliko drugih primorskih Slovencev, ki jih je fašistični vojaški stroj poglaval v peklu ruske fronte, pa tudi v Grčijo, Albanijo, Abesinijo in drugam), se je zdaj pojavila na knjižnem trgu še druga izdaja tega dela, tehnično precej bolj opremljena od prve. Knjižico je po ceni 8500 din za izvod mogoče kupiti v vseh večjih slovenskih knjigarnah (tudi v jeseniški). Lahko pa jo je tudi naročiti neposredno pri avtorju na naslov: Anton Torkar, C. revolucije 8, 64270 Jesenice, s plačilom poštara po povzetju.

Povejmo še to, da so bila nekatera poglavja iz Torkarjevih vojnih spominov pred leti že objavljena v Zelezarju in Listih, celotno pričevanje pa prav zdaj izhajajo kot feljton v nadaljevanjih na straneh Nedeljskega dnevnika.

E.Torkar

Srečanje plesnih skupin Gorenjske

Zveza kulturnih organizacij Gorenjske in Zveza kulturnih organizacij Jesenice sta organizatorja letošnjega tradicionalnega srečanja plesnih skupin Gorenjske. Srečanje bo jutri v petek, 20. maja, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Na srečanju se bodo predstavile: otroška in mladinska plesna skupina DPD Svoboda Mengeš, plesna skupina ARS iz osnovne šole France Prešeren Kranj, plesna skupina HELENA iz osnovne šole Lucijan Seljak Kranj, plesna skupina KAJ iz osnovne šole J. in S. Mlakar Senčur, plesna skupina NOVA ZKO Kranj, plesno gledališče MAS Kranj, plesna skupina ELEKTRA Mladinskega gledališča Trzin in plesna skupina SKD Ježkov rod osnovne šole Karavanski kurirji NOB Koroška Bela.

Na programu so izrazni plesi, moderni jazz balet z elementi afrojaza, revijski plesi in drugi moderni plesi. Vstop je prost.

Štirinajsto srečanje pevskih zborov Društev upokojencev Gorenjske

V organizaciji Zveze društev upokojencev občine Jesenice in pod pokroviteljstvom Zveze kulturnih organizacij Jesenice ter ob podpori raznih delovnih organizacij Jesenice in Gorenjske je bilo v četrtek, 12. maja, ob 17. uri v dvorani Gledališča Tone Čufar na Jesenicah ŠTIRINAJSTO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV DRUŠTEV UPOKOJENCEV GORENJSKE.

Po Prešernovi Zdravljici, v prireditvi Stanka Premrla, ki jo je zapel moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice, pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič in po pozdravnih besedah predsednika Zveze društev upokojencev občine Jesenice, Janka Burnika, se je začelo štirinajsto srečanje pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske. Nastopilo je sedem zborov, v katerih je prepevalo 139 pevk in pevcev iz Trziča, Radovljice, Škofje Loke, Kranja, z Javornika - Koroške Bele in Jesenic. Vera Smukavec, ki je uspešno povezovala program, je predstavila zbor takole:

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV TRZIČ (23 pevk) je bil ustanovljen leta 1976. Njegov prvi zborovodja je bil Edo Ošabnik. V svojem dvanajstletnem delovanju je zbor nastopil na vseh gorenjskih in republiških srečanjih, veliko pa nastopa tudi v Trziču in drugih krajih. Zborovodja je Franci Šarabon.

ŽENSKI PEVSKI ZBOR LIPA PRI DRUŠTVU UPOKOJENCEV RADOVLJICA (25 pevk) deluje pod vodstvom zborovodje Ede Ošabnika že deveto leto. Zbor redno nastopa na občinskih, področnih in republiških srečanjih, veliko nastopa tudi na proslavah in drugih prireditvah v Radovljici in drugje.

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV ŠKOFJA LOKA (19 pevk) deluje od leta 1974. Redno sodeluje na vseh občinskih, področnih in republiških srečanjih pevskih zborov in na taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Veliko nastopa v domači občini, pel pa je tudi že na avstrijskem Koroškem in v Italiji. Zborovodja je Valentin Pirc.

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV KRANJ (15 pevk) deluje že od leta 1963 in letos praznuje 25. letnico delovanja. Poleg rednega nastopanja na občinskih, področnih in republiških srečanjih pevskih zborov, zbor nastopa tudi na raznih proslavah in komemoracijah, nastopal pa je tudi v zamejstvu. Zbor je v ustanovnem letu nastopil na Brdu pred tovarišem Titom, večkrat pa je sodeloval tudi na televizijskih snemanjih. Dvajset let je zbor vodil Anton Marolt, sedaj ga vodi zborovodja Edo Ošabnik.

ŽENSKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK - KOROŠKA BELA (17 pevk) je bil ustanovljen pred sedmimi leti. Zbor redno nastopa na občinskih, področnih in republiških srečanjih pevskih zborov, pa tudi na pevskem taboru v Šentvidu. Zbor veliko nastopa

v svoji krajevni skupnosti in na vseh prireditvah svojega matičnega društva. Zborovodkinja je Breda Prašnikar.

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV RADOVLJICA (15 pevk) je bil ustanovljen leta 1970. Tudi ta zbor se ponaša s sodelovanjem na vseh občinskih, področnih in republiških srečanjih, veliko nastopa v matični občini. Zborovodja je Edo Ošabnik.

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE (25 pevk) je najstarejši sodelujoči zbor, deluje že sedemindvajseto leto. Zbor redno sodeluje na vseh občinskih srečanjih pevskih zborov, tri najstokrat pa je sodeloval na gorenjskih in republiških srečanjih pevskih zborov društev upokojencev, nastopal je že dvakrat v Cankarjevem domu v Ljubljani, na kongresu gerontologov Jugoslavije, v dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu in v televizijskih oddajah »v nebotičniku«. Zelo veliko nastopa tudi v domači občini in na prireditvah svojega društva. Zborovodkinja je Mira Mesarič.

Na srečanju pa nista nastopila ženski in moški pevski zbor društva upokojencev iz Domžal zaradi boleznih zborovodje.

Vsak zbor je izvedel po tri skladbe. Na sporedu so imeli skladbe domačih avtorjev: Gustava Ipavca, Perka in Sarabona, Luka Kramolca, Danila Bučarja, Rada Simonitija, Jakoba Aljaža, Janka Pribošiča, Antona Švaba, Antona Jobsta, Cirila Preglja, Radovana Gobca, Frana Gerbiča, Josipa Kocjančiča, Emila Adamiča in gorško narodno.

»Zborovsko petje je najmočnejše orodje za ohranitev narodnosti in pristnega sožitja. Je naša posebnost, ki jo moramo gojiti in razvijati. Zborovsko petje je v prvi vrsti najbolj razširjena osnova glasbene vzgoje, ki je ne more nadomestiti nič drugega. Z njim se najpristneje izrazi duša naroda.« Tako je napisal nekoč Radovan Gobec, starosta naše zborovske ustvarjalnosti, skladatelj, pedagog, zborovodja...

Vezi, ki se spletajo v pevskih zborih, so nedvomno ena največjih vrednot ljubiteljske kulturne dejavnosti. Prav to je pokazalo tudi štirinajsto srečanje pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske, hkrati pa tudi enoletno dejavnost zborov. Pevski zbori predstavljajo za upokojence neprekinjeno nadaljevanje kulturnega udejstvovanja in dajejo s svojo ustvarjalnostjo živ vzgled tudi mlajšim generacijam. Upokojencem pomeni udejstvovanje v zboru lepšanje njihove življenjske jeseni in užitek ob prepevanju lepe slovenske pesmi. Zakon narave jih je že prikraj-

šal za zvonkost in svežino glasov, opešali so jim pevski obsegi. Zato bi bilo krivično, če bi od zborov upokojencev pričakovali ali zahtevali večje umetniške dosežke. Nekoč so dali družbi vse in tudi danes prispevajo k razvoju kulture, posebno pevske.

Letošnje srečanje je potekalo v znamenju domače narodne pesmi. V mozaiku lepih domačih narodnih pesmi smo pogrešali borbene pesmi. Zakladnica naših borbenih pesmi je tako bogata, lepa in pomembna, da jo tudi zbori upokojencev morajo ohranjati in gojiti.

V zborih smo videli že veliko mlajših pevk in pevcev. To je vsekakor zelo razveseljivo in še en dokaz, kako pozitivno, humano in izobraževalno vlogo lahko imajo pevski zbori upokojencev. Sodelovanje mlajših pevk nam je pokazalo, »da ni sramota peti v zborih upokojencev«. Naloge vseh zborov upokojencev naj bi bile, da v svoje vrste privabijo čim več mlajših pevk. S pomlajevanjem zborov pa je treba tudi prilagajati pevske programe. Da bi zbori lahko prikazali vse svoje zmogljivosti in lepoto pesmi, je v programe potrebno uvrstiti tudi borbeno pesem. Za to srečanje so pevci in zborovodje vložili ogromno dela in veliko prostega časa. Dosegli so raven, kakršno jim omogočajo njihove sedanje pevske zmogljivosti. Peli so dobro. Dovolj dobro, da smo lahko zadovoljni, da imamo v vrstah upokojencev veliko moči in organizatorskih sposobnosti za pomembno kulturno dejavnost.

Čeprav srečanje ni imelo tekmovalnega pomena in bi bilo ocenjevanje nastopov odveč, naj za spodbudo zapišemo še nekaj mnenj. Pri vseh zborih se čutijo velike pevske izkušnje. Vsak zbor je prikazal nekaj posebnega. Vsi skupaj pa zaslužijo priznanje, ker so peli brez not — na pamet. Toda tu in tam nastajajo težave. Po dolgem petju skoraj pri vseh zborih prihaja do neusklajenosti glasovnih odnosov, ki so v nekaterih primerih načelnjati ali celo doberbra »zmešali« intonacijo. Boljše bi bilo, če se besedilo pesmi ne bi večkrat ponavljalo (brisi nepotrebne repetitije). To bi doprineslo k večji učinkovitosti, čeprav bi nastop bil nekaj krajši. Izbrane skladbe naj bi bile prilagodljive za vse glasovne skupine. Tudi pri postavljanju intonacije bi nekateri zborovodje morali biti potrpežljivi. Prekratko ali celo nejasno sporočilo intonacije je nekajkrat povzročilo nezanesljivost na začetku skladb. Zborovodje se morajo zavedati, da je tudi slušnost pri nekaterih starejših pevkah in pevcih popustila.

Posebno prijetno doživetje je bil nastop ženskega pevskega zbora društva upokojencev Javornik — Koroška Bela (17 pevk). S strokovnim napredovanjem (pridobljene izkušnje na seminarjih za zborovodje) mlade zavzete zborovodkinje Brede Prašnikar raste tudi število pevk in kakovost zbora. Zborovodkinja Breda je izkušene starejše in nadarjene mlajše pevke večje povezala v odlično zvočno, ritmično in izrazno enoto. V njihovem prepevanju ni več dilem. To, kar so prikazale na srečanju, zasluži vse priznanje in visoko oceno. Pravzaprav to je še en dokaz, kaj se lahko naredi s prizadevnim delom in dobrimi delovnimi pogoji, ki jim jih nudi njihova zabelesta solistka »sopranček« Metka Pušavec. V skladbi Cirila Preglja Venite rožice moje, je Puščeva v dvorani pri ne najbolj discipliniranih poslušalcih (saj upokojenci imajo vedno kaj povedati drug drugemu), izzvala popolno tišino in pozornost, kajti »tam gori na odru, v drugi pevski vrsti, se je oglašil čudovit glas«. Visok, nežen, čist sopran Puščeve je zvenel zanesljivo, lahko, umetniško. Njena izredna solo interpretacija je nudila izreden užitek poslušalcem. Z izpeljavo njenega visokega parta je prikazala veliko nadarjenosti in ponovno potrdila spoznanje, da je najlepši instrument človeški glas. Za skupni umetniški dosežek solistke in pevk je bil zbor nagrajen z burnim aplavzom, kateremu so se pridružile pevk in pevci ostalih sodelujočih zborov. Po tem uspešnem nastopu opravičeno pričakujemo še nadaljnji vzpon ženskega pevskega zbora z Javornika.

Dobro organizirano prireditev, toda žal slabo obiskano je z zelo prikladnim tekstom o zborih in njihovem delu povezovala Vera Smukavec.

Franjo Ropret

Lutkarji CSUI

Prvič smo se zbrali jeseni 1987 pod vodstvom Milene Pavlovič-Gerbec, ki je nam dijakom pustila proste roke pri ustvarjanju in nam pomagala premagati najhujše spodrsiljaje.

Vsi smo popolni amaterji, vendar smo ob kupu koristnih in nekoristnih idej ustvarili predstavo — Odiseja 2001.

Mnogi si pod pojmom lutkarstvo predstavljajo igrice za otroke in majhne ročne lutke. Nam je uspelo to predstavo precej drugačiti.

Besedilo smo izbrali iz množice besedil in ga po potrebi priredili, glasbo pa smo izbrali iz posodobljene klasike. Lutke smo naredili popolnoma sami. Pri njih smo poudarili najznačilnejše poteze vsake predstavitelne skupine.

Te skupine so: politiki, delavci in družina.

Prikazana je današnja situacija, razkorak med teorijo in prakso, govorenice brez rezultata:

»Tovariši, treba bo...!«
Dotaknili smo se tudi socialnih razlik, premajhne vloge mladih in delavcev pri kreiranju družbenega življenja:

»Seveda, tovariš, govori!«
»Imaš pravico, prednost, zato kar govori, saj tako si moč in resnica ti!«

Pokazali smo tudi na harmonijo v družini, ki pa je žal navidezna, ker jo motijo mnogi vplivi iz zunanosti: »... z vsem, karkoli najdeš, si ustvariš radostne igre, jaz pa trdim čas in moč za stvari, ki jih nikoli ne dosežem.«

Takšni nagrmadeni problemi lahko pripeljejo do končnega rušilnega konflikta!

Toda ne! Ne smemo dopustiti, da bi se to res zgodilo. — Mi upamo, da izhod iz krize obstaja, zato v predstavi po splošnem uničenju zraste roža — kot simbol novega življenja, novega upanja.

S predstavo smo bili najprej povabljeni na Dovje, kjer nam je republiški selektor Sašo Kump odobril nastop na Srečanju gorenjskih lutkarjev v Škofji Loki. O naši predstavi največ pove izjava tov. Kumpa:

»Razveseljivo je, če se od časa do časa nenadoma pojavi kaj takega, kot se je tokrat zgodilo na Jesenicah: dijaki CSUI Jesenice so namreč s svojo lutkovno predstavo »Odiseja 2001« izredno presenetili in je pravzaprav škoda, da so svojo predstavo pokazali le svojim vrstnikom. Zaslužila bi pač, da jo vidi širši krog ljudi.«

8. aprila smo se predstavili na Srečanju slovenskih lutkarjev v Kopru, kjer smo bili deležni gromkega aplavza.

V prihodnosti se nam obeta gostovanje v Kranju (23. maja), 24. maja

na Jesenicah v gledališču Tone Čufar in v juniju v Ljubljani na Metal-kinih dnevih.

Če smo v vas vzbudili zanimanje, vas vabimo, da si predstavo ogledate.

Marija Robič

Ponosni smo lahko na ženski pevski zbor

V soboto, 14. maja, je ženski pevski zbor Milko Škoberne z Jesenic s koncertom proslavil 20-letnico neprekinjenega delovanja. Že samo dejstvo, da zbor uspešno dela že 20 let, je dovolj za čestitko. Vendar po večeru, ki smo ga v soboto preživel s pevkami in z njihovim zborovodjem Antonom Cimpermanom, je zgolj čestitka veliko premalo.

Že po uvodnih akordih prve pesmi Teloh Antona Lavrina, ki nas je z naslovom simbolično popeljala v pomlad, je bilo jasno, da se nam obeta lep večer ob lepem, kultiviranem petju.

S Sanatino v soncu, Rada Simonitja, so nam pokazale, da bo večer tudi v muzikalnem smislu nekaj posebnega.

Za Vihar, Marjana Lipovška, se zdi, da je odpihnil napetost še med zadnjimi pevkami; ko pa so zapele Zapuščeno, dr. B. Ipavca, se je zdela, da vse pojejo prav iz zadnjega, skritega kotička srca in ponovno smo lahko uživali ob neminljivosti Prešernovih verzov.

Humoreska Bela vrana in črna ovca (Radomir Petrovič) je tudi v dvorani dvignila temperaturo in aplavz se je od pesmi do pesmi daljšal. Povsem zaslužen!

Prvi del koncerta so zaključile z dvema uspavankama: Tiho je legel mrak (Hugolin Sattner) in Uspavanka (W. A. Mozart). Tu smo prvič ta večer uživali ob lepem, zvnečem glasu solistke Helene Vidmarjeve, ki ima širok glasovni razpon in zelo dolg dih.

Med odmorom sem se spomnila na njihov nastop na reviji pevskih zborov pred kratkim. Pele so lepo, vendar zelo nesproščeno. Vzrok za to sem pripisala dejstvu, da je bil zborovodja Anton Cimperman daljša časa odsoten in so pevke vadile same ob nesebični pomoči in korepetitorskem znanju Metke Rutar — Piber in Marjane Komel. No, na jubilejnem koncertu te nesproščenosti ni bilo več. Pevke in zborovodja so se spet lepo ujeli. Muzikalno podajanje pesmi in živjetost (nekaterpevke so pele z vidnim užikom) pretehtajo vse manjše spodrsilaje, ki so se jim pripetili.

Drugi del koncerta so pričele z razigranimi Svatskimi pesmimi (Matija Tomc), v katerih je prišel ponovno do izraza lep sopran mlade Irene Avsenik (prvič je odpela lep solo v Pomladni sonatini). V Lepi Kati (Emil Adamič) je muzikalno izrazno s svojim zrelim glasom zasijala Melita Jelen. V nadaljevanju so zapele kar štiri gorenjske, vse v priredbi Matije Tomca: Gorenjska zdravica, Sonce nije nisko prsjava (tu so imele zelo lep, skoraj deklški zvok), Škrjanček poje in Potrkan ples.

Iz izvajanja v drugem delu bi izvzela tri pesmi: občuteno, z muzikal-

no izvedenim dinamičnim stopnjevanjem zapeto pesem Vuprem oči, Marjana Gabrijelčiča ter obe pesmi v priredbi Milka Škoberneta: Pa ta jutranja zarja in Pojdam u rute, s solistko Heleno Vidmarjevo.

Koncert so zaključile z dvema dinamičnima pesmima: z dalmatinsko A ča (Borivoje Simić — Rado Simoniti) in z makedonsko Pošla moma na voda (Vojislav Simić), kjer se je izvedba sicer ritmično malce zrahljala, vendar so se pevke našle in rešile problem.

Da je bil večer lep, ima brez dvoma zasluge tudi voditeljica, povezovalka Majda Rebernik, ki je s svojim očarljivim šarmom ustvarila prijetno intimno vzdušje. Lepo je, da so se pevke spomnile na vse, ki so v dvajsetih letih pripomogli k temu, da je zbor ostal in nadaljeval z delom tudi v kriznih časih. Prav ganljiva sta spoštovanje in ljubezen, s katero se pevke še vedno spominjajo svojega prvega zborovodja, prof. Milka Škoberneta. Lepa je bila tudi gesta zborovodje, ki je izročil vrtnice obema korepetitorskama in predsednici, kajti njihovo delo je zares naporno in mnogokrat nevhvalno. Pevke so na koncu prejele mnogo čestitk in šopkov. Po koncertu sta predsednik Skupščine občine Jesenice in podpredsednica Kulturne skupnosti pevke pozdravila na sprejemu v Kosovi graščini ter se jim zahvalila za lep večer in jim iskreno čestitala. Nato je predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice podelil Gallusova odličja.

Zlato značko (za 25 let petja) so prejele: Marija Ažman, Melita Jelen,

Tinka Kogovšek, Nada Markovič, Metka Rutar — Piber, Ivica Šranc in Marija Zupančič — Vičar.

Srebrno značko (od 15 do 25 let petja) so prejele: zborovodja Anton Cimperman, Sonja Egart, Vasiljka Kokalj, Maruša Noč, Marija Novak, Hilda Zidar in Marja Zupan.

Bronasto značko (od 5 do 15 let) so dobile: Alojzija Anderle, Marica Arčon, Tatjana Črtalič, Renata Fuhs, Majda Gasser, Marjana Komel in Zvonka Triplat.

Večer se je iz slovesnega dela prevesil v družaben klepet in prepevanje. Zborovodja pa je že snoval načrte za prihodnost. In ker je tako uspešen nastop zares pravo izhodišče za snovanje načrtov, bi dodala še nekaj misli, ki nočejo biti kritiziranje, ampak vodilo za pot naprej.

Za prvi sopran bo nujno dobiti še nekaj pevk, saj je sedaj glavna teža slonela na treh pevkah in najbrž se je zaradi preobremenitve zgodilo, da se je eni od njih glas v drugem delu koncerta začel lomiti in da so bile končnice nekajkrat prenizke ali neizpete.

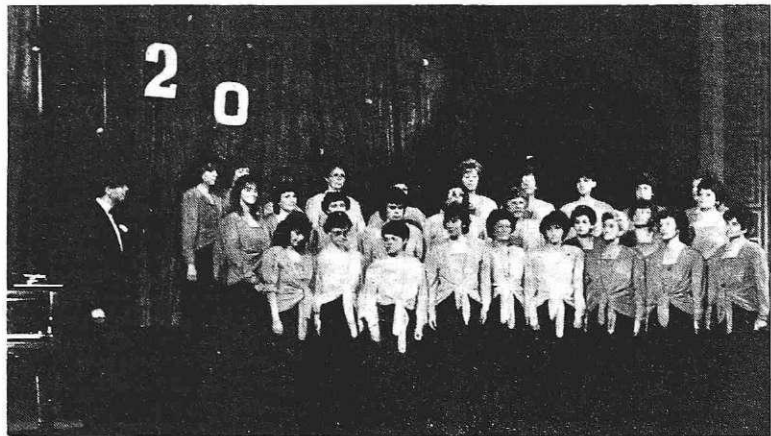
Drugi sopran je izzvenel kot dobro uglasena in barvna enotna skupina. V prvem altu bi bila tudi potrebna nova moč in nekaj pevk, ki so sicer dobre, glasovno bolj odpeti.

Drugi alt pa je skupina, ki zboru daje zrel, bogat zvok in ga plemeniti. Te skupine bi bil vesel tudi marsikateri od najboljših mešanih zborov.

Z nekaj novimi pevkami, s pridnim delom in s svojim sposobnim zborovodjem, za katerega so značilne globoke prefinjene glasbene interpretacije in sugestivno vodenje pevk, bi zbor lahko startal na prihodnjem mariborskem tekmovanju tudi na zlato plaketo.

Jeseničani smo lahko ponosni na naš ženski pevski zbor.

Stanka Mencinger

Otroški pevski zbor OŠ Prežihov Voranc je pel na otvoritvi razstave likovnih del učencev osnovnih šol jeseniške občine v Razstavnem salonu Dolik (foto: Evis Demšar)

Izsek iz 3. poglavja Župa Bled: nastanek, razvoj in prežitki

Članek dolgujem bralcem zaradi obljube, ki je bila zapisana v Železjarju št. 6, kjer sem na kratko opisal praznovanje slovenskega kulturnega praznika na Blejski Dobravi.

Danes bi predstavil Nastanek in razvoj Dobrave in Zgornje Dobrave, povzeto po dr. Andreju Pleterskem, strokovnjaku inštituta SAZU na oddelku za arheologijo.

Podrobno ne bi razčlenjeval strokovnega pristopa. Morda bi le poudaril, da so raziskave v zvezi z nastankom in razvojem arheologa privedle do tega, da je vzporedno z naselbino obdelal tudi posesti, ki so pripadale posameznim domačiji. Na tak način je bilo slikovito prikazano gravitacijsko območje posameznih vasi. Zaradi enostavnejše predstave si je na zemljiško-posestne kose izpisal hišne številke in tako marsikje utemeljil nastanek nove posestne enote z delitvijo stare — sosednje posestne enote.

Naravni pogoji

Dobravsko polje leži na terasi, ki jo obkrožajo: hrib Vrše z zahodne strani, Sava Dolinka s severne in Radovna z jugovzhodne strani. Vzhodni del polja je nekoliko valovit. Njive z najboljšo rodnostjo ležijo severno in južno od naselja, vzhodni razgibani del pa je bil po starih katasterskih podatkih prvotno delovno poračeno deloma pa že izkrčen v travnike.

Naselbina in poljska razdelitev

Vas se je pravzaprav delila na dva dela: večji severni del s hišami okrog cerkve Sv. Štefana in manjši južni del, ki leži na pobočju hriba Vrše. Po podatkih radovljiškega urbarja in terezijanskega katastra se je severni del imenoval Dobrava, južni pa Zgornja Dobrava.

Če se spomnimo, da je bila sočasno raziskana tudi posest, je potem logično, da se je podobno kot vas delilo tudi polje. Dobravi so pripadala zemljišča severno od vasi, Zgornji Dobravi pa južno in jugovzhodno od vasi. Vzhodno od zemljišča obeh Dobrav so imeli v strnjem kusu svoja zemljišča Zasiplani in Mužjani (nekateri še danes). Ledinska imena zgornjedobravskih njiv (ledine, dobrane, borštek) kažejo na vztrajno krčenje preostalega razpoložljivega kmetijskega zemljišča. Na ta način so se oblikovali osnovni obrisi razvoja poljske razdelitve. Ledinska imena in imena obeh Dobrav kažejo na sočasnost gibanja posesti in krčenja poračenenih delov.

Zgodovinar Milko Kos je večkrat dokazal, da je vas, ki ima glede na drugo z istim imenom neko dodatno oznako (zgornji, spodnji, velik, majhen), mlajša. Torej na tej osnovi lahko sklepamo, da je Zgornja Dobrava mlajša od Dobrave.

Časovna opredelitev in zemljiški lastniki

Dobrava je ena redkih vasi, o kateri nastanku govori tudi ljudsko izročilo. To izročilo (uporaba imena Dobrava) in majhna obremenitev podložnikov, razvidno iz briksenških urbarjev, so vodili Milka Kosa k ugotovitvi, da je Dobrava mlada vas, ki je nastala na srenjskem pašniku. Sklepi in ugotovitve na podlagi arheoloških raziskav domneve Milka Kosa utemeljujejo. Sklenjena zapis-sko-mužjanska posest v neposredni bližini vasi in travnikov kaže na to, da so te posesti ostanek nekih pravic nad celotnim območjem dobavškega polja.

Nastanka Dobrave ni možno točno določiti. Omenjena je polovična kmetija v l. 1253. Glede na to, da kmetija ni imela nobenih obveznosti, lahko sklepamo, da je bila mla-

donastala vas, sicer bi si jo bil sedanjí »vaški gospod« Brikssen že zdavnaj podredil. Torej sega nastanek Dobrave (sedaj jedro okrog cerkve) v 13. stoletje.

Dokaj nejasen je nastanek Zgornje Dobrave. Po podatkih radovljiškega urbarja je posest vse do konca 15. stoletja (1498) menjavala gospodarje, kar je bilo možna posledica nakupov ali sorodstvenih vezi (ženitev). Slednje so na koncu pripeljale do tega, da so se na Zgornji Dobravi pojavili edlingi kot sloj, ki je svoje dajatve fevdalnemu gospodarju dajal v denarju.

Povzetek

Pričujoči podatki in navedbe so vzeti iz strokovne in ne poljudne literature. Iz tega razloga so morda predstavljeni v nekoliko raztrgani obliki. V celoti pa jih moremo strniti v ugotovitev:

Za časovno opredelitev nastanka in razvoja posameznih vasi v blejskem kotu je pomembno sočasno obravnavanje vasi in gibanja posesti. Na primeru Blejske Dobrave to potrjuje tako ljudsko izročilo kot ostanke tedanje razdelitve.

Dr. Andrej Pleterski z raziskovalnim delom na področju blejskega kota nadaljuje. Ob ljudskem izročilu o dogodkih, pripovedkah, krajevnih ledinskih in drugih imenih so mu v pomoč tudi slučajne najdbe. Ena takih je s pomočjo domačinov v Sebenjah pri Zasiplu prešla v strokovne roke. Analiziral jo je v 38. številki Arheološkega vestnika, letnik 87. Krajevnim imenom ni posvečal večje pozornosti. Morda bo po podobnih raziskovanjih razloženo tudi današnje ime vasi Blejska Dobrava.

A. Černe

Vir: Dr. Andrej Pleterski: Župa Bled nastanek, razvoj in prežitki.

P.S. Ledinska imena sem namenoma in v skladu s avtorjem zapisal tako, kakor so v rabi danes, da bi bila domačemu bralcu bližja.

Domislice in reki v šaljivi preobleki

Hudo je, kadar božje kadilo zaadiši po hudičevih parkljih.

Lahko, da je grča: lepota napaka lesa, bošje oko olese-nelega božanstva, blokirana ponorelost celija, šifra sonca, materino znamenje na koži lesa, zakleta subjektivnost duha, hudičeva grba v preresu..., vendarle je treba iskati njen vzrok in posledico: v človekovi imputaciji drevesa.

Nekulturno grizenje kulturnikovih nohtov je dokaz, da gre njemu in kulturi resnično za nohte.

Kadar se potoki spominov zlijejo v onesnaženo reko žalosti, veš: zgodovina bi že od nekdaj morala imeti čistilne naprave.

So nas pokosile bedakov si-le?

V Kosovi graščini razstavlja Mirsad Begič

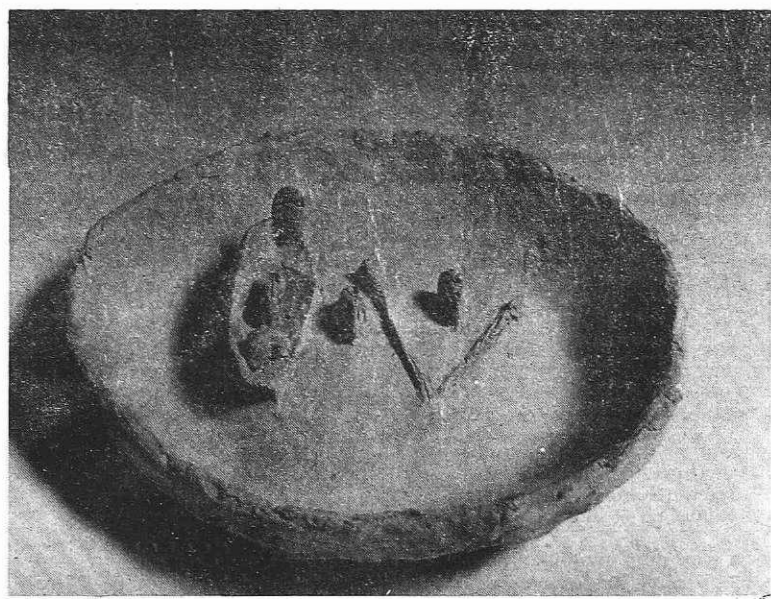
Mirsad Begič je bil rojen leta 1953 v Glamoču. Študiral je kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in končal postdiplomski študij pri prof. Dragu Tršarju. Med letoma 1982 in 1984 se je izpopolnjeval na St. Martin's School v Londonu. Razstavljal je že po vsej Jugoslaviji, leta 1983 pa tudi v Parizu. Je dobitnik mnogih priznanj in nagrad. Že kot študent je prejel studentsko Prešernovo nagrado in nagrado Univerze v Ljubljani.

Danes ga uvrščamo v skupino izjemno kvalitetnih sodobnih slovenskih kiparjev (Jakov Brdar, Duba Sambolec, Lujo Vodopivec), katerih kiparstvo je — skoraj v celoti — vezano prvinskim, arhetipnim formam.

Pot Begičevega ustvarjalnega procesa se začne v glavi, ko poskuša abstraktno misel prenesti v materijo. Začne z risbami malih formatov, nadaljuje z vedno večjimi — nariše mnogo inačic le-teh in pride do končne podobe, s katero je nekje zadovoljen. Po tem miselnem naporu (sam pravi, da so to prave Tantalove muke), risbo šele nato prenese, jo oblikuje v glini; najprej v malem formatu in končno v vse večjem, monumentalnem. Kot material uporablja glino, vosek, vrv, ki vpija ta vosek. Skulpture izgledajo tako kot mumije in pri njegovih figurah kot tudi pri povoščenih perorisbah je čutiti dialog z zgodovino, z Egipčani. Dnevne in nočne ladje, barke, ki simbolizirajo tostransko in onostransko življenje, nosijo mumificirana bitja. Kot nekdaj, je še danes aktualno vprašanje preživetja in tudi danes se gibljemo v večnem krogu življenja, ljubezni in smrti. V tem teatru smo prisotni vsi in vsak se na svoj način izraža.

Mirsad Begič v današnjem tehničnem času uporablja prvinski način modeliranja. Vsak del skulpturne površine mora oblikovati z nepo-

srednim dotikom prstov, dlani. Pod rokami mora čutiti materijo in šele v dotiku z glino, zemljo — s fluidom, ki mu jo ta oddaja, lahko vrača tej materiji svoj ustvarjalni naboj. Ustvarja prvinske, arhetipne forme, nabite z obojestransko energijo tako narave kot človeka.

Mirsad Begič: »Zgodba za vse«, terakota 1985

Sam pravi, da mu je pri ustvarjanju najpomembnejši prav ta dialog med njim in materijo in če tega ni, te nobena stvar ne more postaviti v sedanjost, v modernost.

Zato lahko rečemo, da so Begičeve skulpture projekcija njegovih misli, duhovnih potovanj. V njih čutimo erotičnost, telesnost površine in predvsem mnogo lirčnosti.

Razstava bo odprta od 11. maja do 5. junija vsak dan, razen nedelje in ponedeljka, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Bogata galerijska dejavnost v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici

V Radovljici se je v zadnjih letih razvila zelo bogata in pestra galerijska dejavnost, ki bogati kulturni utrip kraja tudi s spremljajočimi kulturnimi prireditvami.

Razen najbolj znane galerije v Šivčevi hiši, so razstavišča tudi v galeriji Kamen na Linhartovem trgu, v spodnji in zgornji avli občinske skupščine Radovljica ter v skupnem

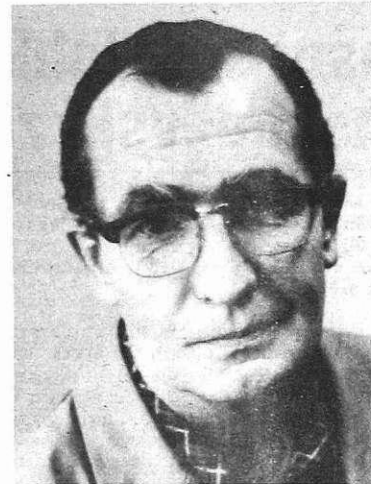
društvenem prostoru Sindikalnega izobraževalnega centra Radovljica. Slednji je manj znan širši javnosti, vendar že od začetka svojega obstoja prireja razstave po letnem progra-

mu galerijske dejavnosti Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije v sodelovanju z upravo radovljiskega centra. Te razstave so namenjene predvsem slušateljem sindikalne šole, raznih tečajev, seminarjev ter udeležencem občasnih sestankov, posvetov in drugih srečanj v centru, precej pa je tudi naključnih obiskovalcev. Računajo, da si razstave ogleda poprečno mesečno nad 250 ljudi; to je število, ki bi mu lahko zavidali v marsikateri večji galeriji.

Od januarja do maja letos so v centru priredili že šest likovnih razstav. Vse so bile na primerni kakovostni ravni, o čemer pričajo tudi imena umetnikov. V januarju sta predstavila svoja dela Nada Vodušek iz Titovega Velenja in Uroš Žitnik iz Ljubljane, v februarju je razstavljal slikar Jože Jalovec iz Kranja, v marcu Klavdij Margon iz Ajdovščine in v aprilu Roman Makarovič iz Ljubljane. Od 10. do 31. maja pa so na ogled dela priznanega kranjskega umetnika Milana Batiste, ki se predstavlja z jedkanicami — pejzaži in portreti, ki jih je naslikal lani na otoku Pagu.

Izvajalce in organizatorje galerijskih dejavnosti v Sindikalnem izobraževalnem centru Radovljica lahko za njihovo prizadevanje, da bi približali likovno umetnost vsem obiskovalcem centra, samo pohvalimo in jim izrečemo vse priznanje.

JR

Pavletu Klinarju v spomin

V petek, 13. maja, smo se na pokopališču na Blejski Dobravi prežgodaj poslovili od našega dolgoletnega sodelavca in prijatelja Pavleta.

Naš Pavle Klinar je živel življenje polno in bogato, za svojo družino, za svoje domače in prijatelje. Bil je dober in vreden delavec.

Mladost je preživel tako kot mnogi njegovi vrstniki. Bil je dober tovariš, ki je do zadnjega iskal smisel življenja v delu. V Železarni je delal v kemičnem laboratoriju kot namestnik vodja izmene.

Zapustil je družino, sorodnike, prijatelje in sodelavce. Umaknil se je tiho, tako kot je živel. V nas je zapustil bolečino in praznino ob misli, da ga ni več med nami. Njegovo delo bo naš spomin, ki bo ostal zapisan naši generaciji. Z vsako naslednjo pa spomin ble-di. Tako je naše življenje, ki ga vodita čas in usoda. Danes se poslavljamo od njega, jutri se bodo poslavljali od nas.

Pavle je imel rad glasbo. Igral je harmoniko in ljubil gledališče.

Kot amaterski igralec je sodeloval tri sezone na odru jeseniškega gledališča. Znal je navezati prijateljske stike s sodelavci. Z marljivim delom si je zgradil dom, ustvaril družino, za katero se je ves razdal. Vleklo ga je v gore, ki jih je ljubil.

Pogostokrat je dejal: »Čutim, da moram iti v hribe, da se sprostim. Oditi moram ne glede na to, ali dežuje, pada sneg, piha veter ali že sonce.«

Človeka se ljudje spominjamo samo po njegovih dejanjih. Nihče ni neskončno dober ali neskončno slab. Vsi imamo svoje dobre in slabe strani. Toda čas zbrise vse, kar je slabega. Človekove lepe in plemenite lastnosti pa ohranimo v spominu.

Dragi Pavle, večkrat si mi v šali dejal, kaj bom zapisal o Tebi. Ne morem verjeti, da je do tega res prišlo. Naj Ti bodo te skromne besede v zahvalo za Tvoj delovni prispevek in za vse, kar si dobrega storil v življenju.

V imenu sodelavcev
Slavko Tarman

29. pokal Zvonka Runka v Ljubljani

V soboto, 14. maja so judoisti TVD Partizan Jesenice potovali v Ljubljano na tradicionalno tekmovalstvo, ki ga organizira TVD Partizan Šiška v spomin na heroja Zvonka Runka. Tekmovalstvo je bilo za pionirje in mlajše mladince, nastopalo pa je 200 tekmovalcev iz 22 slovenskih klubov. Konkurenca je bila zelo velika, saj so morali prav vsi tekmovalci brez posebnih pogojev. Z rezultati naših tekmovalcev smo zelo zadovoljni, saj so tokrat dosegli največ, odkar potujejo na to tekmovalstvo. Treba je povedati, da so se srečali z nasprotniki, s katerimi se bodo srečali na republiškem prvenstvu. Republiško prvenstvo za mlajše mladince bo čez mesec dni, do takrat pa imajo naši mladinci možnost z resnimi treningi odpraviti manjše napake.

Posamezni rezultati:
V konkurenci pionirjev do 42 kg je Andrej Šitar zasedel 2. mesto.

— V kategoriji do 55 kg je Slobodan Matarugič zasedel 2. mesto.
— V kategoriji do 60 kg je Ivan Herman izpadel v 1. kolu.
— V kategoriji do 60 kg je Gaber Grčar izpadel v 2. kolu.
— V kategoriji do 64 kg je Adi Babič zasedel 3. mesto.
— V kategoriji do 64 kg je Robi Makuc izpadel v 2. kolu.
— V kategoriji do 70 kg je Grega Japelj zasedel 2. mesto.
— V kategoriji do 85 kg je Aljoša Krupenko zasedel 3. mesto.

Po doseženih rezultatih je naša sekcija zasedla, ekipno 6. mesto, saj je osvojila kar 5 medalj. Pohvaliti je treba prav vse udeležence, tudi Makuca in Grčarja, ki sta sicer izpadla v 2. kolu, vendar pa sta nastopala med mlajšimi mladinci, česar v 2. kolu ni bilo.

Naslednjo nedeljo potujejo naši mlajši mladinci v Wolfsburg v Avstrijo.

Društvo paraplegikov gorenjske regije vabi v soboto, 21. maja, ob 8. uri v telovadnici ŽIC na Jesenicah na

košarkarski turnir

v počastitev dneva mladosti.

Na turnirju bodo sodelovali: DP gorenjske, ljubljanske, novomeške, mariborske in celjske regije ter ekipa Avstrije.

Pokrovitelj turnirja je konferenca OO sindikata Železarnice Jesenice.

Lojze Kerštan

Uspešen tek po Triglavskem narodnem parku

Tekaška sekcija Športnega društva Dobje — Mojstrana je v nedeljo, 15. maja, pripravila četrti spomladanski tek po Triglavskem narodnem parku. Tradicionalnega kroga se je udeležilo okrog 80 tekačev iz vseh koncev Slovenije. Proga, ki je potekala po dolinah Vrat, Krme in Kota, je bila dolga štirinajst km. Bila je zelo razgibana in ne preveč zahtevna. Pionirji so tekli krajšo in manj zahtevno, štiri km dolgo progo. Med mlajšimi pionirji je bil prvi Dušan Lavtizar (Kranjska Gora), drugi je bil Andrej Jerman (Tržič) in tretji Damijan Djuričič (Mojstrana). Pri starejših pionirjih pa je bil prvi Igor Bašelj (Kranjska Gora), drugi je bil Izidor Jerman (Tržič) in tretji Gaber Lah (Jesenice).

Med pionirkami pa je tekla samo Martina Čufar iz Mojstrane. Ravno tako je tekla samo ena mladinka, in sicer Barbara Markun iz Kokrice.

Med članicami od 20 do 30 let ni bilo nobene tekmovalke, med članicami nad 30 let pa je bila prva Olga Grm (Lesce), ki je postavila rekord proge in bila najhitrejša tekmovalka, druga je bila Ana Jerman (Tržič) in tretja Ana Knific (Medvode).

Med kategoriziranimi tekmovalkami je bila edina tekmovalka Marija Trobec iz Polhovega Gradca. Med mladinci od 15 do 20 let je bil prvi Evgen Konušek (Sentrj), drugi je bil Miloš Kuhar (Mojstrana) in tretji Aljoša Ivakovič (Hrušica), med

člani od 20 do 30 let je bil prvi Rado Pintar (Sorica), drugi je bil Roman Kežar (Sorica) in tretji Joško Rupnik (Črni vrh nad Idrijo).

Med člani od 30 do 40 let je bil prvi Tone Djuričič (Mojstrana), na drugo mesto se je uvrstil Milan Sedušak (Kamnik), na tretje mesto pa Stane Čufar (Sorica). Med člani nad 50 let pa je bil Boris Ahoc (Radovljica) prvi, Franc Hrovat (Mošnje) drugi in Jani Janežič (Sentrj) tretji. Med kategoriziranimi tekmovalci je bil najhitrejši Martin Kavka (AK IBL Olimpija), drugi je bil Miro Lebar (Kranjska Gora) in tretji Vojko Djuričič (Mojstrana).

6. pokal Gorica

Od 23. do 25. aprila letos je bil v italijanski Gorici 6. pokal Gorice. Sodelovalo je 99 tekmovalcev v dvajsetih ekipah iz štirih držav. Ekipo ALC Lesce-Bled so predstavljali: Bogdan Jug, Darko Svetina, Roman Pogačar, Roman Božič in Branko Mirt. Na prijazno povabilo Klavdije Terena se je naša ekipa udeležila tekmovalstva brez plačila tekmovalne takse. Stroški udeležbe so bili minimalni, ekipa je oživala v hotelu Sabatin v Novi Gorici. Prijazno carinsko osebje pa ji je omogočilo nemoten in hiter prehod državne meje večkrat na dan.

Tekmovalstvo je eno močnejših v skokih

na cilj. Tekmovalci naj bi opravili osem serij, deveto in deseto, finalno serijo, pa bi skakali le boljše dvajset tekmovalcev. Novost na tekmovalstvu je bila, da je ekipa sestavljala pet tekmovalcev, ki so skakali vsi skupaj (do sedaj je ekipa štela štiri člani). Po doskoku so se za ekipo upoštevali štirje najboljši rezultati, vseh pet rezultatov pa se je upoštevalo posamezno.

V soboto, 23. aprila, je bilo vreme idealno za izvedbo tekmovalstva. Veter je pihal od dva do štiri m/s. Sicer se je obračal, kar pa ni motilo tekmovalcev. Prvo serijo skokov so naši opravili s štirimi 0,00, prav tako kot ekipa Italije, ki jo sestavlja-

jo aktivne vojaške starešine. To so naši dobri znanci s svetovnih padalskih prvenstev in tekem v Celovcu. V drugi seriji so naši povedli, izvedli so skoke s štirimi 0,00, Italijani pa so dosegli en cm. V tretji seriji so naši dosegli dva cm, Italijani pa 0,00. V četrti seriji naši 0,00, Italijani pa enajst cm. V nedeljo in ponedeljek tekmovalja ni bilo mogoče nadaljevati zaradi prehoda hladne fronte, za tem pa je prišla pihati močna burja s hitrostjo dvanajst do štirinajst m/s. Slabo vreme ni dovoljevalo izvedbe preostalih štirih serij skokov, zato pa so se padalci lahko med seboj še bolj zblížili. Tekma v nogometu, ki so jo odigrali naši tekmovalci skupaj s karabinerji proti ostalim tekmovalcem, je bila več kot zanimiva. Povratna tekma je napovedana za 21. maj v Veroni, kjer pričakujejo nastop od 150 do 200 tekmovalcev iz cele Evrope.

Kljub temu, da so bile izvedene samo štiri serije, so naše pohvalili za dobro pripravljenost, samozavest in športno obnašanje. Posebno priljubljen med vsemi je bil naš sodnik Marjan Zajdela.

Drago Buncič

Drago Buncič

Srečanje na Golici

Koordinacijski odbor PD občine Jesenice vabi planince in druge ljubitelje gora na tradicionalno srečanje na Golici, 5. junija.

Ob 11. uri bo na vrhu Golice proslava ob 85-letnici ustanovitve kranjskogorskega planinskega društva.

Z jeseniške železniške postaje bo okrepljen avtobusni prevoz do Planine pod Golico od 6. ure dalje, za povratek na Jesenice pa od 16. ure dalje.

Tisoči skok Mire Grčič

Za prvomajske praznike je dvajsetletna Mira Grčič, članica ALC Lesce-Bled, opravila svoj tisoči skok. Klubski tovariši: Bogdan Jug, Darko Svetina, Roman Božič in Dušan Intihar so ji čestitali tako, da so na višini 2000 m v prostem padu izvedli lik zvezde.

Mira je študentka drugega letnika strojne fakultete v Ljubljani. Do sedaj je bila enkrat mladinska državna prvakinja, na članskih državnih prvenstvih pa je bila enkrat druga in enkrat tretja. Sodelovala je na svetovnem padalskem prvenstvu v Ankari leta 1986. Skupaj s klubsko tovarišico Ireno Avbelj namerala letos sodelovati na svetovnem padalskem prvenstvu na Švedskem, pred tem pa načrtuje še dobro uvrstitev na republiškem prvenstvu v Murski Soboti od 23. do 26. junija in na državnem članskem prvenstvu v Banja Luki od 6. do 10. julija.

Vsi ji čestitamo za izvedbo tisočega skoka in ji želimo, da opravi še veliko uspešnih skokov.

INTEGRAL
SAP LJUBLJANA
TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem Jesenice

Prevozne organizacije INTEGRAL, ALPETOUR in AVTOPREVOZ Banja Luka bodo 3. 6. 1988 odprle novo medrepubliško linijo s hitrim avtobusom z Gorenjske do Banja Loke in Kotor Varoš ter nazaj.

Prevoz bo organiziran vsak petek in ponedeljek na relaciji Jesenice—Lesce—Radovljica—Kranj—Ljubljana—Banja Luka—Vrbanja—Čelinac—Črna Rijeka—Podbrdje—Zabrodje—Donji Varoš ter Kotor Varoš.

Odhod avtobusa je z avtobusne postaje Bolnica na Jesenicah ob 14.30.

Avtobus se bo iz Kotor Varoša vračal vsako soboto ob 7. uri zjutraj in nedeljo ob 15.30.

Pri ceni vozovnice prevozniki odobravajo 10 % popusta za povratne vozovnice in 20 % popusta za družinske vozovnice s pogojem, da potujejo najmanj trije člani.

Vozovnice lahko v predprodaji kupite v Turistični poslovalnici na Jesenicah, na avtobusni postaji v Radovljici, Kranju, Ljubljani, Bosanski Gradski, Banja Luki in Kotor Varošu, kjer lahko dobite tudi vse ostale informacije.

Linija obratuje po naslednjem voznom redu:

14.30	Jesenice, bol.	14.18	22.47
14.55	Lesce	13.53	22.22
14.57	Radovljica	13.51	22.20
15.19	Kranj	13.29	21.58
16.00	LJUBLJANA	14.50	21.20
21.06	BANJA LUKA	8.00	16.30
21.15		7.45	16.15
21.25	Vrbanja	7.35	16.05
21.36	Čelinac	7.24	15.54
21.43	Črna Rijeka	7.17	15.47
21.50	Podbrdje	7.10	15.40
21.52	Zabrdje	7.08	15.38
21.56	Donji Varoš	7.04	15.34
22.00	KOTOR, VAROŠ	7.00	15.30

Pod št. 1 vozi ob petkih in ponedeljkah oz. dan pred prazniki in dan po njih.

Pod št. 2 vozi ob sobotah in prvi dan praznikov.

Pod št. 3 vozi ob nedeljah in zadnji dan praznikov.

Integral, SAP Ljubljana, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem Jesenice obvešča potnike, da od 14. maja 1988 dalje veljajo

nove cene prevoza potnikov v javnem mestnem potniškem prometu na Jesenicah, in sicer:

- plačilo z gotovino 350 din,
- cena žetona 260 din,
- enako so se povečale tudi cene mesečnih oz. letnih vozovnic.

Do sedaj veljavni beli žetoni, kupljeni po 210 din, se lahko uporabljajo še do 31. maja, z doplačilom 50 din.

Potniki lahko v naši Turistični poslovalnici na Jesenicah zamenjajo bele žetone za veljavne sive z doplačilom 50 din.

Delovni čas v Turistični poslovalnici je ob delavnikih in prvo soboto v mesecu od 6. do 14. ure.

Vse potrebne informacije v zvezi s plačevanjem voznine v mestnem prometu boste dobili po ☎ 81-593.

Na Jesenicah razglasili najboljše športnike Gorenjske

V dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku je prejšnji torek vladalo zares pravo športno in družabno vzdušje. Uredništvo Gorenjskega glasa je skupaj z Zvezo telesnokulturnih organizacij Jesenice razglasilo najboljše športnike Gorenjske v preteklem letu.

Prireditve, popestrjena z zanimivim kulturnim programom in s pogovori s športniki, se je začela z že kar tradicionalnim jeseniškim oziroma železarskim pozdravom. Najprej je Franci Košir zaigral nekaj taktov Prelepe Gorenjske, Pihalni orkester jeseniških železarjev pa je ural stalnico Jeseniškim železarjem. Zaradi koralnih obveznosti športnikov, predvsem smučarjev, so organizatorji imeli kar precej težav, da so lahko uskladili datum razglasitve najboljših.

Za leto 1987 so najboljši športniki Gorenjske Bojan Krizaj, Katja Lesjak in moštvo Hokejskega kluba Jesenice. Tako so v anketi odločili novinarji in sodelavci

Gorenjskega glasa, ki vsako leto izbira najboljše športnike. Pri fantih je drugo mesto zasedel Grega Benedik, tretje pa Matjaž Zupan, pri dekletih se je na drugo mesto uvrstila Polona Frelj, na tretje pa Mojca Dežman. Pri ekipah so drugo mesto zasedli člani ekipe Alpskega letalskega centra Lesce, tretje mesto pa skakalci Iskre Delte Kranj.

Na prireditvi sta športnike in druge prijatelje športa pozdravila predsednik Skupščine občine Jesenice, Jakob Medja, in direktor ter glavni urednik Gorenjskega glasa, Stefan Žargi.

Poleg priznanj najboljšim športnikom so na prireditvi podelili še več drugih priznanj.

Milena Lužnik in Janez Babič sta prejela priznanje kot najbolj prizadevna in uspešna športnika Železarne Jesenice v zadnjih letih. Priznanje za uspešno delo sta prejela tudi predsednik komisije za športno rekreacijo pri sindikatu Železarne, Vlado Repe, in organizator športne dejavnosti v Železarni, Mirko Klinar.

Predsednik Hokejskega kluba Jesenice, Božidar Bartelj, pa je igralcem, ki so ob 40-letnem jubileju osvojili 23. naslov državnih prvakov, podelil posebna spominska priznanja.

Na prireditvi so poleg najboljših športnikov Gorenjske predstavili tudi nekatere znane in zanimive športnike iz jeseniške občine, in sicer najboljša športnika Železarne, Mileno Lužnik in Janeza Babiča, veterana gorskih reševalcev in planinca Janeza Brojana starejšega, kegljaka na ledu Rudija Šapka ter mlada smučarja, Janeza Slivnika in Igorja Bašlja.

Prireditve je s »pozdravnim pismom« jeseniških kulturnikov športnikom» popestril Klemen Košir, poleg Pihalnega orkestra jeseniških železarjev pa so prijatni kulturni program zaokrožili člani okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica.

Prireditve je povezovala Majda Rebernik, za scenarij pa je poskrbela Vera Smukavec.

J.R.

Velika tombola HK Jesenice

HK Jesenice prireja v nedeljo, 19. junija, ob 14. uri veliko hokejsko tombolo. Izžrebanih bo dvajset velikih tombol, med njimi trije avtomobili in 190 ostalih dobikov.

Tombolske kartice lahko že nabavite v vseh prodajalnah Tobaka. Cena tombolske kartice je 2.500 din.

Vabljeni!

Srečanje slovenskih železarjev in folklornih skupin na Ravnah ter 50. jubilejni pohod železarjev na Uršljo goro

Letošnje Srečanje železarjev je povezano s Srečanjem folklornih skupin in pohodom z zaključno prireditvijo za vse udeležence ob Ivarškem jezeru.

Organizator srečanja, ki bo v soboto, 28. maja, je Železarna Ravne.

Peljali se bomo do spodnje postaje sedežnice pri Ivarškem jezeru, nato s sedežnico do lovske kočice na Ošvenu, dalje pa po lovski poti čez Kozji hrbet na vrh Uršlje gore. Povratek bo po železarski poti do Ivarškega jezera, kjer je zaključek pohoda.

Število pohodnikov ni omejeno. Prijave zbiraamo istočasno z vplačilom prispevka 1.000 din na osebo. Za delavce TOZD in DSSS na Jesenicah sprejema prijave sindikat Železarne, v TOZD na Bili in Javorniku pa se prijavite Mirku Podlipniku in Borisu Lazarju v adjustaži bluminga.

Odhod avtobusa za pohodnike iz Železarne je v soboto, 28. maja, ob 4. uri, izpred Čufarja.

Ostali udeleženci srečanja se lahko prijavijo na sindikatu Železarne Jesenice z vplačilom prispevka 1.000 din.

Odhod avtobusa za ostale udeležence iz železarne je v soboto, 28. maja, ob 8. uri zjutraj izpred Čufarja.

Vse prijave bomo zbiral do 25. maja. Ob prijavi se odločite za srečanje ali pohod.

Organizacijski odbor v Železarni Ravne je pripravil za pohodnike tudi majice, vendar cena še ni znana. Cena majice bo 12.000 din.

Majico naročite in jo plačate ob prijavi za pohod.

Srečanje in pohod bosta organizirana v vsakem vremenu in na lastno odgovornost!

Nogomet

TRIGLAV : JESENICE 6:5 (2:2, 0:0)

Strelci: M.Omanović, Lamberger, N.Omanović, Bešić, Tokić.

V finalni tekmi za pokal "Maršala Tita" na Gorenjskem sta se srečali moštvi Triglava iz Kranja in Jesenice. Čeprav bi po pravilih morala biti tekma na Jesenicah, so glavni moštvi v medobčinski nogometni zvezi Gorenjske določili, da se tekma odigra v Kranju. To favoriziranje Triglava pa se je nadaljevalo na samem igrišču, saj so sodniki na vse načine pomagali domačemu moštvu, ki pa se je šele po streljanju enajstmetrovke uvrstilo v nadaljnje tekmovalje. Prvi polčas je minil v rahli terenski premoči domačih igralcev. Kljub temu pa so imeli boljše prilike za zadetek Jeseničani, saj so bili v protinapadih izredno nevarni. V drugem polčasu pa so Jeseničani zaigrali bolj napadalno. Toda prvi zadetek so le dosegli domači igralci po lepi akciji z leve strani in po Tokićevem strelu na vrata, ki pa je zogo odbil v vratnico. Odbito žogo pa je eden domačih napadalcev potisnil v vrata. Po prejetem zadetku so Jeseničani zaigrali na vse ali nič. Taka igra jim je prinesla nekaj lepih priložnosti, nekajkrat pa jih je sodnik zaustavljal povsem nepotrebno, saj je kar trikrat dosodil prekršek Jeseničanom, pa čeprav so ti imeli žogo. Kljub vsemu pa so Jeseničani le izenačili, saj je eno odbito žogo M.Omanović z glavo potisnil v prazna vrata. Po prejetem голу so Kranjčani začeli igrati nešportno, kar pa jim je glavni sodnik dovoljeval. Tako je Pihler vrzel žogo Pivacu v glavo, drugi je vprico sodnika brnil Sučurja, ko je bila žoga zunaj igrišča, kaznoval pa je le enega domačega igralca, ko je le-ta s pestjo podrl Bešića na tla. Svoje pristransko sojenje je nadaljeval in pet minut pred koncem tekme do-

sodil enajstmetrovko domačim igralcem. Vse njegove račune pa je pokvaril Lamberger, ko je v zadnji minuti dosegel gol z roba kazenskega prostora. Na žalost pa so bili Jeseničani nezbrani pri streljanju enajstmetrov in so kljub temu, da je Tokić en strel ubranil, izgubili tekmo, ker je Džamastagič zadet vratnico, Bakoničev strel pa je domači vratar ubranil.

Nastopili so: Tokić, Bakonič, Pivac, M.Omanović, Džamastagič, Zubanović, Čatac (Bešić), Lamberger, Kondić, N.Omanović, Sučur (Radič).

STOL — VIRTUS : JESENICE 4:2 (1:0)

Strelci: Pivac, M.Omanović. V 17. kolu prvenstva so Jeseničani gostovali v Kamniku pri vodnem moštvu v ligi, Stolu — Virtusu. Jeseničani niso bili obremenjeni z mislijo, da morajo osvojiti kakšno točko, saj se zavedajo, da je proti moštvom z vrha lestvice na njihovem igrišču težko priti do točk. Domači so začeli silovito in so želeli čimprej doseči zadetek ter s tem tudi moralno premagati goste. Toda Jeseničani so se srčno borili in poskušali s protinapadi ogroziti domačega vratarja. V 16. minuti pa so domači s pomočjo sodniške trojke dosegli gol. Izsilili so kot ter nato premagali negotovega Tokića. Protesti Jeseničanov niso zalegli in sodnik je priznal zadetek. Jeseničani se niso predali in so zaigrali še boljše in so bili do konca polčasa enakovredni nasprotnik. Lepe prilike sta zamudila Kondić in Bakonič, na drugi strani pa je Tokić enkrat izvrstno posredoval. V drugem polčasu pa so bili Jeseničani enakovredni, če ne celo za odtenek boljši

nasprotnik. Takoj na začetku so domači povedli z 2:0, po veliki zasluzi glavnega sodnika, ki je spregledal igranje z roko domačega napadalca tik preden je ta dosegel gol. Le minuto zatem so Jeseničani zmanjšali na 2:1. Prosti strel z 20 m je izvedel Pivac in postal žogo v sam levi zgornji kot. To je bil obenem tudi najlepši zadetek na tekmi, zadetek, ki ga vidimo enkrat na leto. Sredi polčasa so domači igralci dosegli tretji gol in povedli s 3:1. Kljub visokemu vodstvu domačih igralcev, se Jeseničani niso vda in plod takse igre je bila izvrstna kombinacija M.Omanovića, Bakovića in Čataka, ki je s peto podal žogo M.Omanoviću, ta pa je s kakšnih 12 m premagal domačega vratarja. Dobro upiranje Jeseničanov je vneslo nekaj nervoze med domače igralce, tako da je po tem zadetku prišlo do prerivanja med dvema igralcema domačega moštva in Bešićem, sodnik pa je izključil Bešića in opomnil domačega igralca (ter s tem se enkrat oškodoval Jeseničane. Do konca tekme so Jeseničani dobro igrali, toda po napaki Džamastagića in Tokića v 88. minuti so prešli še en gol in tako tekmo izgubili s 4:2. Kljub porazu pa so se Jeseničani vrtnili iz Kamnika zadovoljni, saj so se dobro borili in bili blizu presenečenju, obenem pa zelo razočarani zaradi najslabšega sojenja v letošnjem prvenstvu.

V 18. kolu igrajo Jeseničani v nedeljo, 22. maja, ob 17. uri na igrišču pod Mežaklo proti Primorju iz Ajdovščine. Tekma je za Jeseničane zelo pomembna, saj je vsaka točka v boju za obstanek še kako važna in če bi Jeseničani do konca prvenstva na domačem igrišču osvojili vse točke, bi bilo to verjetno dovolj za obstanek v ligi. Vsi ljubitelji nogometa vabljene!

Nastopili so: Tokić, Ignjatović, Pivac, M.Omanović, Džamastagič, Zubanović (Radič), Bešić, Lamberger, Kondić (Čatac), N.Omanović, Bakonič.

N.O

Planinski pohodi SOZD Slovenske železarne

Na seji Koordinacijskega odbora SOZD Slovenske železarne so določili okvirne datume posameznih planinskih pohodov, ki jih bodo v letošnji sezoni izvedle posamezne DO SOZD Slovenske železarne.

Organizator pohoda	Pohod	Datum pohoda
Železarna Ravne	Uršlja gora	28. maja
Plamen Kropa	Ratitovec	25. junija
Železarna Store	Logarska dolina Kamniško	20. ali 27. avgusta
	Sedro — Logarska dolina	
Železarna Jesenice	Tamara — Sleme — Vršič	17. septembra

Pohod na Uršljo goro bo dejansko izveden 28. maja, za ostale tri pohode pa so datumi okvirni (morda bo prišlo do spremembe), o čemer boste pravočasno obveščeni.

Zaradi težkih gospodarskih razmer v vseh DO SOZD je bilo dogovorjeno, da ob zaključku pohodov ne bo več organizirane prehrane, torej bosta hrana in pojača odslej iz lastnega nabiranja.

Odbor za izvedbo pohodov, ki deluje v okviru Komisije za šport in rekreacijo pri KO OOS Železarne Jesenice, se je odločil, da bo letos vsak udeleženec pohoda ob prijavi plačal 1.000 din prispevka, s katerim bodo delno krili stroške prevoza.

Za pripravljalni odbor:
P. Dimitrov

Razpis prvenstvena Železarne v kegljanju na asfaltu za leto 1988

Organizator je komisija za športno rekreacijo, izvajalec pa Keglaški klub na asfaltu; vodja tekmovalstva Jadran Kozamernik. Tekmovanje v kegljanju na asfaltu bo v Športnem parku pod Mežaklo, po priloženem razporedu.

Tekmovanje je posamežno in ekipno. Tekmuje se po pravilniku o DŠRI v ZJ. Ekipa šteje pri moških pet kegljačev, pri ženskah pa tri kegljačice.

Število tekmovalcev je neomejeno. Vsak tekmovalac ima pred pričetkom pravico do treh lučajev, v konkurenci pa 3 x 3 lučaje na vsaki stezi.

Aktivni tekmovalci lahko nastopijo, vendar v posebni kategoriji. Prijave sprejema vodja tekmovalstva na kegljišču.

Razpored:

Ponedeljek, 23. maja, od 16. do 20. ure
Sreda, 25. maja, od 9. do 12. ure in od 18. do 22. ure
Petek, 27. maja, od 9. do 12. ure in od 17. do 22. ure
Ponedeljek, 30. maja, od 9. do 12. ure in od 18. do 20. ure
Torek, 31. maja, od 9. do 12. ure
Sreda, 1. junija, od 9. do 12. ure in od 18. do 22. ure
Četrtek, 2. junija, od 9. do 12. ure
Petek, 3. junija, od 9. do 12. ure in od 17. do 22. ure.

Namizni tenis

Tradicionalno, tokrat že štirinajsto tekmovalje treh dežel v namiznem tenisu za pokal Julijskih Alp med Koroško, Furlanijo — Julijsko Krajino in Slovenijo, bo 4. in 5. junija na Jesenicah. Tekmovalje, ki ima predvsem namen zblizati športnike treh sosednjih dežel in je vsako leto v drugi deželi, je lepa mednarodna manifestacija in popularizacija namiznega tenisa. Doslej je bilo to tekmovalje izvedeno že petkrat v Furlaniji — Julijski krajini, po štirikrat pa na Koroškem in v Sloveniji. Tokrat je na vrsti za izvedbo Slovenija. Namiznoteniška zveza Slovenije je poverila izvedbo tekmovalja Namiznoteniškemu klubu Jesenice.

Prireditveni odbor, pod vodstvom Slavka Pema, ima dosti dela s pripravami za izvedbo tega zahtevnega tekmovalja. Toda že številne velike prireditve so bile vzorno organizirane, in ni se bati, da ne bi bila tudi tokrat organizacija na višini, kot se za tako prireditev spodobi.

Na sporedu je troboj članskih in mladinskih reprezentanc treh dežel, za tem pa še tekmovalje moških in ženskih klubskih ekip ter igre posameznika za članice, mladince, mladinke in starejše članice nad 40 let. Tekmovalje bo v dvorani CSUI (ZIC), prve prijave iz Italije pa so že prispele.

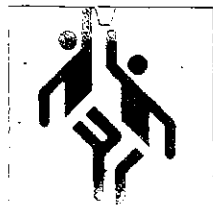
Pokrovitelj prireditve je občinski sindikalni svet.

Tekmovanje treh dežel za pokal Julijskih Alp na Jesenicah

Pionirji Gorenjske so tekmovali

Zadnji nastop pionirjev in pionirk gorenjske regije v tej sezoni je bil v soboto na Jesenicah, kjer se je na regijskem selekcijskem turnirju zbralo 38 pionirjev in pionirk iz šestih klubov: Triglava in Save iz Kranja, Krizev, Ljubnega in Jesenice. Predvsem so bile dobro zastopane Jesenice, vključno z Murovo, ki so imele več kot polovico nastopajočih. To je vsekakor zelo pohvalno, saj dokazuje, da se dosti pologa na vzgojo najmlajših.

Tekmovali so v več jakostnih skupinah, in to pionirji v treh, pionirke pa v dveh.

Košarka

Železar : Plamen (Kropa) 76:63 (32:30)

V petek, 13. maja, se je začelo letošnje tekmovalje v gorenjski (rekreacijski) ligi, v kateri že tretje leto zapored tekmuje tudi ekipa jeseniškega Železarja. Letošnje tekmovalje je razdeljen v tri skupine (Sever, Center in Vzhod). Železar pa tekmuje v severni skupini. V tej skupini je sedem ekip (Elan Begunje, Veriga Lesce, Plamen Kropa, Radovljica-veterani, Naklo, Asparagus Radovljica in Železar

Jesenice). Lanski zmagovalac skupine je bila ekipa Elana iz Begunje.

Letos je ekipa Železarja med favoriti, čeprav je skupina izredno izenačena. Ker je ekipa letos ostala brez finančnega mecenata, so dali igralci sami pobudo za zbiranje sredstev med igralci v obliki članarine (10.000 din), kar pa bo zadostovalo le za spomladanski del. Igralci upajo, da je med prijatelji športa in Železarja tudi marsikdo, ki bi želel pomagati s tem omogočiti železarjem, da tekmujejo do konca. Seveda bodo vsake pobude (tudi finančne) zelo veseli. Železar je v 1. kolu premagal ekipo Plamen iz Kroke z rezultatom 76:63 (32:30). V prvem polčasu železarji nikakor niso mogli uti Kroparjem, ki so vseskozi z meti iz razdalje (predvsem s trojkami) izenačevali rezultat. V drugem polčasu pa jim je uspelo nekaj hitrih protinapadov, razigral pa se je tudi Rizvanović, ki je bil najboljši strellec in igralec tekme (16 košev). V ekipi Železarja v drugem polčasu ni bilo slabega igralca. Igrali so še: Azman (14), Bizal (11), Pirih (9), Šterk (9), Subotič (8), Domevšek (4), Varl (4), Šmid (2) in Konobelj.

V 2. kolu je v sredo, 18. maja, Železar gostoval v Radovljici pri ekipi Asparagus.

TK